DÜĞÜN EVİ

NECİB MAHFUZ

1988 NOBEL EDEBİYAT ÖDÜLÜ

Çeviren: Aslı Çıngıl

TURKUVAZ KİTAP

NECİB MAHFUZ

Necib Mahfuz 1911 yılında Kahire'de doğdu. 1934'te Kahire Üniversitesi'nde felsefe eğitimini tamamladı. Uzun yıllar kamu görevlisi olarak çalışan Mahfuz, 1956-1957 yıllarında yazdığı *Kahire Üçlemesi*'yle geniş çevrelerce tanındı. 1988 yılında Nobel Edebiyat Ödülü'nü kazandı. Otuzdan fazla roman, üç yüzden fazla öykü yazmış olan Mahfuz, 2006 yılında vefat etti. Önemli yapıtları arasında *Miramar, Hırsız ve Köpekler, Karnak Kafe* gibi kitapları sayılabilir.

ASLI ÇINGIL

Aslı Çıngıl 1970 yılında Ankara'da doğdu. Boğaziçi Üniversitesi Çeviribilim Bölümü'nden mezun oldu. Çeşitli kuruluş ve yayınevlerinde çevirmen olarak görev yaptı. Doris Lessing'in *Altın Defter*, Alan Aldrige'in *Gnole*, Carol Shields'in *Taş Günceler*, Margaret Drabble'ın *Sığ Sularda*, Peter Ackroyd'un *Londra Yanıyor*, Martin Scoot'un *Zaman Yönetimi*, Ian McEwan'ın *Siyah Köpekler* adlı kitaplarını çevirdi.

ÖZGÜN ADI Afrah al-Qubba
Arapça metin ©1981 Necib Mahfuz / Turkuvaz Kitapçılık Yayıncılık A.Ş. (2007)
Bu kitap Arapçada ilk kez 1981 yılında *Afrah al-Qubba* adıyla basılmıştır.
Bu çeviri The American University in Cairo Press aracılığıyla yayımlanmıştır.

Bu kitabın yayın hakları Kalem Ajans aracılığıyla alınmıştır.
Her hakkı saklıdır. Tanıtım amaçlı kısa alıntılar dışında yayıncının
yazılı izni olmadan hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yayınevi: Barbaros Bulvarı, No: 153, Cam Han, Kat: 8
34349 Beşiktaş / İstanbul
Tel: 0212 354 30 00 Faks: 0212 288 50 67
www.turkuvazkitap.com.tr

GENEL YAYIN YÖNETMENİ İlknur Özdemir

EDİTÖR Hülya Balcı
DÜZELTİ Serra Tüzün
KAPAK Ayşe Nur Ataysoy
GRAFİK Adem Şenel

BİRİNCİ BASIM Mart 2010, İstanbul
GENEL YAYIN 278 *EDEBİYAT* 137
ISBN 978-605-5596-38-5
BASILDIĞI YER Pasifik Ofset Ltd. Şti. (0212) 422 44 45

Turkuvaz Kitap bir TURKUVAZ MEDYA GRUBU kuruluşudur.

Necib Mahfuz

DÜĞÜN EVİ

Roman

Çeviren
Aslı Çıngıl

TURKUVAZ
KİTAP

GİRİŞ

Necib Mahfuz, dünya çapında öneme sahip önde gelen Arap yazarlarından biri olarak kabul edilir. Bu yüzden eserleri başka dillere en çok çevrilen Mısırlı yazarlardan biridir ve bu yönden yalnızca Tevfik el-Hakim ile karşılaştırılabilir. Ancak eserlerinin çevirisi cesur bir girişimdir, çünkü Arapçanın nüanslarla dolu bir dil olmasının yanı sıra Necib Mahfuz'un eserleri, ne kadar usta olurlarsa olsunlar, çevirmenler için aşmaları gereken özel güçlüklerle doludur.

Düğün Evi, Mahfuz'un yazdığı son kitaplardandır. İlk kez 1981 yılında basılan bu eser, kısa öykülerden oluşan çok sayıda derlemeyle yirmi beşi aşkın roman yazmış olan bu olağanüstü yazarın gelişiminin son aşamasını yansıtmaktadır. 1911 yılında Kahire'nin güzel Cemaliye mahallesinde doğmuş olan Mahfuz, gençlik yıllarından itibaren felsefe öğrenimine merak salmış, 1934 yılında Kahire Üniversitesi'nden (daha sonra Fuad Üniversitesi olmuştur) lisans diplomasını almıştır. İngilizce ve Fransızca eserleri hevesle okuyan Mahfuz, henüz üniversite öğrencisiyken James Baikie'nin *Eski Mısır* adlı eserini İngilizceden çevirmiştir. Bu kitap daha sonra, ilk dönemlerinde yazdığı ve 1943 ve 1944 yıllarında yayımlanan iki tarihi aşk hikâyesi olan *Radobis* ve *Kifah Tibu* (*Teb'in Mücadelesi*) adlı kitaplarına ilham kaynağı olmuştur.

1945 ve 1957 yılları arasında Mahfuz'un, "gerçekçi" olarak tanımlanabilecek romanları yayımlanmıştır; bunlar arasında *Han el-Halili*, *Midak Sokağı*, *Serap*, *Başlangıç ve Son* ve 1957 yılı Devlet Edebiyat Ödülü'ne layık görülen *Kahire Üç-*

lemesi bulunmaktadır. 1959 sonrasında Mahfuz'un romanları farklı bir yöne sapmış, bu romanlarda yeni felsefi ve psikolojik boyutlara ulaşmak için sembolizm ve alegori kullanılmıştır. Eleştirmenler, Mahfuz'un son dönemlerinde yazdığı eserlerin deneysel eserler olduğu kanısını taşırlar.

Tüm roman yazarları, kendilerinden önceki yazarların öğrencisi sayılırlar. Arap dünyasında roman genç bir türdür ve Mahfuz, zorunlu olarak Arap olmayan çok sayıda yazarın eserlerini özümsemiştir. Kendi ifadesine göre, bu yazarların başlıcaları, tümünü Fransızcadan okuduğu Flaubert, Balzac, Zola, Camus, Tolstoy ve Dostoyevski'dir. Belki üzerindeki en önemli Batılı etki, Proust'unkidir. Mahfuz, üniversite öğrencisiyken, daha sonraları Proust'un eserlerinde temel bir yer edinecek unsurları bir sisteme bağlamış olan Proust'un kuzeni Henri Bergson'un felsefesini özel olarak incelemiştir. Daha sonra *Kayıp Zamanın İzinde*'yi etraflıca okuyuşu ise, Mahfuz'un üzerinde, özellikle de onun zaman anlayışı üzerinde kalıcı etkiler bırakmıştır.

Zaman, Mahfuz'un tüm romanlarında değişmez bir temadır ve karakterlerinin zihnini sürekli meşgul eden bir konudur. Mahfuz'un eserlerini genellikle, "Zaman berbat bir yoldaştır,", "Zaman dostuma neler yapmış böyle? Yüzüne çirkin bir maske yerleştirmiş," gibi cümleler süsler ve bu cümleler neredeyse bir *horror temporis** etkisine sahiptir.

Bu romanda zamanın nasıl değişiklikler getirdiğini, sevgiyi nefrete, güzelliği çirkinliğe, sadakati ihanete, idealizmi ahlaksızlığa nasıl dönüştürdüğünü, Tarık Ramazan'ın, Kerem Yunus'un, Halime el-Kebş'in, Abbas Kerem Yunus'un ve hatta Abbas'ın büyüdüğü eski evin üstünde nasıl izler bıraktığını görmeye davet ediliyoruz. Mahfuz'un tüm ro-

* Horror temporis: Edebiyatta vampir romanlarına ilişkin bir disiplindir. Bu disiplinde zamanın akışı, zamanı kullanan lehine, yalnızca belirli bir kan bağına sahip ve zamanı doğru algılama yeteneğine sahip vampirler tarafından kullanılır. (ç.n.)

manları gibi, *Düğün Evi* de kısmen zamanın tarihi ve onun kişilik üzerindeki etkilerine ilişkin bir eserdir. Mahfuz, kahramanların yaşı gibi basmakalıp bilgiler yerine, onların yüzlerinde, bedenlerinde, bakışlarında oluşan değişikliklerle yüreklerindeki umutsuzluğa ilişkin ipuçları veriyor. Bu tür ipuçlarını yaratmak için tercih ettiği bilinç akışı ve iç ses teknikleri, birinci tekil şahıs anlatımı kullanmasına yol açmıştır. Dolayısıyla, ana karakterlerden her biri, kendi hikâyesini anlatır, olaya kendi yorumunu katar, yaşamın ham maddesinden kendi dramatik öyküsünü çıkarmış olur. Hiçbirinin geleceği, her birinin kendi başına izlediği, dolaşmış bir ipe dönüşmüş geçmiş ve bugün karmaşasında kaybolduğu için bilinmiyor; ancak başarısına karşın Abbas bile geçici bir süreliğine, ölümün, hem kendisi hem insanlık için er ya da geç tek gelecek olduğuna inanır.

Ancak sonuç olarak, *Düğün Evi*'nde bizi asıl ilgilendiren, insanlığın kötü kaderi ya da bu ürkütücü motif değil, birbirinden çok farklı dört zihnin ve kişiliğin, kendilerini çevreleyen gerçekleri nasıl algıladığı ve bunlarla nasıl başa çıktığıdır. Abbas'ın kitabın sonunda yaşadığı zafer duygusunun dayanaksız olduğuna inanmamız için herhangi bir neden yok. Diğer karakterlerin tersine, kendi yaşamını ve diğerlerinin yaşamını, farkında olmaksızın kullandığı yaratıcı bir güçle dönüştürmeyi başarmıştır. İşte Mahfuz'un kitabının son sayfalarında anlattığı gibi, bize bir sanatçının zihnini ustaca tanımlayan, Abbas'ın bu gücün ortaya çıkışına ilişkin farkındalığıdır.

Çevirmen hiç kuşkusuz her şeyin ötesinde, Mahfuz'un kendini algılayışına ait unsurları da içeren bu portreyi, kültürün ve dilin engellerinin getirdiği bu tür tüm sınırlamalardan kurtarmayı amaçlamıştır.

DÜĞÜN EVİ

AKTÖR TARIK RAMAZAN

Eylül. Sonbaharın başlangıcı. Hazırlık ve provalar ayı. Müdürün, kapalı pencereleri ve örtülü perdeleriyle, klimanın yumuşak vınlamasından başka bir sesi geçirmeyen odasında, yönetmenimiz Selim el-Agrudi'nin gürleyen sesi, ona sessizce yönelttiğimiz dikkatimizin içinden akıp giden fikirlerini ve sözcüklerini odanın her köşesine saçıyor. Her replikten önce bakışını ilgili rolü oynayacak oyuncuya yönelterek onun dikkatini çekiyor; sonra sesi, rolün bir erkeğe ya da kadına ait oluşuna göre, bazen yumuşak, bazen kalın çıkıyor. Katı gerçekleri betimleyen diyaloglar odaya hızla yayılıyor, bizi sarsıcı dürüstlükleri ve yıldırıcı zorluklarıyla eziyor.

Yeşil çuha kaplı dikdörtgen masanın başında, yapımcımız Serhan el-Hilali masaya hâkim bir konumda oturuyor, bizler başlarımızı el-Agrudi'ye doğru çevirmişken, bir şahininkini andıran yüzü duygularını belli etmeyecek şekilde ifadesiz, kalın dudakları arasına sıkıştırdığı bir Deenwa purosuyla gözlerini dikmiş, okumayı izliyor. Dikkatinin yoğunluğu herhangi bir kesintiyi ya da yorumu olanaksız kılıyor; heyecanımızı göz ardı eden suskunluğu, öylesine soğuk ki duygularımızı belli edemiyoruz.

Bu adam bize okumakta olduğu şeyin ne kadar önemli olduğunun farkında değil mi?

Hayal gücüm, gözümün önüne kanlı, zalim sahneler getiriyor. Gerilimi yumuşatmak için biriyle sohbet edeyim istiyorum, ancak odayı kaplayan yoğun duman bulutu yabancılaşma hissimi derinleştirdiği için bunu yapamıyorum;

iliklerime kadar işleyen, korkuya benzer bir hissin pençesindeyim. Dehşete kapıldığımı gizlemek amacıyla bakışlarımı kâh odanın arka tarafındaki etkileyici çalışma masasına, kâh duvardaki bir resme mıhlıyorum: Doria, Kleopatra rolünde bir engerek yılanını kullanarak intihar ediyor, Antonius rolündeki İsmail, Sezar'ın cesedi başında konuşma yapıyor; benim zihnimdeyse bir darağacı görüntüsü var. Şeytanların içimde âlem yaptığını hissediyorum.

Selim el-Agrudi, "Perde kapanır," diyor ve Serhan el-Hilali'nin "Eee, ne düşünüyorsunuz?" diye sorması üzerine tüm başlar şaşkınlıkla ona dönüyor.

Yıldızımız Doria gülümseyip, "Yazarımızın okumaya neden gelmediğini şimdi anladım," diyor.

"Yazar mı?" diye atılıyorum, bunun bir kıyamet alameti olduğunu düşünerek. "Ne yazarı, adam katil resmen. Onu savcıya teslim etsek yeridir."

"Kendine gel Tarık!" diye bağırıyor el-Hilali. "Bir oyuncu olduğun gerçeği dışında her şeyi aklından çıkart." İtiraz eder gibi oluyorum ama sinirli bir biçimde sözümü kesiyor: "Tek bir söz daha duymak istemiyorum!" Sonra yeniden "Dehşet verici bir oyun," diye mırıldanan Selim'e dönüyor.

"Ne demek istiyorsun?"

"Halkın üzerinde nasıl bir etki bırakır, onu merak ediyorum."

"Ben onayladım, kararımın doğruluğundan da eminim."

"Bence fazlasıyla sarsıcı."

Tiyatronun başaktörü olan İsmail, "Benim rolüm iğrenç," diye mırıldanıyor.

"Kimse bir idealist kadar zalim olamaz," diyor el-Hilali. "Bu dünyadaki katliamların sorumlusu kim sanıyorsun? İdealistler. Karşına bundan daha trajik bir rol çıkacağını sanmıyorum."

"Bebeğin öldürülmesi," diye araya giriyor Selim el-Agrudi. "Seyircinin ona sempati duymasını engelleyebilir."

"Şimdilik kafamızı ayrıntılarla yormayalım. Bebek kısmını atabiliriz. Abbas Yunus en sonunda beni bir oyununu sahnelemeye ikna etmekle kalmadı; içimde öyle bir his var ki bu, tiyatromuzun tarihindeki en başarılı işlerden biri olacak."

Eleştirmen Fuad Şalabi, "Seninle aynı fikirdeyim," deyip ekliyor, "Ancak bebeği çıkartmamız gerek."

"Bu bir oyun değil!" diye bağırıyorum. "Bir itiraf. Gerçeğin ta kendisi. Oyunun karakterleri aslında bizleriz."

"Ne olmuş yani?" diye sertçe karşılık veriyor el-Hilali, itirazımı reddederek. "Farkında değil miyim sanıyorsun? Elbette oyunda seni tanıdım, kendimi de. Ama seyirci bunu nereden bilecek?"

"Haberler şu ya da bu şekilde dışarı sızacak."

"Varsın sızsın! Bu işten en çok zarar görecek kişi yazarın kendisi. Bizim içinse yalnızca başarı söz konusu olabilir. Haksız mıyım Fuad?"

"Eminim öyledir."

"Oyunun," diyor el-Hilali ilk kez gülümseyerek, "incelikli ve adaba uygun bir biçimde sahnelenmesi gerekli."

"Elbette. Bunu söylemeye bile gerek yok."

"Peki halk," diye mırıldanıyor Selim el-Agrudi, "halk bunu nasıl karşılayacak?"

"İşin o kısmı benim sorumluluğum," diye cevap veriyor el-Hilali.

"Peki. Hemen başlıyoruz o zaman."

Toplantı sona eriyor, ancak el-Hilali'yle baş başa konuşabilmek için geride kalıyorum. Eski dost, yoldaş ve de eski komşu olduğumuz gerçeğinden güç alarak konuyu savcılığın dikkatine sunması için ısrar etme cesaretini gösteriyorum.

Telaşımı yok sayarak, "İşte sana gerçek yaşamda başından geçenleri sahnede sergileme fırsatı," diyor.

"Abbas Yunus bir yazar değil, bir suçlu!"

"Bu da önemli bir oyuncu olmak için eline geçmiş bir fırsat. Çok uzun zamandır yalnızca yardımcı oyuncu rolleri oynuyorsun."

"Bunlar birer *itiraf* Serhan. Yaptıklarının, suçlunun yanına kalmasına izin mi vereceğiz?"

"Heyecan verici bir oyun bu. Çok seyirci çekeceği kesin, benim için tek önemli olan bu Tarık."

İçim öfke ve acıyla doluyor; geçmiş hüzünler, bu hüzünlere eşlik eden tüm pişmanlıklar ve başarısızlıklar bilincimi bir bulut gibi kaplıyor. Sonra zihnimde bir düşünce beliriyor: Artık düşmanımdan intikam alabileceğim. *"Tüm bunları nereden biliyorsun?", "Kusura bakma lütfen, biz evleneceğiz."*

"Ne yapacaksın şimdi?" diyor Serhan el-Hilali.

"Beni asıl ilgilendiren bu suçlunun layığını bulması."

"Rolünü öğrenmekle ilgilensen daha iyi olur."

Pes ediyorum. "Bu fırsatın kaçmasına izin vermeyeceğim."

Tabutu görünce, omuzlarıma çöken bir yenilgi duygusuyla eziliyor ve bu gördüğüm ilk tabutmuş gibi, gözyaşlarına boğularak herkesi şaşırtıyorum. Hissettiğim ne keder ne de pişmanlık, yalnızca geçici bir delilik. Cenazeye katılmış diğer insanların küçümseyen ifadeler taşıyan yüzleri, yaşlarla dolu gözlerimin önünde suyılanları gibi titreşiyor, hıçkırıklarımın isterik kahkahalara dönüşmesinden korktuğum için onlara bakmamaya çalışıyorum. Bab el-Şaria'nın* tozuna, gürültüsüne, erkeklerden, kadınlardan ve çocuklardan oluşan kalabalığına karışırken beni öyle derin bir melankoli sarıyor ki! Açık sonbahar göğünün altındaki her şe-

* Kahire'nin eski Fatımi mahallesinin kuzeybatısındaki bir semt. (ç.n.)

yin bir nefret ve bunalım örtüsüyle kaplandığı, sofuluğun ve ahlak yoksunluğunun egemen olduğu bu bölgeye uğramayalı yıllar oluyor. Bu yere ilişkin anılarım –neşeyle koluma girmiş yürüyen Tahiye'yi buraya ilk kez getirişim– tıpkı şimdi ayaktakımıyla düşüp kalkıyor oluşum ve Ümmü Hani'nin* kanatları altına sinmiş bir biçimde yaşayışım gibi, midemi bulandırıyor ve bana acı veriyor. Geçmişe ve şimdiki zamana lanet olsun. Tiyatroya lanet olsun. Ufak rollere lanet olsun. Bu yaşta, ellili yaşlarımda, bir düşmanım olan katilin oyunundaki bir başrolde başarılı olma umutlarıma lanet olsun! Hurda pazarı boyunca uzanan dar, yılankavi sokakta yürüyorum; sokağın derin düşüncelere dalmış gibi duran eski kapılarını ve keskin hatlı yeni iki apartmanı geçip, içinde karanlık ve uğursuz bir geçmişin pusuya yatmış olduğu o eski eve varıyorum.

Evde bazı değişiklikler yapılmış: Zemin katındaki misafir salonu, kavrulmuş kabak çekirdeği satılan bir dükkâna dönüştürülmüş. Kerem Yunus, yanında karısı Halime'yle birlikte, satış yapmak üzere içeride oturuyor. Hapishane ikisini de tanınmayacak hale getirmiş. Yüzlerinde kin duygusunun somutlaşmış hali olan bir ifade var; tam da oğullarının yıldızı yükselmeye başlamışken, onlar umutsuzluğun kara kuyusuna düşmüş gibi görünüyorlar. Adam beni görüyor, sonra kadın da bana bakıyor; bakışları bırak sevgi dolu olmayı, sıcak bile sayılmaz. Kerem'i selamlamak amacıyla elimi kaldırıyorum, ama o elimi görmezlikten geliyor. "Tarık Ramazan! Seni buraya hangi rüzgâr attı?" İyi karşılanmayı zaten beklemediğimden, kabalığına aldırmıyorum. Halime ayağa fırlıyor, sonra hasır altlıklı sandalyesine yeniden oturuveriyor. "Dünyaya dönmemizden bu yana

* Ümmü unvanı, Arap kültüründe "annesi" anlamında, kadının en büyük oğlunun adından önce kullanılır. Ümmü Hani, Hani'nin annesi anlamına gelmektedir. (ç.n.)

ilk ziyaretçimiz!" diyor buz gibi. Yüz hatları, güzel olduğu zamanların anısına tutunuyor, adam ise, başından geçenlere karşın aklını yitirmemiş gibi: işte suçlu yazarımızı dünyaya getiren çift bu.

Durumu yumuşatmak için bir şeyler söylemem gerektiğini hissettiğimden, dünyanın türlü dertle dolu olduğunu, benimse yalnızca diğerleri gibi yolunu kaybetmiş biri olduğumu söylüyorum.

"Kâbus gibisin," diyor Kerem.

"Herkes kadar." Hiçbiri beni dükkânda bir yere oturmaya buyur etmediğinden, içeride bir müşteri gibi ayakta durmak zorunda kalıyorum, bu da ziyaretimin amacını yerine getirme konusunda beni daha kararlı kılıyor.

"Eee?" diyor Kerem sertçe.

"Kötü haberlerim var."

"Kötü haberler bize vız gelir," diyor Halime.

"Bay Abbas Yunus'la ilgili olsa bile mi?"

Halime'nin bakışları kaygıyla doluyor. "Sen ona her zaman düşmandın zaten," diyor tükürür gibi, "Ölene kadar da öyle kalacaksın!"

"Abbas hayırlı bir evlattır. Tiyatrodaki eski işime dönmeyi reddettiğimde, bize bu küçük dükkânı açtı."

"Üstelik oyunu da kabul edildi," diye ekliyor Halime gururla.

"Oyunun okuması dün yapıldı."

"Eminim harika bir eserdir."

"Korkunç bir şey. Konusunu biliyor musunuz?"

"Yoo."

"Size söyleyememiştir."

"Neden söyleyemesin ki?"

"Neden mi?! Yazdığı oyun sizin evinizde geçiyor da ondan! Evinizde neler döndüğünü bir bir anlatıyor. Burada iş-

lenen bir suçu ifşa ediyor. Ayrıca olup bitenlerin karanlıkta kalan yönlerini de aydınlatıyor!"

Kerem birdenbire endişeleniyor. "Ne demek istiyorsun?" diye soruyor.

"Oyunda kendinizi göreceksiniz, tıpkı bizlerin gördüğü gibi. Abbas her şeyi bir bir anlatmış. Her şeyi hem de! Öğrenmek istemez misiniz?"

"Hapse girişimizi bile mi?"

"Onu bile, hatta Tahiye'nin ölümünü bile. Sizi polise kimin ihbar ettiğini ve Tahiye'nin de öyle kendiliğinden ölmediğini anlatmış. Tahiye meğer öldürülmüş."

"Öyle saçma şey mi olurmuş?"

"Onu öldüren Abbas'mış meğer ya da oyunda onu canlandıran kişi."

"Ne demek istiyorsun sen?" Halime birden öfkeyle feryat ederek araya giriyor. "Sen zaten Abbas'tan hep nefret etmişsindir!"

"Ben onun kurbanlarından biriyim, tıpkı sizin gibi."

"Bu yalnızca bir oyun değil mi?" diyor Kerem.

"Sizi kimin ele verdiği ve katilin kim olduğu konusunda en ufak kuşkuya yer bırakmıyor."

"Saçma!"

"Abbas her şeyi açıklayabilir," diyor Halime.

"Gidin de oyunu kendi gözlerinizle görün."

"Budala herif! Nefret gözlerini kör etmiş senin!"

"Nefret değil. Beni kör eden suçun kendisi."

"Sen masum musun sanki? Ayrıca bu yalnızca bir oyun."

"Hiç de değil, gerçeğin ta kendisi."

"Sen ne kindar bir kaçıkmışsın meğer! Benim oğlum aptal olabilir, ancak ne bir muhbir ne de bir katildir."

"O hem bir muhbir, hem de bir katil, ayrıca hiç de aptal değil."

"Sen öyle olduğuna inanmak istiyorsun."

"Tahiye'nin cinayeti adaletin önüne getirilmeli!"

"Hep aynı kuyruk acısı. Tahiye seninleyken ona nasıl davranıyordun? Ona iyi davranıyor muydun ha?"

"Onu sevdim ben, bu yeterli."

"Evet, bir serserinin aşkı."

"Ben senin kocandan da, oğlundan da daha iyi bir adamım!" diye haykırıyorum.

"Ne istiyorsun onu söyle!" diye homurdanıyor Kerem, nefretle sertleşmiş sesiyle.

"Bir kuruşluk kabak çekirdeği!"

"Cehenneme kadar yolun var!"

Çocuk ve kadınlardan oluşan kalabalığı yarıp geçerken, aklım oyunda. Abbas'ın, oyunun konusunu anne babasına açıklamadığından artık eminim, tek başına bu bile, suçlu olduğunun kanıtı. Peki, ama kimse bundan şüphelenmeyi hayal bile etmezken, böylesine karanlık bir sırrı neden açıklamıştı ki? Ne pahasına olursa olsun başarılı olma arzusu mu? Sonu darağacı yerine, ünlü olmak mı acaba? *"Tarık! Ne diyebilirim? Kader. Ve şans!"* Yolun Şaria el-Gayş ile buluştuğu köşede el-Ataba yönüne, sola dönüyorum ve yıllar içinde gölgeli, delik deşik bir hale gelen, daralan bir yoldan o apartmana doğru yürüyorum.

Tahiye, başına gelenleri hak ettin sen. Seni öldüren, beni uğruna terk ettiğin adamsa, hak ettiğini bulmuşsun demektir. Yakında buralar o kadar kalabalık olacak ki insanlar birbirini yemeye başlayacak. Ümmü Hani olmasaydı, kimsesiz kalırdım. Abbas, başarının zirvesinde, seni celladın ilmeği bekliyor olacak. Peki ya ben? Tek özelliğim erkeklik gücüm. Yoksa başarısızlığım kalıcı. Üçüncü sınıf bir oyuncunun hayatı herhangi bir anlam ifade eder mi?

Eski güzel günlerde, yol göstericim şehvetti, beni mükemmel bir salon adamının tatlı dilinde ustalaştıran da şehvet olmuştu. Tahiye'yle ilişkimiz sahne arkasında başlamıştı. Tahiye'den ilk öpücüğümü, diğerleri sahnede Rasputin'in ölümünü planlarken almıştım.

"Tahiye, sen benim gibi ikinci sınıf bir oyuncu olmayı değil, bir yıldız olmayı hak ediyorsun."

"Gerçekten böyle mi düşünüyorsunuz? Abartıyorsunuz Tarık Bey."

"Hiç de değil. Tecrübe konuşuyor."

"Ya da taraflı bir bakış?"

"Aşk bile muhakememi etkilemez benim."

"Aşk mı!"

Gece yarısını geçmişti; düşlerimizin sıcaklığıyla sarhoş, ısıran soğuğu hissetmeksizin Şaria Celal boyunca yürüyorduk. "Elbette," dedim. "Şu taksiye binelim mi?"

"Benim artık eve gitmem gerek."

"Yalnız mı?"

"Ufak dairemde başka kimse yok ki."

"Nerede oturuyorsun?"

"Şaria el-Gayş'ta."

"Komşu sayılırız. Ben de Bab el-Şaria'da, Kerem Yunus'un evinde kiralık bir odada yaşıyorum."

"Şu suflörün evinde mi?"

"Evet. Beni evine davet edecek misin, yoksa ben mi seni odama davet edeyim?"

"Kerem ve Halime ne olacak?" Ben gülünce, o da gülümsedi. "Evde başka kimse yok mu?"

"Bir oğulları var. Öğrenci."

Tahiye güzel kızdı. Bir dairesi vardı. Maaşı da benimkiyle aynıydı.

Neden Serhan el-Hilali beni provanın ortasında çağırttı ki? Bir şey söylememe fırsat vermeden, ılık güneş ışığının vurduğu toplantı masasının üstünden bana doğru eğilerek konuşmaya başlıyor: "Provalardan ikinci kez izin istemişsin Tarık." Bir şey demiyorum, devam ediyor: "Arkadaşlıkla işi karıştırma. Abbas'ı saklanmaya zorladığın yetmedi mi?"

"Belki de kaçmasının nedeni, sırrının açığa çıkmasıdır."

"Hâlâ şu deli saçması fikrinden vazgeçmedin mi?"

"Abbas suçlu. Buna şüphe yok."

"Bu bir tiyatro oyunu. Sen de bir oyuncusun, savcı değil."

"Ama suçlu. Bunu sen de benim gibi biliyorsun!"

"Nefretin mantığını köreltmiş."

"Benim ona bir garezim yok."

"Karşılıksız aşk acısından hâlâ kurtulamadın mı?"

"Provalarımız bir suçluya başarı sağlayacak!"

"Bu bizim başarımız olacak –ve senin elbette, yıllardır gölgede kaldıktan sonra tekrar sahne ışıkları altında görünme fırsatına sahip olacaksın."

"Lütfen Serhan, hayat..."

"Bana hayattan söz etme. Felsefeyi bırak! Bu tür şeyleri her gece sahneden duyuyorum zaten, bunlardan bıktım. Sağlığını ihmal ettin. Seks, uyuşturucu ve yanlış beslenmeyle. Şu kadın şehitle ilgili oyunda imam rolünü sarhoş sarhoş oynadın, vicdanın hiç sızlamadı."

"Bunu bir sen biliyorsun."

"Ön sıradaki müminler arasında nefesindeki alkol kokusunu alan birden fazla kişi vardı. Sabrımı zorlarsan..."

Telaşlanarak sözünü kesiyorum: "Hayat boyu süren dostluğumuzu bir kalemde silme sakın."

"Üstelik Kuran'ın bir suresini de yanlış okudun. Bu affedilmez bir hata."

"Sonuçta bir şey olmadı."

"Sana yalvarıyorum, lütfen. Bu saplantından kurtul, her şeye burnunu sokmaktan, casusluktan vazgeç ve rolünü öğrenmeye odaklan. Bu fırsat bir daha karşına çıkmaz." Ben odadan çıkarken, "Ayrıca Ümmü Hani'ye de daha düzgün davransan iyi olur," diye ekliyor. "Seni terk ederse, halin gerçekten harap olur."

O lanet Ümmü Hani benimle aynı yaşta, üstelik minnet duymaktan âciz bir kadın. Pişmanlık duymadan, beni aklına bile getirmeden, bir cinayetin kurbanı olduğunu dahi bilemeden göçüp giden Tahiye'nin ölümüne tanık olup onun öldürüldüğünü anlayamadı. Beni her gece, oyunda intihar eden, gerçek hayatta ise asılması gereken o idealist tarafından öldürülen Tahiye'nin tabutunun önünde, Tahiye tarafından terk edilmiş âşık rolünde ağlamaya mahkûm etti.

Bu suç, tek hamlede hem bir yazar hem de bir oyuncu yaratıyor.

"Tahiye gelmiyor mu?"

"Hayır."

"Onu tiyatroda da göremedim."

"Tiyatroya gelmeyecek."

"Ne demek istiyorsun Abbas?"

"Tarık Bey, kusura bakmayın lütfen ama Tahiye buraya gelmeyecek, tiyatroya da gitmeyecek."

"Sen bütün bunları nereden biliyorsun?"

"Kusura bakmayın, ama biz evleniyoruz."

"Nasıl?!"

"Biz evlenmeye karar verdik."

"Seni orospu çocuğu. Delirdin mi sen? Neler diyorsun?"

"Makul olun. Size nazik davranmak istedik, saygılı davranalım dedik. İzin verin..."

Yüzüne bir tokat attım, birdenbire nefretle kükreyen bir kaplana dönüştü. Bana bir yumruk attı, –sol gözüne perde inmiş olmasına karşın güçlü, genç bir adamdı– sersemledim.

Kerem Yunus ve Halime bağıra çağıra yetiştiler: "Neler oluyor burada?"

"Tam bir maskaralık!" diye haykırdım. "Komedi! Annesinin kuzusu Tahiye'yle evlenecekmiş!"

"Doğru mu bu?" dedi Kerem, bir esrarkeşin donuk sesiyle, hâlâ afyonun etkisi altında, uzak ve ilgisizdi.

Halime, "Tahiye mi!" diyerek oğluna patladı. "Bu nasıl bir delilik böyle? Kadın senden on yaş büyük."

Abbas sesini çıkarmadı.

"Çocukça oyunlar!" diye haykırdım. "Bunu durdurmanın bir yolunu bulacağım!"

"İşleri daha da kötüleştirme!" diye tiz bir sesle bağırdı Halime.

"Bu evi ve içindeki herkesi mahvedeceğim!" diye haykırdım.

Halime soğuk bir sesle, "Giysilerini topla ve defol," dedi.

"Allah belanızı versin!" diye bağırdım evden hışımla çıkarken.

Ancak yıkılmıştım. Özgüvenim, toprağı öpen bir aygır gibi yerle bir olmuştu. İşte tam bu noktada, moralim iyice bozulmuşken, yüreğim yeniden aşkla doldu. Duygularımın, gündelik hayat içinde sönüp gittiğini düşünmüştüm. Tahiye'yi, eski ve rahat bir ayakkabı gibi bana ait olduğu düşüncesiyle ihmal etmiştim. Ona nutuklar çekmiş, hakaret etmiş, onu dövmüştüm, ama bensiz yaşayamayacağını düşünmüştüm; beni bırakmaktansa ölmeyi yeğleyeceğine inanmıştım. Ar-

tık anlıyordum ki, beni terk ederse –hem de böylesine kurnaz ve acımasız bir şekilde– benim hayata olan inancımı, özgüvenimi ve üstünlük duygumu kendisiyle birlikte götürecekti. Bu duyguların yerini, karanlık ininden kaçan, uzun süredir uykuda olmanın uyuşukluğunu üstünden atarak, yoksun kaldığı gıdayı aramaya çıkan delilik alacaktı.

Zili çaldığımda kapıya gelip gözetleme deliğinden bakan Tahiye'nin gözlerinde şaşkınlık vardı, sersemlemiş gibiydi. Ancak gözlerini benimkilerden kaçırmadı, yaşamının bu zor anında hiçbir güçlük onu yıldırabilecekmiş gibi görünmüyordu. Yepyeni bir kişiliğe bürünmüş, yeni bir hayata başlamayı dört gözle bekleyen, cesur, sürekli boyun eğmekten kurtulmuş görünen Tahiye'nin, muhtemel şiddet içeren bir bölgenin sınırından geçmekte olduğunu hissettim.

"Kapıyı aç Tahiye," diye yalvardım.

"Artık her şeyi biliyorsun."

"Beni yabancı gibi böyle dışarıda mı bekleteceksin?"

"Tarık, ne diyebilirim? Belki böylesi ikimiz için daha hayırlıdır. Kader böyleymiş."

"Delice bir şaka bu."

"Sana olan biteni kendim anlatmalıydım."

"Tüm bunlara inanamıyorum. Aç şu kapıyı!"

"Hayır. Sana karşı alnım açık."

"Fahişenin tekisin sen!"

"İyi o zaman. Beni rahat bırak."

"Seni asla bırakmayacağım."

"Biz hemen evleneceğiz."

"Bir öğrenciyle mi? Adam zırdeli. Yarı kör."

"Şansımı deneyeceğim."

"Aç kapıyı, aptal şey."

"Hayır. Aramızdaki her şey bitti."

"Olamaz."

"Hayat böyle."

"Benden başkasıyla aşkı asla yaşayamazsın."

"O şekilde yaşamaya devam edemezdik."

"Umudunu kaybedecek yaşta değilsin. Neden böyle aptallık ediyorsun?"

"Lütfen arkadaş kalalım, sana yalvarıyorum."

"Bir umutsuzluk anında karar vermişsin. Bir hata olmuş."

"Hayır."

"Senin gibi insanların nasıl tuhaf dönemlerden geçtiklerini bilirim ben."

"Allah seni affetsin."

"Delirdin mi sen! Ne zaman böyle değiştin?"

"Sana karşı bir günah işlemedim."

"Uzun süredir bir yalanı yaşıyorsun."

"Israr etme. Boşuna çabalıyorsun."

"Buralarda senin gibi fahişe görülmemiştir."

Gözetleme deliğini tık diye kapattı.

Bir süre Kerem Yunus'un evinde kalmaya devam ettim. Abbas Yunus evden ayrılmıştı. Kerem evden kazandıkları kendisine yettiği için artık çalışmaya gereksinim duymuyordu; onun bıraktığı suflörlük görevini Abbas devralmıştı; hava her şeyin ötesinde gergindi. Serhan el-Hilali beni bir kenara çekti. "Suarelerimizi berbat etme," diye fısıldadı. "Akıllı ol. Ümmü Hani'yi istediğin an geri kazanabilirsin, biliyorsun. Ümmü Hani, Tahiye'nin iki katı kazanıyor." El-Hilali kadınlara bayılır; Tahiye'ye de bir iki kez sahip olmuştu, ama aşk hakkında hiçbir şey bilmez ve alışılmış idari bir işmiş gibi buyurduğu ya da küçümsediği cinsellik ile acı

çekme arasındaki bağlantıyı göremez. Canı çektiğinde, ona derhal hizmet edilir. Benim iyiliğimi istediğinden kuşkum yoktu: Bana birçok fırsat tanımıştı, ancak bu fırsatları kendi yetersizliklerim nedeniyle kullanamamıştım. Şimdi, sonunda Abbas'ın oyununda başarıya ulaşacağıma inanıyordu, o nedenle bana, Ümmü Hani'ye çoktan kendisine geri döneceğime dair imalarda bulunduğunu söylediğinde, kumpanyanın terzisine geri döndüm. Bunu, yakıcı duygularımın üstesinden gelmekten çok, yalnızlıktan kaçmak ve parasızlıktan kurtulmak için yaptım. Gerçek şu ki, Tahiye'nin evliliğinin çökmesini bekliyordum: Tahiye'nin her zaman birileriyle ilişkisi olurdu, çünkü paraya ihtiyacı vardı, ancak yoksulluğuma karşın benden başka kimseyi sevmeyeceğinden emindim. Görünüşte, ölene kadar evliliğini sürdürerek beklentilerimi çürütmüştü. Ancak oyun, Tahiye'nin bir sırrını da açığa çıkarıyordu: Oyunda hasta yatağında, kendisini bir yabancıya sattığını itiraf ederken tasvir ediliyor, bunun üzerine kocası, onu öldürmeye karar vererek ilacını aspirinle değiştiriyor. Yani farkında olmaksızın kuşkularımda haklı çıkıyordum. İdealizmi başımıza bela olan bu adam, bana kalsa asla cezasız kalmayacak olan bu adam, onu öldürmüştü.

Ne elde etmeyi ummuştum ki? Bir zamanlar Tahiye'nin olan dairede, anne babasını dükkânlarında ziyaret edişimden ve oyunun okunmasından bir gün sonra Abbas'la yüz yüzeyim. Demek şimdi oyun yazarı oldu ha! Onlarca kez reddedildikten sonra, çalakalem bir şeyler karalayan, gerçekliği utanmadan yağmalayan bu sahtekâr sonunda bir oyun yazarı. Beni gördüğüne şaşırıyor.

Ona, şaşırma, demek istiyorum. Geçmiş geçmiştir, ancak geçmişte yaşananların sonuçları senin sayende, yeni baştan,

hem de daha fazlasıyla hissedilecek. El-Hilali bir gün bizi barıştırmış ve el sıkışmamızı sağlamıştı, ancak duygularımızı gömmemiştik. İşte şimdi onun çalışma odasındayım, –daire küçük bir girişi olan iki odadan oluşuyor– asık suratlı bir biçimde birbirimize bakıyoruz, sonunda sessizliği bozuyorum: "Neden geldiğimi merak ediyorsundur."

"İyi haberler getirmişsindir umarım."

"Seni oyun için tebrik etmeye geldim."

"Teşekkürler," diyor çok da umurunda değilmiş gibi.

"Provalar yarın başlıyor."

"Yapımcınız epey hevesli."

"Yönetmenimizin aksine."

"O ne diyor?"

"Kahramanın iğrenç biri olduğunu ve seyircinin onu sevmeyeceğini."

Kaşlarını çatarak omuzlarını silkiyor.

"Neden okumaya gelmedin?" diye soruyorum.

"O benim bileceğim iş."

"Hiç durup düşünmedin mi? Oyunda yazdıkların seni şüpheli konumuna düşürüyor, bunu akıl edemedin mi?"

"Umurumda bile değil."

"İnsanlar haklı olarak anne babasına ihanet eden bir evlat ve bir katil olduğunu düşünecekler."

"Saçma. Zaten, bana ne!"

Kendimi kaybederek, yumurtluyorum: "Katilin teki olduğunu itiraf etmişsin!"

"Sen de bok herifin tekisin," diye mırıldanıyor bana tepeden bakarak.

"Kendini savunabilecek misin?"

"Suçlanmadım ki savunayım. Buna ihtiyacım yok."

"Suçlanacaksın, hem de sandığından daha yakında."

"Amma ahmak herifsin ha!"

Ayağa kalkıyorum. "Belki Tahiye öldürülmeyi hak ediyordu," diyorum. "Ama sen de asılmayı hak ediyorsun."

Ertesi gün, ilk provaya gittiğimde el-Hilali'nin öfke nöbetiyle karşılanıyorum. Yapımcımız öfkelendiğinde bir kasırga gibidir! "Sen! On yaşında bir çocuk gibi davranıyorsun!" diye bağırıyor. "Embesilin tekisin! Bu kadar aptal olmasaydın, kendini geliştirip iyi bir aktör olabilirdin. Oysa sen savcı rolünü oynamakta ısrar ediyorsun. Abbas Yunus'a neden gittin?" O piç herif beni şikâyet mi etmiş? Fırtına biraz dinene kadar hiçbir şey dememeye karar veriyorum. "Abbas yerine rolüne odaklanmadığın sürece," diye bağırıyor, "rolünü asla kavrayamayacaksın."

"Bugün daha ilk gün," diye geveliyorum. "Rolüm kadar, katilin hak ettiğini bulması da önemli."

"Aramızda günahsız tek kişi yok," diye alayla böğürdü, "herkes cezalandırılmayı hak ediyor."

"Ama hiçbirimiz cinayet işleyecek kadar ileri gitmedik!"

"Kim bilir? Öldürüldüğü doğru bile olsa, Tahiye'nin, ölümünde parmağı olabilecek birden fazla erkekle ilişkisi oldu. Sen de onların başında geliyorsun."

"O adam senin tarafından savunulmayı hak etmiyor."

"Bana kalırsa, Abbas suçlu filan değil. Onun aleyhine herhangi bir kanıtın var mı?"

"Oyun."

"Hiçbir oyun yoktur ki şu ya da bu şekilde suçlama içermesin. Savcılık farklı tür kanıtlar ister."

"Oyunda Abbas intihar ediyor."

"Bu da demektir ki gerçek hayatta intihar etmiyor. Ölmeyip, başka oyunlar yazabileceği için şanslıyız."

"Adam hayatında tek bir satır bile yazmadı ve asla da yazamayacak. Sana daha önce ne tür oyunlar getirdiğini çok iyi biliyorsun."

"Tarık Ramazan, artık canımı sıkma! Dikkatini işine ver ve bu fırsatı değerlendir, çünkü böyle bir fırsat bir daha karşına çıkmayacak."

Rolüme odaklandım. Katilin oyununun provasına odaklanarak, Tahiye ile olan yaşantımı, kulisteki başlangıcından hurda pazarındaki eski evde seviştiğimiz odama, Kerem ve Halime'nin suçlanmasına ve sonunda Tahiye'nin cenazesinde ağlayışıma kadar yeni baştan yaşıyorum.

"Daha önce hiç olmadığı kadar iyi oynuyorsun," diyor Selim el-Agrudi, "ama metne sadık kalmalısın."

"Gerçekte ne dendiyse, onu tekrarlıyorum."

Gülüyor. "Gerçek hayatı unut ve oyunun içinde yaşa!"

"Oyunu değiştirme hakkına sahip olduğun için şanslısın."

"Yalnızca gerekli kesintileri yapıyorum. Bebekle ilgili sahneyi kestim."

"Bir fikrim var!" El-Agrudi'nin keyfi kaçıyor, ben yine de devam ediyorum: "Kadın kahraman ölürken eski sevgilisini görmek ister."

"Hangisini? Bu tiyatrodaki tüm oyuncular şu ya da bu zamanda sevgilisi oldu."

"Oyunda canlandırdığım sevgilisini kastediyorum. Adam kadını görmeye gider, kadın sadakatsizliği için ondan af diler ve onun kollarında ölür."

"Bu dediğin, oyundaki karakterlerin, koca ile karısı arasındaki sevgi bağının, ilişkinin önemli ölçüde değiştirilmesini gerektirir."

"Ama..."

"Sen yeni bir oyun yaratıyorsun. Oyunumuzdaki kadın kahraman eski âşığını tümüyle unutuyor."

"İmkânsız. Üstelik doğal da değil."

"Sana oyunun içinde yaşa, gerçek yaşamı unut dedim. Ya da git yeni bir oyun yaz. Bugünlerde piyasada çok sayıda özensiz, tuhaf metinler var zaten."

"Bebeği kestin attın ama!"

"O başka. Bebeğin ana konuyla hiçbir bağlantısı yok, üstelik masum bir bebeğin öldürülmesi kahramana sempati duyulmasını engelleyebilir."

"Adam zavallı karısını öldürüyor ama."

"Bak, seyircilerin arasındaki yüzlerce erkek de kalplerinin derinliklerinde eşlerini öldürebilmeyi diliyor!"

Şu adam Kerem Yunus değil mi? Evet, kesinlikle o, el-Hilali'nin ofisinden çıkıyor. Oyunun ilk temsiline yalnızca iki hafta var. Kafeteryanın kapısında durmuş, tiyatromuzun yıldızı Doria ile sohbet ediyorum; ikimizin de elinde birer fincan kahve var. Kerem yaklaşıyor; üstünde eski takım elbisesi, siyah kazağının boğazını çenesine kadar çekmiş; "Seni burada görmek ne güzel," diye sesleniyorum.

Bana bir bakış fırlatıyor, "Çekil gözümün önünden," diye hırlıyor, Doria'ya başıyla selam verip yoluna devam ediyor.

Doria, hayat pahalılığı hakkında bir şeyler söylerken duruyor ve "Abbas'ın ortadan gizemli bir biçimde kayboluşu hakkında bilgi edinmeye gelmiştir," diyor.

"Abbas suçlu olduğu için saklanıyor."

Doria, "Abbas kimseyi öldürmedi," diye gülümseyerek beni ikna etmeye çalışıyor, "intihar da etmedi."

"İntihar etmemiş olabilir. Ama asılacağı kesin."

Doria, "Zafer* bize daha iyi bir yaşam sağlamalıydı," diyor, bundan önce konuşmakta olduğumuz konuya dönerek. "Yalnızca yozlaşmışların hayatı kolaylaştı. Ülke baştan sona devasa bir geneleve döndü. Polis neden basmak için Kerem Yunus'un evini seçme zahmetine katlandı ki? Adam sadece başkaları ne yapıyorsa onu yapıyordu. Cinselliğin milli bir uğraş haline geldiği bir zamanda yaşıyoruz," diyor gülerek.

"Ben o kadar ahlaksızlığa batmış bir adamım ki köklü, saygıdeğer ailem tarafından reddedildim. Peki, neden hayatım kolaylaşmadı da hâlâ başarısızlığa gömülmüş haldeyim?"

Ebedi başarısızlık mahkûmu! Zavallıcık. Ümmü Hani dışında sömürülecek bir faaliyet alanı kalmamış biri!

Açılış gecesi olan 10 Ekim'de, dışarıdaki hava sakin, ama içeride hareketli olacağa benziyor. Kerem ve Halime, el-Hilali ve Fuad Şalabi seyirciler arasında. Gerçekte yaşadıklarını sahnede canlandıracak tek kişi olmama karşın –Abbas rolünü İsmail oynayacak– eski evdeki yaşam, tüm utanmazlığıyla, yeni ve daha acımasız suçların da eklenmesiyle, yeniden yaşanıyor. Skandallar birbirini kovalıyor –yapımcı Halime'nin yatak odasına sızma riskini göze alıyor– oyun ihanet ve cinayetle taçlanıyor. Tüm bunlar olup biterken, kariyerimde ilk kez, oyunculuğum alkışlarla karşılanıyor. Acaba Tahiye bizi mezarından seyrediyor mudur?

Kalabalık bizi kâh ölüm sessizliği içinde dinleyerek, kâh çılgınca alkışlayarak başarıyı üzerimize boca ediyor. Yazarımız, elbette suçlu ve korkak olduğu için, aramızda değil. Peki, Kerem ve Halime oyunu nasıl karşılıyor? Son perde kapanmadan, yüzlerinde birkaç kırışıklık daha oluşacak.

* Ekim 1973'e göndermede bulunuyor. (ç.n)

Gösteriden sonra, her zamanki gibi kafeteryada kutlama yaparken insanlar ilk kez varlığımın farkında gibi. Artık bambaşka bir insanım. Tahiye beni bir hiçten, bir erkekten çok daha fazlasına dönüştürüyor. Ümmü Hani öyle bir sırıtıyor ki ağzı neredeyse bir buldok köpeğininki kadar açılıyor. Başarılı her erkeğin arkasında bir kadın vardır.

"Sana demedim mi ben?" diyor Serhan el-Hilali.

"Büyük bir oyuncu doğdu," diye ekliyor Fuad Şalabi.

İsmail'in yapmacık gülümsemesi kıskançlığını belli ediyor; bir âşığı, deliyi ve kalleşi bünyesinde barındıran bu karmaşık rolü oynadığım için beni kıskanıyor. Midemi döner ve konyakla dolduruyorum, konyak başarı sarhoşluğumla birleşiyor, öyle ki bir noktada, Ümmü Hani'den kiraladığı kıyafeti giymiş olan Halime'yi görünce, kadehimi aramızda bulunmayan yazarın şerefine kaldırıyorum.

Sabaha karşı saat üçte tiyatrodan Ümmü Hani ve Fuad Şalabi'yle kol kola çıkıyorum. "Haydi gel," diyor Fuad. "Kahire'nin saygıdeğer olabileceği tek zaman olan şu saatlerde kentte dolaşalım."

"Ama evden çok uzaktayız," diye itiraz ediyor Ümmü Hani.

"Benim arabam var. Senden biraz bilgi istiyorum."

"Benim hakkımda yazı mı yazacaksın?" diyorum

"Elbette."

Sevinçle kahkaha atıyorum.

Bir yandan yürür, bir yandan sorularını yanıtlarken, ona geçmişimden söz ediyorum. "Manşiyyat el-Bekri'de doğmuşum. Ramazan ve el-Hilali aileleri birbirine bitişik iki villada yaşıyordu. Babam Ramazan, süvari sınıfından bir tümgeneraldi, eski düzenin paşalarından biriydi, el-Hilali'ninki bir toprak ağasıydı. Ben ailemin en büyük çocuğuydum, Serhan ise ailesinin tek çocuğuydu. Kardeşlerimden biri konsolos, biri Yüksek Mahkeme yargıcı, üçüncüsü ise mü-

hendis. Özetle, Serhan ve ben okuldan atıldık. Çok bir şey öğrendiğimizden değil, tek öğrendiğimiz kerhaneler, tavernalar ve uyuşturucuydu. Babam bana hiçbir şey bırakmadı. Serhan'a ise birkaç dönüm arazi kaldı, o da patronluk taslayabilmek ve kızlara düşkünlüğünü tatmin etmek için bir tiyatro topluluğu kurdu. Ben topluluğundaki aktörlerden biriydim. Kardeşlerim benimle bağlarını tamamen kopardılar. Düşük bir maaşım var, uçan kuşa borcum var. Kadınlar olmasaydı..."

Ümmü Hani içini çekiyor, "Ah."

Fuad soruyor, "Politik olarak faaldin ama değil mi?"

Yine gülüyorum. "Yaşamın kendisinden başka hiçbir şeyle duygusal bir bağım yok. Kerem Yunus nasıl biridir bilirsin. O ve ben ruh ikiziyiz. İnsanlar Kerem için onu bu hale getirenin fahişe bir anne olduğunu söylerler. Oysa ben, saygıdeğer bir ailede büyüdüm. Peki, benzerliğimizi nasıl açıklarsın? Çevre, doğanın verdiğini değiştiremez. İkimiz de saygıdeğerlikten nefret ediyoruz. Diğer insanlarla aramızdaki fark, aslında bizim dürüst, onlarınsa ikiyüzlü olması."

"Bu saçmalığı yazacak mısın?" diye soruyor Ümmü Hani, Fuad'a dönerek.

"Fuad da bizimle aynı türden!"

"Sen piçin tekisin," diye kıkırdıyor Ümmü Hani neşeyle. "Yani sana göre hiç saygın insan yok."

"Elbette. Mesela *Düğün Evi*'nin yazarı Bay Abbas Yunus. Adam tam bir idealist. İşte bu nedenle ebeveynini hapse attırıyor, karısını ve oğlunu öldürüyor!"

"Ne yazacaksın?" diye Fuad'a soruyor Ümmü Hani.

"Ben onun gibi deli değilim," diyor Fuad, bizi Fiat'ına doğru götürürken.

Arabayla hisar bölgesine gidiyoruz. Dar sokağımızın ana yolla kesiştiği köşede Fuad'ın arabasından iniyoruz, araba

taşan kanalizasyon yüzünden ilerleyemiyor. Ufalanan kaldırımda sendeleyerek yürürken bize eşlik eden koku, ayıltıyor bizi.

Acaba elde ettiğim bu başarıyı koruyabilecek miyim? Bu gecekondu mahallesinden, şu yüz kilo çeken elli yaşlarındaki kadından kendimi bir gün kurtarabilecek miyim?

Tahiye ve ben hurda pazarındaki eski evden çıkmış tiyatroya gidiyorduk; akşam karanlığının getirdiği buz gibi rüzgâra birlikte kahramanca karşı koyuyorduk. Tahiye şehvetli kıvrımlarını sıkıca saran siyah mantosuyla, ben de onun bedeninin tiyatro için değil, yatak için yaratıldığını, her ikimizin de yanlış işte olduğunu düşünerek, yürüyorduk.

"Çay saatinde oğlanı sana gizlice, aç gözlerle bakarken yakaladım," dedim.

"Abbas mı? O henüz çocuk ."

"Bir gün uzman bir pezevenk olacak."

"Terbiyeli bir çocuk ama. Ayrıca evinde dönen dolaplardan o sorumlu değil."

"O, Kerem ve Halime'nin oğlu. Bu zamanda başka ne olmasını bekleyebilirsin ki?"

Şimdi fark ediyorum ki, aklından aslında neler geçmekte olduğunu hiç anlamamışım.

"Seni yas tutan bir âşık olarak düşünmemiştim hiç," demişti Serhan el-Hilali kıkırdayarak.

"Peki bir gün Kanal'ı geçip kazanacağımızı düşünmüş müydün*?"

"O da en az senin kadar fakir."

---

* 1973 yılında Mısır askeri birliklerinin Süveyş Kanalı'nı geçip, İsrail güçlerini yendiği ve ateşkesle sonuçlanan savaş. (ç.n.)

"Ona söyle, lütfen..."

"Ahmak şey! Tahiye çoktan sahneyi bırakmaya karar verdi. Onu cezbeden evlilik fikri oldu."

"Allah cezanı versin! Çıldırmak üzereyim."

"Kızgınsın, olay bundan ibaret."

"İnan bana."

"Yenilen pehlivan güreşe doymazmış!"

"Öyle bir şey değil."

"Aynen öyle bir şey. Hemen Ümmü Hani'ye dön, seni destekleyecek başka birini bulamayacaksın çünkü."

Yanıt vermeden önce duraksıyorum, "Bazen Allah'ın varlığına inanasım geliyor."

Serhan kahkahayı bastı. "Ramazan oğlu Tarık, deliliğin de bir sınırı var!"

Düğün Evi tam bir zafer kazanıyor ve başarısı her gece perçinleniyor. Serhan el-Hilali sonunda tiyatrosunu zengin edecek oyunu bulmuştu, bana ödemeyi kabul ettiği yevmiye hem bedenimi hem de ruhumu canlandırıyor.

Fuad Şalabi bana, "Senin hakkında yazdıklarımdan memnun kaldın mı?" diye soruyor.

Elini minnettarlıkla sıkıyorum. "Çeyrek yüzyılı aşan bir süreden sonra nihayet fotoğrafımı derginde görebildim."

"Bundan sonra bir daha asla geriye bakmayacaksın. Peki, Abbas'ın saklandığı yerden çıktığını biliyor muydun?"

"Gerçekten mi?"

"Dün el-Hilali'yi evinde ziyaret etmiş. Neden, biliyor musun?"

"Neden?"

"Kârdan pay istemiş."

Öyle yüksek sesle gülüyorum ki bar tezgâhının arkasındaki Ahmet Burgal Amca korkuyla sıçrıyor. "Halime'nin oğlu işte! Peki el-Hilali ona ne demiş?"

"Ona yüz pound vermiş."

"Lanet olsun! Abbas o parayı hak etmedi!"

"Abbas'ın bir işi yok ve yeni bir oyun üzerinde çalışıyormuş."

"Sülük herif! Bir daha kayda değer bir şey yazamayacaktır."

"Geleceği ancak Allah bilir."

"Nerede saklanıyormuş?"

"Kimseye söyleyememiş."

"Fuad, dostum, onun suçlu olduğuna ikna olmadın mı?"

"Neden Tahiye'yi öldürsün ki?"

"Ona ihanet ettiğini itiraf etti de ondan."

Omuzlarını silkiyor ve bir şey söylemiyor.

Tahiye'nin tabutunun apartmandan çıkarıldığını görünce, mideme ürkütücü bir boşluk hissi oturuverdi ve tüm benliğim hiçliğe dönüşene kadar bedenime yayıldı. Sonra, bir ağlama nöbeti gelerek beni gafil avladı. Cenazeye katılan diğer insanları rahatsız eden bir benim hıçkırıklarımdı. Abbas'ın bile gözleri kupkuruydu.

Serhan el-Hilali'nin arabasıyla oradan ayrıldım. "Senin ağlamanı duyduğumda," dedi bana, "yüzünü gördüğümde az kalsın gülecektim, Allah beni affetsin."

"Ben de şaşırdım."

"Daha önce seni ağlarken gördüğümü hatırlamıyorum."

Gülümsedim. "Herkesin başına gelir."

Ölüm, aşk ve yenilgiye dair anıları yeniden canlandırıyor.

Haber, tiyatroya gitmeden önce hep uğradığım sanatçılar kahvesine ulaşıyor, ben de doğru olup olmadığını öğrenmek için Serhan el-Hilali'nin odasına koşuyorum.

"Evet," diyor temkinli bir şekilde. "Abbas, Helvan'da bir pansiyonda kalıyormuş. Bir süredir ortalarda görünmüyormuş. Odasında bir intihar notu bulmuşlar."

"Cesedini bulmuşlar mı?"

"Hayır, ondan tek ize rastlamamışlar."

"Neden intihar ettiğini yazmış mı?"

"Hayır."

"Sence kendini gerçekten öldürmüş müdür?"

"Tam işiyle beraber kendisini de göstermesini sağlayacak bir başarı yakalamışken neden saklansın ki?" Sinir bozucu bir sessizlik oluyor. Sonra el-Hilali'nin, "Neden intihar etsin ki?" dediğini duyuyorum.

"Oyunun kahramanı neden intihar ediyorsa, ondan."

"Abbas'ı suçlamaya kararlısın yani."

"Başka neden varsa söyle."

Bu haber sanatçılar ve tiyatro çalışanları arasında hızla yayılıyor. Bu tür durumlarda alınan genel önlemler işleme koyuluyor, ancak Abbas'ı bulma çabaları sonuçsuz kalıyor, bu da bende derin bir rahatlama hissi uyandırıyor.

Kendi kendime, oyunun çok büyük başarı kazanacağını söylüyorum.

KEREM YUNUS

Sonbahar, "kış soğuklarının habercisi." Buna, yerfıstığı, kabak çekirdeği ve patlamış mısır satarak geçecek bir hayata nasıl katlanacağız? Yeni bir hapis cezası gibi mahkûm edildiğim bu kadına nasıl katlanacağım? Bu ülkede neredeyse herkes hapse tıkılmayı hak ediyor. Neden yalnızca biz içeri girdik? Kendi işleyişine saygı duymayan bir yasa ne kadar anlamsız.

Tüm bu genç adamlar ne iş yapacak peki? Onlara ne olacak? Bu eski evler birer birer havaya uçurulup yıkılana kadar bekleyin hele! Moloz yığınına dönüşmüş bir tarih oldukça acıklı bir görüntüdür.

Benim kadın hayal kurmaktan asla vazgeçmiyor.

Ama o ne? O da kim? Geçmişten bir hayalet mi yoksa? "Bana zehirli bir hançer getir." Ne istiyorsun, seni Allah'ın belası, seni bataklık sineği?

Halime'ye dönüp sesleniyorum, "Bak kim geliyor!" Halime öne eğiliyor, Tarık'ın bizi kutlamaya mı, yoksa halimize gülmeye mi geldiği konusunda tahminlerde bulunuyoruz; küçücük gözleri, geniş ve kaba çenesiyle bir domuz gibi sırıtarak karşımızda dikiliyor. Eskiden olduğu gibi ona haşin davranmalıyım.

"Tarık Ramazan! Seni buraya hangi rüzgâr attı?"

"Sadık bir dost tarafından ilk ziyaret edilişimiz," diyor Halime alay ederek, "dünyaya dönmemizden bu yana ilk kez!" Halime tedirgin, sinirli.

"Elimde değildi. Ben de bir girdaba kapılmıştım."

"Kâbus gibisin," diyorum sırtımı ona dönerek ve bir müşteriyle ilgileniyorum.

"Kötü haberlerim var," diyor.

"Kötü haberler bize vız gelir," diyor Halime.

"Bay Abbas Yunus'la ilgili olsa bile mi?"

"Abbas hayırlı bir evlattır," diye yapıştırıyorum. "Tiyatrodaki eski işime dönmeyi reddettiğimde, bize bu küçük dükkânı açtı."

"Üstelik oyunu da kabul edildi," diye ekliyor Halime.

Ama Tarık'ın buraya gelmesinin nedeni tam da bu: Oyundan söz etmek istiyor. Kıskançlıktan aklını mı kaçırdı acaba? Abbas'ın başarılı olduğunu görmektense ölmeyi tercih ediyor gibi. O zaman bırakalım kıskançlıktan gebersin. Başımızdaki tüm belaların kaynağı o. Kimse seni benden daha iyi anlayamaz Tarık: İkimiz de aynı bok çukurundan sürünerek çıktık.

"Oyun bu evde geçiyor," diye üsteliyor Tarık. "Oyun sizin hakkınızda ve kimsenin aklına bile gelmeyecek diğer suçları da ifşa ediyor."

Bu mümkün mü? Abbas oyunun konusu hakkında kimseye tek söz etmemişti. Ama yine de, Abbas tam bir ahlak kumkumasıdır. "Ne demek istiyorsun?" diye soruyorum.

"Her şeyi. Her şeyi hem de! Neler yazdığını öğrenmek istemez misiniz?"

Konuyu nereye getirmeye çalışıyor? Abbas neden kendine leke sürdürsün ki? "Hapsi bile mi?" diye soruyorum.

"Ve sizi polise ihbar edenin ve Tahiye'yi öldürenin kendisi olduğunu."

"Saçmalık!"

"Ne demek istiyorsun sen?" diye bağırıyor kadın. "Sen zaten Abbas'tan hep nefret etmişsindir!"

Ancak Tarık beni derinden huzursuz etmeye yetecek kadarını çoktan yumurtladı bile. "Bu yalnızca bir oyun değil mi?" diyorum güçsüz bir sesle.

"Abbas her şeyi açıklayabilir," diyor Halime.

"Gidin de oyunu kendi gözlerinizle görün!"

"Nefret gözlerini kör etmiş senin!"

"Nefret değil. Beni kör eden suçun kendisi!"

"Burada tek suçlu var, o da sensin! Nefret seni delirtmiş!"

"Benim oğlum aptal olabilir, ama ne bir muhbir ne de bir katildir," diyorum sertçe, kaygımı gizleyerek.

"Tahiye'nin katili adalete teslim edilmeli!" diye haykırıyor.

O ve benim kadın arasında korkunç bir tartışma çıkıyor, ama ben düşüncelere dalıyorum; sonunda ondan bela okuyarak kurtulabiliyoruz.

İşte ondan sonra, bir kuşku denizinde boğulmak üzere olduğumu fark ediyorum. Abbas hakkındaki bu hikâyeler asılsız olsaydı, Tarık bunları anlatmak için buralara kadar gelme zahmetine katlanır mıydı? Tarık kötü niyetli bir adamdır, ama aptal değildir. Kuşkularım beni yendiğinde, kadına bir bakış fırlatıyorum, meğer o da gözlerini dikmiş bana bakıyormuş.

İkimiz bu eski evde iki yabancı gibi yaşıyoruz. Abbas çok üzülecek olmasaydı, Halime'den boşanırdım. Abbas. Bu acı hayata tat katan tek şey. Abbas benim tek umudum.

"Yalan söylüyor," diye mırıldanıyor kadın.

Ben ondan daha kaygılıyım, öyle ki neredeyse Tarık'a inanacağım. "Neden yalan söylesin ki?"

"Abbas'tan hâlâ nefret ediyor da ondan."

"Ama oyun da var," demeye cesaret ediyorum.

"Oyun hakkında hiçbir şey bilmiyoruz. Gidip Abbas'ı bir gör."

"Evet, kesinlikle gidip onunla konuşacağım."

"Ama yerinden kımıldadığın yok!" Aptallık ve inatçılık Halime'yi oldukça korkutucu hale getirebiliyor.

"Acelesi yok."

"Arkasından neler döndüğünü bilmeli."

"Peki ya tüm bunları itiraf ederse?"

"Ne demek istiyorsun?"

"Ya oyunun, şu üçkâğıtçının iddia ettiği şeyleri içerdiğini itiraf ederse?"

"Her şeyi açıklayacaktır."

"Acaba!"

"Gerçekten katil olan biri kendini ele vermez."

"Bilmem ki."

"Git bir gör onu, şimdi önemli olan bu!"

"Gideceğim elbette."

"Benim gitmemi ister misin?"

"Üstüne giyecek uygun bir şeyin yok ki," diyerek, ona nasıl tüm paramıza el koyduklarını ve o orospu çocuğu dedektifin beni nasıl dövdüğünü hatırlatıyorum. Ama tüm bunlar geçmişte kaldı. Bitti gitti. Şimdi, şu anda olanlara odaklanmalıyız.

"O adi üçkâğıtçıya gelince... Yalan söylüyor."

"Abbas bizim yaşam tarzımızı kabul edemiyordu ama, öyle değil mi? Pek erdemliydi! Benim oğlum değil de piçin tekiydi sanırsın! Yine de bize her zaman sadık bir evlat oldu. Hem Tahiye'yi neden öldürsün ki?"

"Bana mı soruyorsun?"

"Yüksek sesle düşünüyorum."

"O kör olasının dediklerine inanıyorsun sen!"

"Sen de inanıyorsun ama."

"Abbas'ın açıklamasını dinlemeliyiz önce."

"Aslına bakarsan, Tarık'a inanmıyorum."

"Abuk sabuk konuşuyorsun."

"Allah belanı versin!"

"Ben sana bağlandığım gün belamı buldum."

"Aynı şey benim için de geçerli."

"Eskiden güzeldim ben."

"Seni benden başka isteyen oldu mu peki?"

"Beni kimler kimler istemedi! Şanssızdım, o kadar."

"Senin baban postacıydı, benimki ise Şamaşirgi ailesinin mülkünde görevliydi."

"Yani yalnızca bir hizmetliydi."

"Benim bir ailem vardı."

"Peki annene ne demeli?"

"Tıpkı senin gibiydi."

"Boş laf bunlar. Gitmek istemiyorsun değil mi?

"Canım ne zaman isterse o zaman gideceğim."

Kafamı topladığımda, ne olursa olsun, başımıza zaten yaşamış oldüklarımızdan daha kötüsünün gelemeyeceğine karar veriyorum. Düşünüyorum da, bu kadınla ben ilk kez bir araya geldiğimizde, yüreğimizde ateşli bir tutku ve güzel düşlerimiz vardı! Peki, bize ne oldu? Bu ziyareti yapmak zorundayım. Bir öğleden sonra. En uygun zaman bu olacaktır.

Oğlumun oturduğunu söyledikleri yer hakkında hiçbir şey bilmiyorum. Evliliğinden sonra onunla irtibatımız koptu, o zamandan bu yana birbirimizle hiç alakamız olmadı. O bizden nefret ediyordu, yaşam tarzımızı reddetmişti, ben de ondan nefret ediyordum, onu evlatlıktan reddetmiştim. Tahiye'nin yanına taşındığında, artık onun o hor gören ba-

kışlarıyla karşılaşmayacağım için memnun olmuştum. Şimdiyse ona koşuyorum. Tek umudumuz bu. Hapisten çıktığımızda, hayırlı bir evlat gibi bize anlayış gösterdi. Nasıl olur da içinde bulunduğumuz durumun sorumlusu o olabilir?

Birkaç gün sonra, Abbas'ı soruşturmak için Tahiye'nin evine gidip, kapıcıya yaklaşıyorum, o da bana Abbas'ın birkaç saat önce, elinde bir valizle çıktığını söylüyor.

"Bir yere mi gidiyormuş?"

"Bana bir süreliğine buralardan uzaklaşacağını söyledi."

"Adres bırakmadı mı?"

"Hayır."

Bu beklenmedik engel canımı sıkıyor. Neden bize haber vermedi? Yoksa Tarık'ın suçlamalarını duydu mu? Şaria İmadeddin'deki tiyatroya gidip Serhan el-Hilali'yi bulmaya karar veriyorum. Onu görmek istediğimi söylüyorum, o da beni derhal kabul ediyor; sağ salim eve döndüğüme şükrediyor ve hoş geldin demek için ayağa kalkıyor: "İşten güçten fırsat bulup seni göremedim, geçmiş olsun diyemedim."

"Serhan Bey," diyorum soğuk soğuk, "bu bir mazeret değil."

Gülüyor. Pişkinliğini koruyor. "Haklısın."

"Biz eski dostuz. Şirketinde neredeyse bir ömür boyunca suflörlük yaptım. Üstelik evimi kullanasın diye sana açtım. Ta ki tutuklanana kadar."

"Sizi ihmal ettim," diye mırıldanıyor. "Sana bir fincan kahve ikram edebilir miyim?"

"Kahve de istemem, çay da. Seninle oğlum Abbas hakkında konuşmaya geldim."

"Şu tartışmalı oyunun yazarı hakkında mı? Eseri görülmemiş bir başarı kazanacak. Ve sen Kerem, ne hissettiğimi en iyi sen anlarsın."

"Güzel. Ama onu evde bulamadım. Kapıcı bana, elinde valizle çıkıp gittiğini söyledi."

"Aman, buna mı sıkıldın? Yeni bir oyuna başladı. Kim bilir? Belki kafasını dinleyebileceği bir yere..."

"Oyunun konusu hakkında birkaç şey duydum, gitmesiyle bunun bir ilgisi olduğundan kaygılanıyorum."

"Aklına kötü şeyler getirme Kerem."

"Tarık çok zalim ve ..."

"Bana Tarık'ı anlatma," diye sözümü kesiyor. "Onu senden daha iyi tanıyorum. Oğlun hakkında kaygılanman için hiçbir sebep yok."

"Benim korktuğum şey oğlumun..." Cümlemi yarım bırakıyorum.

"Oyun bir hayal ürünü. Doğru olsaydı bile..."

"Bana fikrini dürüstçe söyle."

"Ben kafamı, bir anlığına bile, oyunun kendisinden başka bir şeye yormuyorum. Kahramanın sahnede işlediği tüm suçlar oyun için iyidir. Beni tek ilgilendiren bu."

"Ebeveynine ihanet edip, karısını öldürmüyor mu yani?"

"Çok da iyi yapıyor."

"Ne demek istiyorsun?"

"Trajedi unsurları!"

"Bunların gerçekten yaşandığına inanmıyor musun?"

"Bunların benimle bir ilgisi yok." Omuz silkiyor.

"Gerçeği bilmek istiyorum."

"Gerçek şu ki elimizde muhteşem bir oyun var. Ben de bildiğin gibi savcı değil, tiyatro sahibiyim."

"Ben de acılı bir babayım."

El-Hilali gülüyor. "Neden söz ediyorsun? Sen oğlunu hiç sevmedin ki!"

"Bugün dünden farklı. Bunu senin herkesten daha iyi anlıyor olman lazım."

"Bir tiyatro oyunu, yalnızca bir oyundur. O kadar. Öyle olmasaydı, yasalar gereği yazarların yüzde doksanı hapse atılırdı."

"Benim içimi rahatlatmak istemiyorsun anlaşılan."

"Keşke yapabilseydim Kerem. Anlamsız varsayımlarla kendini üzme. Zaten bunu yakın arkadaşların dışında kimseyle paylaşamazsın. Halka gelince, oyunun ardında bir şey aramayacaktır. Bu arada, eski suflörlük işini neden geri çevirdin?"

"Teklifin için teşekkürler. Abbas da aynı teklifte bulundu, senin de kabul edeceğini söyledi. Ama geçmişe dönmeye niyetim yok."

El-Hilali yine gülüyor. "Onu anlıyorum. Artık kendi işinin patronusun. Dükkândan kazandığın para, burada kazandığından fazla bile olabilir. Canın sağ olsun arkadaşım. Ama Abbas konusunda canını sıkma. O kendini kanıtlamaya çalışıyor o kadar. Zamanı gelince ortaya çıkacaktır."

Görüşmemiz sona eriyor, tiyatrodan çıkıyorum, tüm insanlığa duyduğum nefretle bunalmış halde düşüncelere dalıyorum: *Kimsenin umurunda değilim, kimse de benim umurumda değil.* Umutlarımı Abbas'a bağlamış olsam da onu aslında sevmiyorum. İnsanı sırtından vuran bir katil o. Yine de onu nasıl suçlarım? Ben de tıpkı onun gibiyim. Abbas'ın sırları döküldü ve babasından miras kalan gerçek yüzü ortaya çıktı: Bugünlerde ikiyüzlülüğünün arkasına sığınmaksızın gösterdiği ve herkesin saygı duyuyormuş gibi yaptığı çıplak benliğini... İyilik saçma sapan sözlerden, tiyatroda ve camide tekrar tekrar söylenen boş laflardan başka nedir ki? Piramitler Caddesi üzerinde saat üzerinden hesap

kesen batakhaneler ve otel odaları var. Beni nasıl hapse attırabildi?

O da kim? Kafeteryanın kapısında Tarık Ramazan'la karşılaşıyorum, yapış yapış elini bana uzatıyor. Elini sıkmıyorum ve ona defolup gitmesini söylüyorum.

Ben yanlış bir şey yapmadım. Uyuşturucu modaydı, değil mi? Bense sınırları olmayan bir adamdım. Sezgilerime kulak verdim, o kadar. Diğer insanlar benden farklı değillerdi. Daha sonra olanlarsa şanssızlıktı. Halime bana, "Maaşımın tüm aileyi geçindirmeye yeteceğini mi sanıyorsun?" derdi.

"Kavga mı etmek istiyorsun? Tamam, hazırım."

"Afyon her şeyi mahvediyor."

"Ee, ne olmuş yani?"

"Peki ya oğlun? Böyle harika bir çocuk korunup kollanmayı hak etmiyor mu?"

Benim suçum değildi. Bana doğruları öğreten, bana temel değerleri aşılayan kişi annemdi. Halime saygıdeğer numarası yapmak, eskiden nasıl yaşadığını unutmak istiyordu. Oysa ben evimde ikiyüzlülüğe tahammül edemem.

El-Hilali'ye, "Arada sırada uygun bir yer bulmakta zorlanırsan, evimi kullanabilirsin," dedim. Bana sert bir bakış fırlattı. "Bab el-Şaria'nın orta yerinde," diye ona teminat verdim, "cinlerin bile ruhu duymaz!"

Haklıydım. Eski ev yeni bir yaşamla canlandı: Baştan aşağı temizlendi ve evdeki en büyük oda âlemciler için bir salona dönüştürüldü. Ah o aristokratlar, eğlence düşkünü çapkınlar, o el-Agrudi, Şalabi, İsmail, Tarık ve kadın çapkın Tahiye yok muydu! Onları başımın üstünde tuttum. İkiyüzlülüğe gerek duymadan ne isterlerse yaptılar. Atıştırmalıklar, içkiler ve uyuşturucular için bir depo odası vardı, Halime ticareti devraldı. Kadın bir ikiyüzlülük abidesi. İkiyüzlülükten nefret ederim. Halime'nin gerçek yüzü ortaya çık-

tı: Yeni kurulan müessesenin güzel, keskin zekâlı, benim kadar, hatta benden daha açık fikirli, mahir sahibesi olarak genelev işletmekte oldukça ustaydı. Gökten altın yağıyordu.

Peki, bu oğlanın bize tiksintiyle bakmasının nedeni neydi? *Sen kimin oğlusun? Senin baban kim? Annen kim? Ninen kim? Sen bir piçsin, sen iki tiyatrocunun evliliğinin ürünüsün!* İkiyüzlülüğe kanan bir ahmaksın.

"Oğlan kederden ölecek," diye içini çekti Halime.

"Bırak her ahmağın hak ettiği gibi kederden ölsün."

"Durumu kabullenemiyor."

"*Kabullenmek* sözcüğünden hoşlanmadım."

"Biraz anlayışı hak ediyor."

"Asıl boğazının sıkılmasını hak ediyor o."

Abbas büyüyüp benden nefret ettikçe, benim de ona olan sevgimin kökü kurumuştu. "Hayatı anla! Gerçek dünyada yaşa! Senin kadar iyi bir hayatı olan yalnızca birkaç seçilmiş insan var. Komşulara bir bak! Çevrende olup bitenleri hiç duymuyor musun? Hiç anlamıyor musun? Hem sen kimsin ki?" Gözlerinde tuhaf bir ifade vardı, sanki zamanın duvarlarının dışında yaşıyordu. Ne istiyordu?

Bak, sana birkaç tavsiyede bulunacağım: Bu evi senin deden yapmış. Onun hakkında hiçbir şey bilmiyorum. Ninen –annenden farklı olmayan genç bir duldu– bu evi bir aşk yuvasına çevirdi. Baban gerçekliğin tam ortasında yaşadı. Keşke sana her şeyi anlatabilseydim. Senden korkmalı mıyım? Ninen aniden ölüvermeseydi o başçavuşla evlenip evi kaybedecekti. Ninen öldükten sonra adam evi sahiplenmeye kalktı. Onu dövünce, beni eski orduya göndermeye kalkıştı, ama ev bende kaldı. Bana suflörlük işini bulan, annemin kuzini ve el-Hilali'nin muhabbet tellalı Ümmü Hani oldu. Bir gün tüm bu gerçekleri sana anlatmak isterim, böylece nereden geldiğini bilir ve soyunu sahte bir tereddüt göstermeksizin köklerine kadar izleyebilirsin. Baban gibi ol ki, sen kü-

çükken olduğu gibi sevgiyle birleşelim. Annenin ikiyüzlülüğünün seni kandırmasına izin verme. Bir gün her şeyi öğreneceksin. Senden korkmalı mıyım oğlum?

Dükkâna döndüğümde, Halime'nin can sıkıcı sorgulamasıyla yüzleşmek zorunda kalıyorum. Abbas bana ne söylemiş, bilmek istiyor.

"Onu görmedim. Elinde bir valizle çıkmış, kimse de nereye gittiğini bilmiyor."

Yumruklarıyla bacaklarını dövüyor. "Kimse bilmiyor muymuş! Neden bize haber vermemiş?"

"Bizi düşünmüyor da ondan."

"Bu dükkânı açmamıza yardımcı oldu ama."

"Bizi unutmak istiyor artık. Ona göre, unutulması gereken bir geçmişin parçasıyız."

"Sen oğlumu anlamıyorsun. El-Hilali'yi görmeye gitmeliydin!" Çileden çıktığım için konuşamıyorum, Halime devam ediyor: "Önem vermiyorsun!"

"Kafanı kıracağım şimdi."

"Yine afyon mu içmeye başladın sen?"

"Bugünlerde yalnızca bakanların parası afyona yetiyor!" diye sertçe yanıt veriyorum. "El-Hilali de nerede olduğunu bilmiyor."

"El-Hilali'ye gittin mi yani?"

"Nerede olduğuna dair hiçbir fikri yok," diye yineliyorum.

"Aman Allahım! Dairesinden taşınmış mı?"

"Hayır."

"Geri gelecektir. Belki işin içinde bir kadın vardır."

"Tam kadınlara göre bir düşünce."

"Abbas senin umurunda bile değil!" diye tiz bir sesle bağırıyor. "Kendinden başka kimse senin umurunda değil! Bir hapisten çıkıp diğerine düşmeye mahkûm edilmişim meğer."

"Hapishane hücresinde yaşayan asıl benim!"

Kadın hıçkırmaya başlıyor, bu beni daha da çileden çıkarıyor. Onu nasıl sevebilmişim diye merak ediyorum.

Kırmızı kafeterya. Duvarlar ve tavan koyu kırmızı boyalı, masa örtüleri ve kalın halı da aynı renkte. Bar tezgâhının önünde, yüksek, deri bir taburede, ilk başta dikkatimi çekmeyen bir genç kadının yanına oturdum. Barmen Ahmet Burgal Amca bana her zamanki gibi baklayla beraber, bir fincan çay ve bir sandviç getirdi. İster istemez yan tarafa bir baktım; olağanüstü güzellikteki o genç yaratık derhal gözlerimi kamaştırdı. Birden, onun da benim gibi tiyatro çalışanlarından birisi olması gerektiğini fark ettim, seyirciler ancak sekizden sonra gelirdi. Ahmet Amca, "Daire bulabildin mi Halime Hanım kızım?" dedi.

"Altın bulmak bile daha kolaydır herhalde," diye yanıt verdi, bal gibi tatlı bir sesle.

"Daire mi arıyorsunuz?" diye söze daldım, büyülenmiş bir şekilde.

Başını salladı, bir yudum çay içti, Ahmet Amca bizi tanıştırdı. "Bay Kerem Yunus, tiyatronun suflörüdür. Bayan Halime el-Kebş, yeni biletçimiz."

"Evleniyor musunuz?" dedim her zamanki teklifsizliğimle.

Ahmet Amca onun yerine cevap verdi. "Ufak bir dairede teyzesiyle yaşıyor, ama kendine ait bir dairesi olsun istiyor. Ancak kira ve hava parası konusunda sorunları var."

"Benim bir evim var," diye atıldım.

Bana döndü, ilk kez ilgisini çekmiştim. "Gerçekten mi?"

"Büyük bir ev. Eski ama iki katlı."

"Her katta bir daire mi var?"

"Hayır. Ev dairelere bölünmüş değil."

Ahmet Amca, Halime'ye bir katın tümünü verip veremeyeceğimi sordu.

"Elbette veririm." Halime bunun, ailemi rahatsız edip etmeyeceğini merak etti. "Evde tek başıma yaşıyorum," dedim, bunun üzerine kaşlarını kaldırıp kafasını çevirdi; niyetimin iyi olduğunu söyleyerek açıklama yapmak zorunda kaldım: "Siz ve aileniz evimde güvende olursunuz."

Halime sesini çıkartmadı, ancak Ahmet Amca, "Kira ne kadar?" diye sordu.

"Daha önce kimseye kiralamadım. Gözüm toktur."

"Evine başka kiracı ister misin?" diye merakla sordu.

"Ah hayır, öyle bir şey istemem. Orası aile evi, anılarla dolu. Ben yalnızca genç hanıma yardım etmek istemiştim, madem ikimiz de tiyatroda çalışıyoruz."

Ahmet Amca güldü. "Bize düşünmek için biraz zaman tanı."

Genç kadın dışarı çıktı ve beni arzunun pençesinde bıraktı.

Şimdiyse kollarını kavuşturmuş, sandalyesinde iki büklüm oturuyor, gözlerinde tiksinti ve kızgınlık var. Alnı çatık kaşlarıyla kırışmış, yüzü korkutucu bir ifadeye bürünmüş. Tartışmalarla dolu bir yaşam sürmektense yalnız yaşamak daha iyi olmaz mıydı? O eski büyü, eski parıltı, köpüren sarhoşluk nerede şimdi? O büyünün mumyalanmış cesedi yeryüzünün neresinde gömülü?

Onu ne zaman kırmızı kafeteryada görsem, kendi kendime, "Bu kız açlık gibi beni pençesine alıyor," diyordum. Onunla, cıvıl cıvıl halleriyle eski evde yaşadığımı, evin can-

lanıp ısındığını hayal ediyordum. Onun kökleşmiş sorunlarımı tedavi ederek beni bunlardan kurtardığını düşlüyordum.

Ahmet Burgal Amca baş başa kaldığımızda beni cesaretlendiriyordu. "Halime benim anne tarafından akrabamdır," dedi bir gün. "Eğitimli ve akıllıdır. Ona el-Hilali Bey'in yanındaki bu işi ben ayarladım."

"Harika bir kız," diye yanıt verdim, onu konuşmaya devam etmesi için cesaretlendirerek.

"Teyzesi iyi bir kadındır. Halime'nin kendisi de çok namuslu bir kızdır."

"O şüphe götürmez."

Ahmet Amca'nın gülümsemesi o kadar ümit vericiydi ki, zaten alev almaya hazır olan duygularıma bir kibrit çakılmış gibi, kendimi hayal gücümün baştan çıkarıcı düşüncelerine bırakmıştım; gündüz düşleriyle, tatlı heyecanların yol açtığı dayanılmaz hayallerin beni uyuşturmasına izin verdim. Sonunda bir gün ona, "Ahmet Amca, ben tüm samimiyetimle Halime'yle..." dedim.

Yarım kalan cümlemin ne anlama geldiğini anladı. "Aferin sana!" diye mırıldandı sevinçle.

"Maaşım dışında bir gelirim yok, ama evim var, bu da bugünlerde küçümsenecek bir şey değil."

"Başının üzerinde bir çatı olması, görünüşü kurtarmaktan daha önemlidir." O haftanın ilerleyen günlerinden birinde beni gördüğünde, "Tebrikler Kerem!" diyerek karşıladı.

İzleyen günlerde, yarı uyanık düşlerden ve yalnızca en tatlı gerçekliklerden örülmüş ipeksi, yarı saydam bir örtüye sarınmış, huzurlu bir nişanlılık döneminin sevecenliğine sürüklendim. Halime'nin bana armağan olarak verdiği deri tıraş setini o kadar sevmiştim ki, bir çocuk gibi sevinmiştim. Serhan el-Hilali maaşıma iki pound zam yaptı ve yeni

bir yaşama adım attığım için beni kutladı. Tiyatro personeli, kafeteryada onurumuza bir parti verip bizi çiçeklerle, şekerlerle uğurladı.

Benim kadının aklından neler geçiyor acaba? Damarlı elleri, bir patlamış mısır yığınıyla dalgın dalgın oynuyor. Kafasında tek bir neşeli düşünce yok belli. Öfkemizi yalnızca birbirimizden çıkarmaya mahkûmuz. Bir hapishane hücresinde yaşıyoruz. Bu eski sokak, yalnızca oraya buraya atılmış çöplerin üzerine düşen bir ışıkla, hafif çöpleri yerden kaldıran ani bir rüzgârla ya da sayısız erkek çocuğun bunları oraya buraya tekmelemesiyle biraz farklılaşıyor. Benim kadının aklından neler geçiyor acaba?

Düğün gecemizde, bir horoz komşunun evinin çatısında öterken, Halime ikimizi de, geçmişin kendisi dışında her şeyi emmiş gibi görünen dipsiz bir kuyunun kenarına sürükleyen bir itirafta bulundu. İlk şaşkınlığım öyle derin bir hissizliğe dönüştü ki, Halime'nin boğulurcasına ağladığını duyuyor olmasaydım, öldüğümü düşünebilirdim. Hıçkırıkları her şeyi anlatıyordu. "Kendimi asla affetmeyeceğim," diye inledi Halime. *Gerçekten mi?* "Aslında yapmam gereken..." *Ne için? Artık başka bir söze gerek yok.* "Ama ben seni sevdim," diye mırıldandı bir kez daha.

Sırrını keşfetmiştim. Ancak o benimkini keşfetmemişti. Kocasının da onun gibi, geçmişinden gelen bir lekesi olduğunu nereden bilebilirdi? Hatta benim ne kadar serseri bir yaşam sürmüş olduğumu nereden bilebilirdi? Kötü bir sürprizle karşılaşmıştım, ancak hilekârlığı canımı sıkmamıştı; hatta hissizliğim geçince, şaşırmış olmam bile bana aptalca görünmeye başlamıştı. "Geçmişinin benim için bir önemi yok," dedim kahramanca.

Boynunu, minnettarca bir boyun eğme olarak algıladığım bir şekilde büktü.

"Geçmişten nefret ediyorum," dedi. "Yeni bir insan oluyorum."

"Bak bu iyi," dedim üstünlük taslayarak. Daha fazla bilgi edinmek istiyorsam da, bu isteğimi bastırdım. Ne kızgındım ne de hoşnut. Onu seviyordum. Yeni yaşamıma tüm kalbimle adım attım.

Saatler geçiyor, birbirimize tek kelime etmiyoruz. Bir kabuğun içindeki iki yemiş tanesi gibiyiz. Müşterilerin hepsi fiyat artışlarından, taşan kanalizasyondan, devlete ait gıda marketlerindeki yorucu kuyruklardan şikâyet ediyor; birbirimize taziyede bulunuyoruz. Bazen benim kadına bakıp, "Neden bu kadar sessizsin Ümmü Abbas?" diye soruyorlar.

Dört gözle bekleyeceğim ne kaldı ki? Halime en azından Abbas'ın dönmesini bekliyor.

Bense, evlilik hayatıma gerçekten büyük bir hevesle başlamıştım. Bir süre sonra Halime yakında anne olacağını açıkladı; buna başta canım sıkıldı ama sonra sıkıntım geçti gitti. Abbas küçükken ona tutkulu bir sevgiyle bağlıydım.

Sonra işler değişmeye başladı. Bir gün Tarık Ramazan yanıma yaklaşıp, "Hamlet zor bir rol. Neden şunu bir bardak çayda eritmiyorsun?" dedi. İşte bu, çılgınca gidişatın başlangıcı oldu. Hiçbir şeye aldırmayan adam kandırılmıştı. Zaman geçtikçe, yaşam kaynakları kurudu ve sonunda hayatın tüm neşesi bir bunalımın pençesinde boğuldu gitti.

"İstediğin bu mu? Kazancını zehre yatırmak ve beni hayatta bir başına bırakmak mı?" Halime'nin sesi artık benim için geri tepen kanalizasyonun kokusu kadar tiksinti vericiydi. Çıplak iki ağaca benzemiştik. Açlık eski evin kapısını çalıyordu.

Bir gün ona, "Bu yolun sonu göründü," diyebildiğimde rahatlamıştım.

"Neden söz ediyorsun sen?"

"Yukarıda doğuya bakan odayı eğlence mekânına dönüştüreceğiz."

"Nasıl?"

"Her gece gelecekler. Artık yoksulluk nedeniyle kaygılanmamıza gerek kalmayacak."

Bana hayra alamet olmayan bir bakışla bakınca, "El-Hilali, el-Agrudi, Şalabi, İsmail. Onlar işte. Ancak onları sürekli buraya çekmek için bir şeyler ayarlamamız gerek," dedim.

"Tehlikeli bir oyun bu."

"Ama çok da akıllıca. Çok para kazanacağız."

"Tarık'la Tahiye'nin burada kalması yetmiyor mu? İyice düştük."

"Tersine, daha yükseklere çıkıyoruz. Sen ve oğlun, ikiniz de çenenizi kapatın."

"Benim oğlum bir melektir. Beni asıl onun tepkisi kaygılandırıyor."

"Bırak da o Allah'ın cezası, babasına karşı çıkmayı bir denesin. Saçma fikirlerinle onu zehirliyorsun."

Boyun eğdi bana, ama içerleyerek. Düğün gecesini unutmuştu. Ne tuhaf, insanlar her zaman devletin koyduğu kurallardan kurtulmak isterler, ama kendilerini prangalara vurmaya bayılırlar.

İşte şimdi görevinden dönüyor. Evdeki hizmetleri olmasa, hiç dönmemesini dilerdim. Yüzünden hayal kırıklığı okunuyor, ben de sonunda içini çekip, "Dairesi hâlâ kilitli," diyene kadar soru sormayarak ona aldırış etmiyorum. Allahtan bir müşteri geliyor. Ondan uzaklaşmak için bir bahane. Müşteri gidince, "Bir şeyler yap," diyor tıslar gibi.

Benim zihnim onunkinden farklı bir yere odaklanmış durumda: Devletin açık açık icra ettiği bir şeyi yaptığımız için bizi nasıl olup da hapse atabildiğini düşünmekle meşgulüm. Devlet kumarhane işletmiyor mu? Konukları için

genelevler kurmuyor mu? Onlara hayranım. Beni isyana sürükleyen şey bu tür uygulamalar değil, ikiyüzlü adalet.

"Git bir kere daha el-Hilali'yle konuş," diyor kadın, bu sefer daha yüksek sesle.

"Kendin git," diyorum alay ederek. "Sen onu benden daha iyi tanıyorsun."

"Allah anneni affetsin!" diyor, iğnelendiği için öfkeye kapılarak.

"En azından o senin gibi ikiyüzlü değildi."

O zaman içini çekiyor, "Oğlunu zerre kadar sevmiyorsun. Onu hiç sevmedin."

"Ben ikiyüzlüleri sevmem. Yine de, bize yardım ettiği gerçeğini göz ardı edemem."

"Nerelerdesin Abbas," diye mırıldanarak sırtını bana dönüyor.

Serhan el-Hilali nerede? Dışarı çıktı, hâlâ geri dönmedi. Banyoda uyuyakalacak kadar sarhoş değildi. Bu arada kumar devam ediyor, ben de her turdan sonra kazançtan kendi yüzdemi alıyordum. Halime'nin içki getirme zamanı gelmedi mi? Nerede kaldı? "Yapımcımız nerede?" diye sordum.

Herkes elindeki kartlarla meşguldü, kimse cevap vermedi. Tarık bana şüpheli bir bakış mı fırlattı yoksa? Halime'nin içkileri getirmesi lazım. "Halime!"

Cevap yok. Yerimden ayrılamazdım, yoksa soyulurdum. "Halime!" diye bağırdım avazım çıktığı kadar. Kısa bir süre sonra ortaya çıktı.

"Nerelerdeydin?"

"Uyuyakalmışım."

"Bize içki hazırla. Ben gelene kadar da yerime geç."

Kumar oynanan odadan çıktım. Alt katta Abbas'la karşılaştım. "Bu saatte niye uyandın?" diye sordum.

"Uyku tutmadı."

"Serhan el-Hilali'yi gördün mü?"

"Evden çıktı."

"Ne zaman?"

"Bir süre önce. Tam olarak ne zaman bilmiyorum."

"Annen onu gördü mü?"

"Bilmem."

Neden gitmişti? Neden oğlan bana umutsuz bir bakışla, suskun suskun bakıyordu? Tuhaf bir şeyler döndüğünü hissettim. Pek çok şey olabilirim, ancak enayi değilim. Evde izmaritler ve boş bardaklar dışında bir şey kalmadığında kadına uzun, suçlayıcı bir bakışla bakıp onunla yüzleşiyorum. "Arkamdan neler çevirdiniz?" Kibirli bakışlarını gözlerimden ayırmayarak, sorumu duymazlıktan geldi. "Abbas gördü mü?" Hâlâ yanıt vermiyordu, suskunluğu beni daha da hiddetlendiriyordu. "Sana bu işi veren o," dedim. "Her şeyin bir bedeli vardır, beni asıl ilgilendiren bu." Öfkeyle ayaklarını yere vurdu. "Sana gelince," diye devam ettim, "sen kıskanılmaya değmezsin."

"Sen gördüğüm en iğrenç yaratıklardan birisin," diye hırlayarak odasına yollandı.

Kahkahalarla güldüm. "Bir küçük solucan dışında!"

Halime çıktığı bir gezintiden daha döndü. Umarım daha çok acı çeker, daha da delirirsin. Dükkânda ayakta duruyor, bana dönerek, "Fuad Şalabi oldukça emin," diyor.

"Ona mı gittin?"

"Oyuncular kahvesinde."

"O nereden biliyormuş?"

"Bunun yalnızca bir yazar kaprisi olduğunu ve doğru zamanda elinde bir oyunla çıkageleceğini söyledi."

"Zavallı, çocuksu ve deli bir kadını avutmak için söylenen birkaç söz."

Sandalyesini dükkânın en uzak köşesine çekti ve orada kendi kendine konuşarak oturdu: "Allah nasip etseydi! Bana daha çok şans verebilirdi. Onun yerine beni bir müptelanın kollarına attı."

"Bir fahişeyle evlenen adamın sonu bu olur."

"Allah anneni affetsin! Abbas döndüğünde onunla oturacağım."

"O zaman benim iyiliğim için dönmesini umarım."

"Kim onun babası sensin der?"

"Karısını öldüren ve ebeveynini hapse attıran her delikanlı benim oğlumdur ve onunla gurur duyarım!"

"Benim oğlum bir melektir. Ayrıca onu ben bu şekilde yetiştirdim."

Umarım konuşa konuşa delirir de, sonunda deli gömleği giyer.

Dedektifin boynuma vurduğu karate darbesi. Burnumu kanatan yumruk. Baskın, bir deprem gibiydi. Her şeyi dümdüz etti, Serhan el-Hilali'yi bile: O kadar korkmuştu ki orada öyle gözlerini kırpıştırarak dikildi kaldı. Üstelik uğruna ruhlarımızı sattığımız birikimlerimize de el kondu! Allahım, korkunçtu!

Holde neler oluyordu öyle?

Odamdan çıktığımda Tarık ile Abbas'ın kavga ettiğini, Halime'nin de çığlıklar atmakta olduğunu gördüm.

"Bu saçmalık da nesi?" diye kükredim.

"Tam bir maskaralık!" diye bağırdı Tarık. "Annesinin kuzusu Tahiye'yle evlenecekmiş!"

Her şey, az önce içtiğim uyuşturucunun verdiği keyifle uyumsuz, gülünç ve yabancı geliyordu bana.

"Bu nasıl bir delilik böyle?" diye bağırdı Halime. "Kadın senden on yaş büyük!"

Tarık öyle şiddetli tehditler savuruyordu ki her tarafa tükürük saçıyordu.

"İşleri daha da kötüleştirme," diye yalvardı Halime.

"Bu evi ve içindeki herkesi mahvedeceğim!" diye bağırdı Tarık. Hissetmem gereken her tür heyecan sönmüştü. Tüm gücümü toplamaya çalışsam da tek hissedebildiğim küçümseme ve kayıtsızlıktı, ancak ben herhangi bir şey söyleyene kadar, Halime Tarık'a pılısını pırtısını toplayıp defolmasını söylemişti bile.

"Arkamdan ne işler çevrilmiş meğer!" diye bağırdı Tarık. "Ne ahlaksız evmiş bu!"

"Bu evi ahlaksız yapan senin varlığın," diye hatırlattım, ama sesim öyle sakin çıkmıştı ki bu fırtınalı atmosferde oldukça tuhaf kaçtı. Bana dönüp bakmadı bile.

Ardından Halime Abbas'a, "Söyledikleri doğru mu?" diye sordu.

"Aramızda anlaştık," dedi anasının kuzusu.

"Neden bize danışmadan böyle bir karar aldın?" dedim kibirli bir kayıtsızlıkla ve herhangi bir yanıt alamayınca devam ettim: "Tahiye'nin maaşı ev geçindirmeye yetecek mi?"

"Tiyatronun suflörü olarak senin yerine geçeceğim."

"Yazarlıktan suflörlüğe geçiş yaptın ha?"

"İkisi birbirinden çok farklı işler değil."

"Oğlum delirdi!" diye haykırdı Halime çırpınarak. Sonra Tarık'a dönüp, "Sen de delirmiş gibi davranma," dedi.

Tarık yeniden tehditler savurmaya başlayınca Halime, "Defol evimizden!" diye bağırdı.

"Kıyamete kadar burada kalacağım!" dedi Tarık çıkarken.

Tarık çıkar, sahne Asil Aile'ye kalır. Bense bir Abbas'a, bir Halime'ye kötü kötü bakarak sahnenin tadını çıkarıyordum.

"Tahiye bildim bileli, bir onun bir bunun metresi olarak yaşar," dedi Halime Abbas'a, kararını yeniden gözden geçirmesi için yalvararak.

Gürültüyle bir kahkaha attım. "Annen bu konuda uzmandır. Kulağını aç ve dinle!"

Halime ona yalvarmaya devam etti. "Bildiğin gibi baban hayırsızın teki oldu çıktı. Sen bizim tek umudumuzsun."

"Biz birlikte yeni bir yaşam kuracağız," dedi Abbas.

Güldüm. "Neden bizi bunca zamandır mağrur ahlakçılığınla kandırdın ki?"

Abbas uzun adımlarla çıktı, Halime hıçkırıklara boğuldu. Yüreğimin derinliklerinde, Abbas'ın annesiyle bana karşı kurmuş olduğu birliğin çöküşüne çılgınca sevinerek, onun evden bu son kez çıkışını memnuniyetle karşıladım. Abbas her zaman muhalif bir ses olmuştu ve ondan bıkmıştım. Bırak gitsin, ev onsuz daha sakin ve uyumlu olacaktır. Zaman zaman ondan korktuğum bile olmuştu. Her zaman hakir gördüğüm sözcüklerin anlamı ve tiksindiğim eylemlerin doğası onda cisim buluyordu.

Halime kaderine ağıtlar yakıyordu. "Yapayalnız kaldım!" "Yapayalnız kaldım!"

"Yapayalnız mı! Olduğundan farklı biriymişsin gibi davranma. Birbirimizden ne farkımız var? Aynı kaynak, aynı yaşam, aynı hedef!"

Bana nefretle ve küçümseyerek baktı, sonra odasına gitti; yüksek sesli, küçümseyen kahkahalarım ona odasına kadar eşlik etti.

Tezgâhın üstündeki kutularında duran yerfıstıkları, kabak çekirdekleri, patlamış mısır ve leblebi yığınlarının üzerinden yeniden ona bakıyorum. Bu nasıl bir var olma biçimi? Tümüyle neşeden yoksun, duman ve nefretle ağırlaşmış bir atmosferde yaşamak... Oğlanın geri dönüşü ve başarısı Halime'yi yaşama döndürmek için yetmeliydi.

O dönemde Halime kederini saklarken kendimi ilk kez gerçekten mutlu hissediyordum.

Serhan el-Hilali sordu: "Tarık ve Tahiye nerede?"

"Oyuncu eksiğimiz var," dedi Selim el-Agrudi.

Güldüm. "Heyecan verici haberlerim var Serhan Bey. Benim çatlak oğlum Tahiye ile evlendi."

Masadakiler bir ağızdan gülmeye başladılar. "Demek, senin oğlan gerçek bir sanatçıymış," dedi İsmail.

"Çocuğa bak hele!" dedi el-Hilali.

"Yılın evliliği!" diye ekledi Şalabi.

"Şimdi Tarık, Mecnun gibi çöllerde dolanıyordur," dedi İsmail.

Masadakiler yine bir ağızdan gülmeye başladılar.

"Ama Halime bizim mutluluğumuza katılmıyor," diye fikrini belirtti Serhan.

"Halime bir cenazede, yas tutuyor," dedi Halime ve içkileri hazırlamaya gitti.

"Kim bilir? Belki bizlerin yanına uğramayan mutluluğu yakalamıştır."

"Her şeye karşın hem de!" Yüksek sesle güldüm.

"Bugünlerde yalnızca katırlar mutlu olacak kadar şanslı," dedi Halime acı acı.

"Peki, oyun yazma denemelerine devam edecek mi?" dedi Serhan.

"Elbette," diye yanıtladı Halime.

"Harika. Tahiye tecrübesiyle ona yardımcı olacaktır."

Bunun ardından para tahsilatına daldım. Bu, beni bir casus gibi gözetleyen biri olmadan geçirdiğim ilk iş gecesiydi ve bundan müthiş zevk alıyordum.

Benim kadın oğlunu aramaya çıktı. Dükkânda bir başıma otururken, Abbas'ın oyunda annesine nasıl bir rol biçtiğini merak ediyorum. Bak bunu sormayı unuttum. Peki, bizim hapiste geçirdiğimiz süreyi atlamış mıdır? Ya bu dükkânı? Müşterilerden biri geliyor, biri gidiyor. Bu insanlar onlardan ne kadar nefret ettiğimi, onları ne kadar küçümsediği-

mi fark etmiyorlar bile. İkiyüzlüler! Bizden farklı davranmıyorlar, sonra zamanı gelince de namaza gidiyorlar, o kadar. Ben onlardan üstünüm. Özgürüm ben. Ben, din ya da ahlak moda olmadan önceki o eski, güzel günlere aidim. Bu dükkânda, her biri ikiyüzlü olan kadın ve erkeklerden oluşan bir orduyla kuşatıldım. Devlet de onlardan farklı değil. Devlet bu nedenle kanalizasyonları göz ardı ediyor, kuyruklarda beklememize göz yumuyor ve şişirilmiş sözleri üstümüze yağdırıyor. Benim oğlan da suskun ayıplaması ile başımı şişiriyor, sonra da bize ihanet edip cinayet işliyor. Elime biraz afyon geçse, her şeye daha kolay katlanacağım. Neden nişanlılık dönemimizde aklımız bu denli çeliniyor? Neden nişanlıyken aslında var olmayan bir hoşluğu ima eden güçlü fısıltılar duyuyoruz?

"Neredeyse bir erkeğin kaldıramayacağı kadar büyük bu mutluluk için Ahmet Burgal Amca'ya minnettarım."

"Abartma canım."

"Halime, kim kalbi boş yere çarpmayan bir adamdan daha mutlu olabilir ki?" Işıl ışıl gülümsemesi, açan bir çiçek gibiydi.

Bu hoşluk şimdi nerede?

Ah, keşke zamanda geriye gidilebilseydi, çünkü bu, mekânda da geri gitmek demektir. İlkel benliğimde bir yerlerde, tüm bu yıkıntılar için ağlama isteği doğuran zayıf bir nokta var. Bir yerlerde, artık var olmayan bir Kerem, geçmişin Halime'si için ağlıyor.

Kadın dönüyor. Bana başıyla bile merhaba demeden içeri girip oturuyor. Onu tümüyle yok sayıyorum, o da konuşmuyor, ama bakışlarında bir sakinlik var. Ne öğrenmiş olabilir ki? Kuşkusuz öğrendiği iyi haberleri benden saklıyor, domuz: Kötü haber olsaydı, daha kapıdan girer girmez hemen yetiştirirdi. Yoksa Abbas dönmüş mü? Sormayı reddediyorum. Birkaç dakika sonra, "Oyunu izlemeye davet edildik!" diyor. Bana basılı bir duyuru uzatıyor.

Gözlerim yazarın adına takılıyor: Abbas Yunus. Yüreğim gururla kabarıyor. "Gidelim mi?"

"Ne gereksiz bir soru!"

"Oyunu seyredince sarsılabiliriz."

"Önemli olan Abbas'ın oyununu seyretmek," diyor Halime. "Yüreğim bana oyunun yazarının orada olacağını söylüyor."

"Kim bilir?"

"Yüreğim biliyor."

Elimizden geldiğince derli toplu görünmeye çalışıyoruz: Ben çok da kötü olmayan bir takım giyiyorum, Halime de Ümmü Hani'den kiraladığı bir tayyör. Tiyatroda bizi saygıyla karşılıyorlar.

"Ama yazarı göremiyorum," diyor Halime.

"O gelmedi," diyor Serhan el-Hilali, "ama sana zaten bunun nedenini uzun uzadıya anlattım." Demek Halime onunla buluştu ve ondan hatırı sayılır bilgiler almayı başardı.

Erken gitmiş olduğumuz için Ahmet Burgal Amca'yı görmeye gidiyoruz, o da her ikimize tiyatronun ikramı olan birer sandviç ve çay veriyor. "Tıpkı eski günlerdeki gibi," diye duruma dikkatimizi çekiyor, ama biz ne gülümsüyoruz ne de yorum yapıyoruz. Perdenin açılma zamanı geldiğinde, ön sıradaki yerlerimizi alıyoruz. Tiyatro hıncahınç dolu.

"Başarılı olmuş bak," diye gözlemde bulunuyor Halime.

"Bir hafta geçmeden belli olmaz." Hissettiğim ironik yabancılaşma duygusuna karşın –yaşamın kendisi benim için bir anlam ifade etmezken, bir oyunu nasıl ciddiye alabilirim ki– sinirlerim gergin.

Ah, perde açılıyor ve bizim ev gözüküyor. Bizim ev, ta kendisi. Bunun böyle olmasını isteyen el-Agrudi miydi,

yoksa Abbas mı? Baba, anne ve oğul. Bir genelev ve bir kumar yuvası: İşte evimiz. Burada suç ve ihanetten daha fazlası var. Sahnedeki anne, ele avuca sığmaz bir fahişe; yönetmen, yapımcı, eleştirmen ve Tarık Ramazan'la ilişkileri birbirini izliyor: Halime'ye bir bakış fırlatıyorum. Halime boğulacak gibi nefes nefese. Tam anlamıyla bir cehennemde. Artık oğlunun senin hakkındaki düşüncelerinin ağırlığı altında ezilebilirsin Halime. Abbas'ın anne ve babası hakkında ne düşündüğü acı verecek kadar açık. Kim o sakin kafanın bunca yıkımı içinde barındırabileceğini hayal edebilirdi? Annesini bu şekilde görmesine sevindim, onun hakkında ne düşündüğünü sonunda ifade etmesine sevindim. Bu oyun, Abbas'ın benden öç alma, beni ben olduğum için cezalandırma yöntemi.

Ancak bu skandal anında, iki can düşmanım olan anne ve oğula karşı büyük bir zafer duygusu içindeyim. Beni anlamamış. Beni düşkün biri, gerçeklerin sunduğu zorluklara tepki olarak yozlaşan bir adam olarak gösteriyor. Hiç de böyle biri değilim, aptal şey. Benim hiçbir zaman kaybedecek bir itibarım olmadı. Yabani ve özgür biri olarak, ikiyüzlüleri seyrederek, onlardan ders alarak büyüdüm. İşte anlayamadığın bu. Peki, senin başarının sırrı nedir? Sen onları pohpohlarsın, onların üstünlük duygusunu beslersin. Senin yüzüne ve kaçış yollarına tüküreyim!

Gök gürültüsü gibi çılgın bir alkış sesi.

Her başarılı oyundan sonra gelenek olduğu gibi kafeteryada yapılan kutlamalara davet ediliyoruz. "Katılalım mı, yoksa gidelim mi?" diye fısıldıyorum.

"Neden kutlamaya katılmayalım ki?" *Tüm bunları aşmış numarası yapmanın faydası yok Halime. Benim kanatlarım sende yok.* "İntihar etmesine gerek yoktu," diye mırıldanıyor Halime.

"Bir katilin başka nasıl bir sonu olmasını bekliyordun?" diye soruyorum onu dağlamak umuduyla.

"Seyircilerin sempatisini kazandı ama."

Serhan el-Hilali bağırarak, "Sezgilerim bana oyunun başarısız olmayacağını söylüyor," diyor ve oyun şerefine kadeh tokuşturmaya başlıyorlar.

"Oyun oldukça sarsıcı elbette," diyor Selim el-Agrudi, "ancak yine de etkileyici."

"Seyirciye her gün karşılaştıkları güçlükleri hatırlatıyor," diyor Fuad Şalabi. "Yine de son derece karamsar."

"Karamsar mı?" diye alay ediyor el-Hilali.

"İntihar etmesi gerekmiyordu. Seyirci tüm umudunu ve arzularını ona bağlamıştı."

"Bunu bir intihar olarak görmeyin," diye yanıtlıyor el-Hilali.

"Bu, yeni nesil için yalnızca bir çıkış yolu."

"Allah tüm piçleri korusun!" diye gürlüyor el-Hilali. Sonra Tarık Ramazan'a dönerek bardağını kaldırıyor ve "Ellilerinde keşfedilen büyük bir oyuncunun doğuşuna!" diyor.

"Bir petrol kuyusu bulmaktan daha önemli bir keşif!" diye haykırıyor Fuad Şalabi.

El-Hilali tepkimizi görmek için bize dönüyor, ancak ben ondan önce davranarak kadehimi kaldırıyorum. "Burada olmayan oyun yazarının şerefine."

Yükselen tezahürat sesleri, masrafları tiyatro tarafından karşılanacak bir içki cümbüşüne dönüşüyor. Orada bulunan her bir erkek ve kadın hakkında hatırlanan skandalları dinlerken mest oluyorum. Neden hapse bir tek biz atılmıştık? Dostlar, ahlaksızlar – benim şerefime için! Ben sizin gerçek sembolünüzüm!

Eski eve döndüğümüzde şafak söküyor, içimizden uyumak gelmiyor. Eski bir Asyut halısıyla kaplı holdeki kömür sobasını yakıyorum; Halime'yle ben, birbirimizden nefret etmemize karşın, bir süre birlikte olmak ister gibi oturuyoruz. Hangimiz konuyu açacak? Birbirimizle konuşmak bizim için ne kadar zor. Hep tetikteyiz.

"Oyunu sevdin mi?" diye soruyorum.

"Çok sevdim. Çok."

"Peki konuyu?"

"Tüm yaşamı tiyatroda geçmiş biri için ne aptalca bir soru!"

"Neden hep kendimizi kandırıyoruz? Abbas'ın amacının ne olduğu apaçık."

"Böyle aptalca düşünmeyi reddediyorum."

"Hatta oyunda olanlar gerçeklerden bile daha esaslı."

"Oyundaki halimle gerçekler arasında hiçbir bağ yok." Buna kıkırdamadan duramıyorum, Halime'nin canı sıkılıyor. "Bu yalnızca kurgu."

"Yani hepsi gerçek yaşamda olduğu gibi mi yansıtılmış diyorsun?"

"Yazarın istediğini yapma özgürlüğü var, isterse bazılarını aynen olduğu gibi yansıtır, bazılarını değiştirir. Oyun örgüsünde yepyeni unsurlar vardı."

"Peki, seni neden o şekilde betimlemiş?"

"O onun bileceği iş."

"Seni sevdiğini ve saydığını sanıyordum!"

"O konu şüphe götürmez."

"Şirret yüz ifaden seni ele veriyor!"

"Haklıyım, biliyorum."

"Tarık'la bile mi!" diyorum nefretle. "Bu kadar düşeceğini tahmin etmezdim."

"İğrenç fikirlerini duymak istemiyorum."

"Senin eğlencen ve oyunların olmasaydı, çok daha fazla para kazanabilirdik."

"Sana ne demeli? Doğrusu şu ki, Abbas seni gerçekte olduğundan çok daha iyi biri olarak göstermiş, bu da hakikaten hayal gücünü kullandığını kanıtlıyor." O kadar yüksek sesle gülüyorum ki, "Sessiz ol!" diyor. "Sabah namazından dönenler seni duyacak."

"Ee, ne olmuş yani? Baksana, senin şu tuhaf oğlun. Bizi hapse attırmış."

"Sen başkalarının saygın bir yaşam sürdürmesini ne hakla beklersin? Sen kendi kurallarından başka hiçbir kurala uymazsın ki."

"Ama Abbas çok mükemmel olduğu iddiasındaydı. Benim canımı sıkan da buydu!"

"Abbas harika bir çocuk. Tanınmış bir oyun yazarı. Benim oğlum." Halime en azından görünüşte olan bitenden memnun görünüyor.

"Asıl hayran olduğum yanı, acımasızlığı!"

"Abbas döndüğünde bu lanet evden ayrılıp onunla yaşayacağım."

"Bu evden mi? Her odası eski ihtişamımıza tanık olmuş bu yerden mi?"

Beni bırakıp çıkıyor, ben de ellerimi sobada ısıtarak bir başıma oturmaya devam ediyorum. Babam hakkında daha çok şey bilmek isterdim. Acaba o da bu ikiyüzlülerden biri miydi? Babam çok genç yaşta ölmüş, bunun üzerine annem düşmüş bir hayat yaşamaya başlamış. Ben de annemin yolunda büyüdüm, yani onun şeytani düzeninde. Oysa sen Abbas, tam bir muammasın.

O kadar sıkıldım ki! Uzun boğazlı bir şişeye tıkılmış bir cin gibiyim. Kımıldayacak yerim yok.

Oyunun yazarının ortaya çıkmasını, hatta yeni bir oyunla çıkagelmesini bekleyerek oyunun başarısını büyülenmiş

gibi izliyor, Abbas'ın başarısının sıkıcı hayatımın gidişatını değiştireceğini umuyorum.

Haber varsa duymak için sık sık tiyatroya gidiyorum; bir sabah içeri girerken Ahmet Burgal Amca telaşla yanıma geliyor ve beni boş kafeteryaya götürüyor. Kederli ifadesi beni kaygılandırıyor. Bu ifadenin arkasında kötü haberler olduğunu hissediyorum.

"Kerem! Ben de tam seni görmeye geliyordum."

"Neden! Ne oldu?"

"Abbas."

"Ne olmuş Abbas'a? Söyle hadi Ahmet Amca."

"Helvan'da kaldığı pansiyondan kaybolmuş ve tuhaf bir mesaj bırakmış."

"Nasıl bir mesaj? Bana söylemek istemiyor musun?"

"İntihar edeceğine ilişkin bir not."

Yüreğim hopluyor, bir başkasının yüreği gibi küt küt atmaya başlıyor. Tek söz söylemeksizin birbirimize bakıyoruz. "Peki cesedini?.."

"Hayır," diyor. "Ama bir arama başlatılmış."

"Ah. Büyük olasılıkla... Kim bilir? Ama intihar etmeyecek olsa, o notu yazmazdı, değil mi?" Ağzım konuşuyor, ancak düşüncelerimi toplayamıyorum.

"Allah yardımcınız olsun." Konunun kapandığına inanan biri gibi konuşuyor.

"Helvan'a gitmem gerek!"

"Serhan el-Hilali Bey çoktan gitti bile."

Boş yere, acı verici bir yolculuk. İntihar notundan başka hiçbir şey bulamıyoruz. Abbas buhar olup uçmuştu, bir kez ortadan kaybolmuştu, şimdi yine kayboluyordu. İntiharının tek kanıtı cesedini bulmak olacak. Gerçekten intihar etmeye kararlı olmasaydı o notu yazar mıydı?

"Gerçekten intihar etmeyi amaçladıysa, bunu neden odasında yapmadı?" diye düşüncelerini dile getiriyor el-Hilali.

"Yani niyetinin ciddi olmadığını mı düşünüyorsun?"

"Evet."

Akşama kadar eski eve dönmüyorum. Halime evde değil, büyük olasılıkla neden bu kadar geciktiğimi öğrenmek için tiyatroya gitmiştir. Boş dükkânı kapatıyorum ve holde oturarak onu bekliyorum. Bunaltıcı bir saatten sonra Halime geliyor, gözleri deli deli bakıyor. Bir anlığına bakışıyoruz, sonra haykırıyor, "Hayır! Kendini öldürmek istese bile bunu yapmaz! Yapamaz! Kendini öldüremez. Bu olanaksız!"

Bir divana çöküp çılgınca ağlamaya, her iki eliyle yanaklarını tokatlamaya başlıyor.

HALİME EL-KEBŞ

Hapishanenin derinliklerinden çıkıp, yeniden yeryüzüne doğmak! Abbas'ın yüzü önümde beliriyor, ona sarılıyorum. Utancın ve aşağılanmanın yükü omuzlarımda, yüzümü göğsüne gömüyorum. "Sana ne büyük kötülük ettik," diye fısıldıyorum. "Keşke ölüp gitseydik. O zaman bizden kurtulmuş olurdun."

"Beni tek inciten bu sözleriniz," diye yanıt veriyor sevecenlikle. Kendimi tutamayıp, ağlamaya başlıyorum. "Şimdi halimize şükretmeliyiz," diyor. "Artık geleceğe bakalım."

"Tek başına kaldın oğlum. Allah karını ve oğlunu senden almayı uygun gördü," diyorum hıçkırıklarla sarsılarak, "bizse seni avutmak için yanında değildik."

"Geçmiş, geçmiştir."

Babasıyla hemen hemen hiç konuşmuyor. Eskiden zaman zaman yaptığımız gibi, eski evin holünde bir arada oturuyoruz.

"Size yalvarıyorum, geçmişi deşmeyin," diyor Abbas. Bir anlık duraksamadan sonra, devam ediyor: "Ben bazı konuları düşündüm. Babam tiyatrodaki eski işine dönmek ister mi?"

"Hayır, asla. Allah onların belasını versin!"

"Misafir odasını dükkâna dönüştürebilirim. Birkaç mobilyayı satarız, bir kuruyemişçi açarız. Kolay ve oldukça kârlı bir iş. Ne dersiniz?" "Sen nasıl istersen oğlum," diyorum minnettarlıkla, "Yakında senin de iyi haberlerini duymak için dua ediyorum."

"Umarım duyarsın. Sanıyorum yakında başarılı bir işle çıkış yapacağım."

Ona sürekli hayır duası ediyorum, sonunda bir bana, bir babasına bakarak, "Önemli olan el ele vermeniz ve beni üzecek şeyler duymamam."

"Ben sık sık seninle yaşayacağımı hayal etmiştim," diyorum içimi çekerek.

"Allah başarılı olmamı nasip ederse, her şey değişecek."

"Neden onu şimdiden alıp gitmiyorsun!" diye hırlıyor Kerem.

"El ele vermeniz lazım. Doğru dürüst bir yaşam sürmeniz için elimden geleni yapacağım ama birbirinizle geçinmeyi öğrenmeniz gerek."

Ele ele vermek mi? Zavallı çocuğun hiçbir şeyden anladığı yok; olaylar burnunun dibinde yaşansa da yüreğin sırlarını anlayamayacak kadar saf. Babasının yüzünde bu melankolik ifadeden başka bir şey görmemişken, adamın gerçekte neler yaptığını nasıl anlayabilir ki? Oğlum istediği kadar fedakârlıkta bulunabilir ve cömert olabilir, ancak iki düşmanı tek bir hapishane hücresine kapattığını fark etmiyor mu? Bir hapishaneden diğerine, tiksintiden katıksız nefrete. Sen başarılı olmadığın, beni kurtaramadığın sürece, benim için hiç umut yok demektir.

Adamın yer fıstığı, kabak çekirdeği, patlamış mısır ve leblebi satıp, bozuk paraları aralık çekmeceden içeri atarak çalışmasını seyrediyorum. Günahlarla dolu bir yaşantının içinde o kadar uzun süre debelendi ki büyük olasılıkla şu anda da hapishanedeyken kurtulduğu alışkanlığına geri dönmeyi düşlüyordur. Abbas olmasaydı, kazancın aramızda bölüştürülmesini şart koşmasaydı, çoktan yine perişan olmuştuk. Yüzünden hiç eksik olmayan o melankolik ifade yok mu! İçeri müşteri girdiği zamanların dışında, o kasvetli maske yüzünden hiç düşmüyor. O kadar yıprandı ki

gerçekte olduğundan çok daha yaşlı gösteriyor; bu benim de yıprandığım anlamına geliyor. *Hapishanede geçen yıllar. Baskın gecesi dedektifler yüzümü tokatlayıp durmuşlardı... Ah, soysuzlar, biri bile bizi görmeye gelmedi! El-Hilali, Tarık Ramazan kadar büyük bir soysuzmuş. Emniyette bir gece alıkonduktan sonra salıverildi. Cezayı yalnız biz çektik. Komşular, yasaların yalnızca fakirlere acımasız davrandığını söylüyor, bunu hak ettiğimizi düşünüyor ve talihsizliğimizden şeytanca bir zevk alıyorlar. Yine de bizden alışveriş yapmaktan geri durmuyorlar. Tek umudum, başarılı olman oğlum.*

Zaman geçiyor. Birbirimize söyleyecek hiçbir şeyimiz yok. Nefretimiz, bir ocağınkinden daha sıcak, yakıyor. *Bu nefret dolu evi temizlerken ya da yemek pişirirken mutsuzluktan perişanım. Neden bu sefil yaşama mahkûm edildim? Eskiden güzel, dindar ve terbiyeliydim. Kader. Kader.*

Kaderin ne anlama geldiğini bana kim açıklayacak? Ancak Allah sabredenin ve uzun acılar çekenin yanındaymış. Kaderim senin ellerinde Abbas. Sidi el-Şarani'nin doğum günü şenliklerinin gecesinde bize uğrayışını ve beni yaşadığım işkenceden kurtarıp cennetin kapılarını açan sözlerini asla unutmayacağım: "Sonunda oyunum kabul edildi!"*

Abbas'ın çocukluğundan bu yana bu kadar mutlu olmamıştım. Babasının bile yüzü sevinçle aydınlanmıştı. *Bunun seninle ne ilgisi var be adam? Anlamıyorum. Abbas'tan da benden ettiğin kadar nefret ediyorsun. Evet, senin tahminlerinin aksine, büyüyüp bir oyun yazarı oldu. Sana göre Abbas'ın idealizmi aptallıktı, ancak iyilik her zaman kazanır. Onun gücü ve enerjisi senin gibi ayaktakımının döküntülerini süpürüp atacaktır.*

Sonbaharı sevmiyorum, tek avuntum sonbaharın gelişiyle temsil gecesinin yaklaşması. *Bu, ışığı engelleyen bulutlar nereden geliyor? Bulutların yüreğimi kaplamış olması yetmiyor mu?* Benim adam bana bir şeyler söylüyor:

---

* Adına küçük bir cami adanmış olan bir evliya. (ç.n.)

"Bak kim geliyor."

Tarık Ramazan sokakta gördüğü bir kaza haberini getiren biri gibi yaklaşıyor. *Bizi kutlamaya mı, yoksa halimize gülmeye mi geliyor?*

Önümüzde dikiliyor, selamı havada kalıyor.

"Sadık dostumuz bizi ilk kez ziyarete geliyor," diyorum.

Bahanelerine kulak asmıyorum, sonra tekdüze bir sesle, "Kötü haberlerim var," dediğini duyuyorum.

"Kötü haberler bize vız gelir."

"Bay Abbas Yunus'la ilgili olsa bile mi?"

Kanım damarlarımda donuyor, yine de elimden geldiğince sakin duruyorum. "Oyunu kabul edildi," diyorum gururla.

"O oyun acınası bir maskaralıktan başka bir şey değil. Oyun hakkında ne biliyorsunuz ki!" Oyunu özetlemeye başlıyor, en önemli bölümlere değiniyor ve "İşte, her şeyi!" diyerek sözlerini bitiriyor.

Tedirginliğimi gizleyerek ve başım dönerek, "Ne demek istiyorsun sen?" diyorum. "Sen zaten Abbas'tan hep nefret etmişsindir!"

"Gidin de oyunu kendi gözlerinizle görün!"

"Nefret gözlerini kör etmiş senin."

"Beni kör eden suçun kendisi."

"Burada tek suçlu var, o da sensin."

"Tahiye'nin katili adalete teslim edilmeli!"

"Sen kendine bak, aşağılık sahtekâr. Defolup gitsene sen!"

"Hapishanenin insanı terbiye ettiği söylenir bir de," diyor alayla gülerek.

Bir avuç leblebi kapıp ona atıyorum. Alay ederek geriye kaçıyor, sonra da çıkıp gidiyor.

Abbas ne yazmıştı böyle? Ne yapmıştı? Benim oğlum asla kimseyi öldürmez ya da vefasızlık etmez; en azından annesine ihanet etmez. Benim oğlum bir melektir.

Adam ve ben bakışıyoruz. Kendimi bu bitmeyen yalnızlıktan çekip çıkarmalıyım. "Tarık yalan söylüyor," diyorum.

"Neden yalan söylesin ki?"

"Oğlumdan hâlâ nefret ediyor da ondan."

"Ama ortada oyun da var."

"Git de Abbas'ı gör."

"Er ya da geç göreceğim zaten."

"Ama yerinden kımıldadığın yok."

"Acelesi yok."

Beni deli ediyor; Tarık gibi, o da Abbas'ı hiç sevmiyor.

"Arkasından neler döndüğünü bilmeli!" diye bağırıyorum.

"Peki ya tüm bunları itiraf ederse?"

"Her şeyi açıklayacaktır."

"Acaba!"

"Gerçekten katil olan biri kendini ele vermez."

"Bilmem ki."

"Git bir gör onu, şimdi önemli olan bu!"

"Gideceğim elbette."

"Benim gitmemi ister misin?"

"Üstüne giyecek uygun bir şeyin yok ki."

"O zaman senin gitmen gerek. O sahtekâr yalan söylüyor."

"Abbas bizim yaşantımızdan hiç hoşlanmıyordu. O kadar idealist ki sanırsın benim oğlum değil, başkasının piçi," diyor adam. Sonra fikrini değiştirir gibi oluyor. "Ama bizi sırtımızdan vurmadı. Hem Tahiye'yi neden öldürsün ki?"

"Bana mı soruyorsun?"

"Yüksek sesle düşünüyorum."

"Sen o kör olasının dediklerine inanıyorsun!" diye haykırıyorum.

"Sen de inanıyorsun ama."

Dudaklarımı birbirine bastırıyor, gözyaşlarımın akmasını engelliyorum. "Abbas'ın açıklamasını dinlemeliyiz önce."

"Aslına bakarsan, Tarık'a inanmıyorum."

"Abuk sabuk konuşuyorsun."

"Allah belanı versin!"

"Ben sana bağlandığım gün belamı buldum!"

"Aynı şey benim için de geçerli."

"Eskiden güzeldim ben."

"Senin baban bir postacıydı, benimki ise Şamaşirgi ailesinin mülkünde görevliydi."

"Yani yalnızca bir hizmetliydi."

"Benim bir ailem vardı."

"Peki annene ne demeli?"

"Tıpkı senin gibiydi."

"Boş laf bunlar. Gitmek istemiyorsun değil mi?

"Canım ne zaman isterse o zaman gideceğim." Sonra sesinin tonu değişiyor, "Öğleden sonra evde olması daha yüksek bir olasılık," diyor.

Kuşku dolu düşünceler, kurt gibi içimi kemirmeye başladıysa da, Allah'tan bana sabır vermesini dileyerek, miskinliğine boyun eğiyorum. *İyi insanlar için ne derler? Yıkıntılar arasında, hırsızlardan ve kurbanlarından oluşan güruhta açan bir gül. Adam dışarı çıkabilmem için bana elbiselik kumaş almıştı, ancak ben elbise işini ertelemiştim. Hemen biçmeye başlayacağım ki, elbiseyi diktirebileyim. Bir fahişenin oğlu köklerime hakaret ediyor. Ama Abbas asla annesine ihanet etmez. Başka her şeyi*

hor görmüş olsa da, benim sevgimi hor görmez. Sevgi, kötülükten daha güçlüdür.

Her zaman, kışın bile, hatta gece bile güneşli bir havası olan el-Tambakşiyya'da mutlu çocukluğumun geçtiği ev, güzel bir anne ile eve hep güzel, sevdiğimiz şeyler getiren bir babanın güzel kızları olan Halime'nin yuvası. "Bırak okula devam etsin," derdi annem babama. "Eğitim, hayatının fırsatı olacaktır. Keşke benim için de böyle bir fırsat olsaydı." Bu, babam ölmeden önceydi.

İyi yürekli kuzenimiz Ahmet Burgal Amca, bir gün ziyaretimize geldi, "Kızın babası öldü, okula devam etmesi artık sıkıntı yaratıyor," dedi.

Annem ona, "Peki ne yapacağız, Ahmet Amca?" diye sordu.

"Elinde tasdiknamesi var, akıllı da. Bir işe girmesi gerek. Yakında tiyatroda, gişeye adam alacaklar."

"Bu iş sana uyar mı?" diye sordu Annem.

Anlayışlı bir şekilde, "Tecrübesizliğimi, çalışıp kendimi geliştirerek telafi edebilirim herhalde," diye yanıtladım.

"El Şamaşirgi, el-Hilali'nin arkadaşıdır. Baban onun için hiç çalışmadı, ancak el-Şamaşirgi bu bölgedeki en büyük adamdır, bizim de velinimetimizdir. İş görüşmesinde onun adından söz edersen, gerisini ben hallederim."

Bambaşka bir dünyaya girmek için tiyatroya adımımı attığımda bu durumdaydım işte. Tiyatro harika bir yerdi. Hatta kendisine özgü bir kokusu vardı. Ahmet Amca bana eskisi kadar önemli görünmüyordu: Oradaki işi fazla önemli değildi. Yapımcıyla tanışmak üzere çağrıldığımda, onun tiyatrodaki görkemli özel odasına eski püskü ayakkabılarım ve basit beyaz elbisemle girip ona doğru adım adım, ürkekçe yürüdüm. Uzun boyu, delici bakışları ve buyurgan yüz ifadesi, neredeyse huşu uyandırıyordu, beni uzun uzun öyle bir inceledi ki öleceğimi sandım. Sonunda, rakamla-

rı ne kadar hızlı yazabildiğimi görmek için bana bir kâğıt uzattı.

"İşi devralmadan önce biraz alıştırma yapman gerekecek," dedi ezici sesiyle. "Adın ne senin?"

"Halime el-Kebş,"* dedim utangaç bir biçimde.

"El-Kebş mi!" Adım onu gülümsetmişti. "Öyle olsa ne çıkar? Bizim kumpanyadaki aktrislerden çok daha çekicisin. Eğitimin sona erdikten sonra seninle ilgileneceğim."

Böylece, yalnızca kendi geleceğim konusunda endişelendiğim için değil, aynı zamanda bu büyüleyici adamı memnun etmek istediğim için hevesle işe başladım. Onu anneme anlattım, annem de bana üst sınıfların böyle olduğunu söyledi. Onun takdirini bir kazanabilsem, benim için büyük şans olacaktı.

Onun karşısında durduğumda nefes nefeseydim. "Sen tiyatromun mücevherisin Halime. Allah güzeldir ve güzelliği sever." Beni hangi noktada okşamaya başlamıştı acaba? Pencereden içeri ok gibi giren güneş ışığı yüzüme vuruyordu; dışarıda sokakta biri, kavalıyla bir oyun havası çalıyordu. Soluğum tıkanarak, o kocaman elini ittim ve "Hayır, efendim. Ben saygıdeğer bir kızım," dedim. Kahkahası kulaklarımda çınladı.

O kocaman, kapısı kilitli odanın sessizliğinde, itirazlarım tükendi. Sıcak bir soluk, kurnaz bir yaklaşım, sonunda tüm kararlılığım yok olmuştu. Bu, başkalarını ağlatan, ancak hoşgörüyle karşılanmayan türden bir kâbustu. O odanın dışındaki dünyada, insanlar geldiler ve gittiler. Annem öğrenmeden öldü.

Adam öğleden sonra sonunda yerinden kıpırdıyor. Gergin sinirlerim biraz olsun gevşiyor. Denize düşen yılana sarılırmış, ama başka ne bekleyebilirdim ki? Ben de bir şeyler yapabilmek için elbisemi hazırlatmalıyım. Oğlum sırlarını

* El Kebş – Arapçada koç anlamına gelmektedir. (ç.n.)

bana anlatır, o aşağılık adama değil. Artık Abbas'tan başka kimim var?

Düş kırıklıkları afyonla birlikte –hayır, ondan çok daha önce– başlamıştı. Şimdi hepsi ölü ve gömülmüş olan umutlarım öyle tatlıydı ki oysa. Bir gece, hatırlıyorum, bardağındaki içkinin posasını da kafasına dikip, sarhoş sarhoş sırıtmış ve misafir odasının yanındaki odayı işaret ederek, "Annem başçavuşla birlikte o odaya kapanırdı," demişti.

Bu açıklama öyle kabaydı ki sarsıldım. Abbas beşiğinde, üstü örtülmüş, uyuyordu. Kulaklarıma inanamıyordum. "Sarhoşsun sen Kerem."

Başını salladı. "Bana odamda kalmamı tembihlerdi."

"Bu yaptığı doğru değilmiş."

Sözümü kesti. "İkiyüzlülüğü sevmem. Sen ikiyüzlü bir kadınsın Halime."

"Allah anneni affetsin. Ondan hâlâ nefret ediyor musun?"

"Onu neden suçlayayım ki?"

"Seni anlamıyorum."

"Senin kocan diğer erkeklere benzemez. İnsanlar tarafından uydurulan yalanlara inanmaz." *Ne demek istiyor ki şimdi? Kerem kötü bir koca değil, ama her şeyle alay ediyor. İnancımla, kutsal saydığım şeylerle, ilkelerimle alay ediyor. Bu adamın saygı duyduğu hiçbir şey yok mu? Az önce annesini utanmadan ifşa etti.* "Bu da her ikimiz için büyük bir şans," diye devam etti, "çünkü öyle olmasaydı, seni düğün gecemizde boşardım."

Yüreğim paramparça olmuştu, gözlerim yaşlarla doldu. Hayatımda ikinci kez böylesine acımasız bir darbe yemiştim.

"Başka çaren yok Halime. Ne zaman özgürleşeceksin?"

"Ahlaksız ve acımasız bir adamsın sen."

"Hiç boşuna böyle sözler sarf etme. Benim için bir şey ifade etmiyorlar."

Bana, annesinin nasıl o çavuşa delice âşık olduğunu, kendisini nasıl ihmal ettiğini, annesinin çapkınlıkları sayesinde nasıl "özgürleşmiş" bir adam olarak büyüdüğünü anlattı. "Her şeyi ona borçluyum," dedi sonunda, sarhoş ve pis bir gülümsemeyle.

Kerem, boynuma asılmış iğrenç bir nesne gibiydi. Hiçbir ilkesi olmayan bir güçle birlikte yaşıyordum. Peki, neye dayanarak onunla başa çıkacaktım? Düş kırıklığı, afyondan önce kendini göstermişti. Afyon bedenine girdiğinde, ezip geçeceği bir ruh bulamamıştı.

Kerem'in geri geldiğini görünce, ondan tiksinmeme karşın yüreğim hopluyor. Sokakta, dükkânda olduğundan çok daha yaşlı görünüyor. Bana bir kere bile bakmadan oturuyor, kendimi tutamayarak, "Sana ne dedi?" diye soruyorum.

"Elinde bir valizle çıkmış, kimse de nereye gittiğini bilmiyor," diyor hiçbir duygu belirtisi göstermeksizin.

Ah! Ne kadar ani bir dehşet, ani bir işkence! Felaketlerin sonu gelmeyecek mi?

"Neden bize haber vermemiş?"

"Bizi düşünmüyor da ondan."

Dükkânın dört köşesini işaret ederek, "Bize hak ettiğimizden daha iyi davrandı," diyorum.

"Bizi unutmak istiyor artık."

"El-Hilali'yi görmeye gitmeliydin!"

Bana küçümseyen ve nefret dolu bir bakışla yanıt veriyor, ben de onu kışkırtmak amacıyla işi yüzüne gözüne bulaştırdığını söylüyorum.

"Kafanı kıracağım şimdi!"

"Yine afyon mu içmeye başladın sen?"

"Bugünlerde yalnızca bakanların parası afyona yetiyor." Sesini alçaltıyor. "El-Hilali de nerede olduğunu bilmiyor."

"El-Hilali'ye gittin mi yani?" diye soruyorum kaygıyla.

"Nerede olduğuna dair hiçbir fikri yok."

"Aman Allahım! Dairesinden taşınmış mı?"

"Hayır."

"Belki işin içinde bir kadın vardır."

"Tam kadınlara göre bir düşünce."

"Senin gibi birine ne diyebilirim ki? Abbas senin umurunda bile değil."

Kederim artık beni aşıyor. Acı acı ağlıyorum.

Yeni elbisemi giyiyorum, omuzlarıma eski bir şal atıyorum ve içimde tek umut olmaksızın Abbas'ın oturduğu binaya gidiyorum; orada kapıcıyı sorguya çektiğimde çaresizliğim perçinleniyor.

"Olan biten hakkında bir şeyler biliyorsundur mutlaka."

"Hiçbir şey bilmiyorum."

Tiyatroya gidecek cesaretim yok. İsteksiz adımlarla eve yollanıyorum. Yolda durup, Sidi el-Şarani'yi ziyaret ediyorum ve mucizevi bir yardım için ona dua ediyorum; sonunda hapishane hücreme geri döndüğümde, adamın büyük bir umursamazlıkla bir müşteriyle şakalaşıp gülüştüğünü görüyorum. Yenilgiye uğramış bir biçimde oturuyorum, moralim olabildiğince bozuk, direncim kırılmış. "Bir şeyler yap," demeyi başarıyorum ona. "Herhangi bir planın yok mu?"

"Seni öldürmek istiyorum, bir gün seni öldüreceğim!"

"Git, bir kere daha el-Hilali'yle konuş."

"Kendin git," diye sözümü kesiyor. "Köle kızlarına özel ilgi gösterir."

"Aslına bakarsan, ben senin annenin kurbanıyım! Çektiğim işkence onun mezarından gelip beni buluyor. Seni böyle bir hayvana çeviren oymuş!"

"Seninle karşılaştırıldığında, annem bir hanımefendiydi."

Bu tiyatro, tecavüze uğradığım ve kimsenin bana yardım elini uzatmadığı bu yer, çektiğim işkencenin ve hissettiğim aşkın sahnesiydi. Hayran olunacak duygular, onun yüksek kubbesinde en tatlı şekilde ifade bularak yankılanırken, rahat koltuklarına kanım bulaşmıştı; beni boğan sırrımın kanı. Mahvolmuştum. Ona ne kadar hayran olduğumun farkında bile değildi. Onun için her şey önemsizdi. Büyük olasılıkla adımı bile unutmuştu.

"Benden kaçıyorsun! Artık dayanamıyorum. Seni görmem lazım."

"Bir şey mi istiyorsun?"

"Nasıl? Unuttun mu yoksa? Ben her şeyimi kaybettim!"

"Abartma. Abartıdan hoşlanmıyorum. Olan, kafanı yormaya değecek bir şey değil." Gözlerim yaşlarla doldu. "Hayır," dedi, "Hayır. Bu tiyatroda olan hiçbir şeyden, fazla etkilenmemek gerek."

"Peki, bana ne olacak? Bunun benim için ne demek olduğunu görmüyor musun? Beni bırakma!"

"Olan biten senin kafanda büyüttüğünden çok daha basit. Kimse zarar görmedi. Elindeki işin selameti ve geleceğin adına toparlan. Olanları unut. Bunu sürekli hatırlamamı istemenin faydası yok."

Granit kadar sertti. Ona duyduğum nefret, bir zamanlar ona olan aşkım kadar güçlüydü artık. *Terk edilmiştim, yalnızdım ve acı içindeydim. Bir gün teyzem kederimin sebebi olan sırrı sezecek. Allah'ı tanımayan bir dünyadan başka ne bekleyebilirdim ki?*

Öğleden sonra geç bir saatte, oyuncular kahvesine gidiyorum ve orada nargile içmekte olan Fuad Şalabi'ye gözüm ilişince doğruca yanına gidiyorum. Belki görmeyi umduğu son insanım, yine de ayağa kalkıp beni karşılıyor ve benim için bir sandalye çekiyor.

"Ziyaretinize gelmem lazımdı aslında. Ama iş güç bitmiyor!"

Sözlerini önemsemiyorum. "Kimse ziyaretimize gelmedi zaten. Bizim için fark edeceğinden değil. Ancak Abbas'ın ortadan kaybolması sinirlerimi öyle altüst etti ki gelmeden yapamadım."

"Bu kadar üzülecek bir şey yok." Gülümsüyor. "Belli ki asalaklardan uzaklaşmak istemiş. İyi ki de öyle yapmış. Büyük olasılıkla bir sonraki oyunu üzerinde çalışıyordur."

"Ama bana haber vermesi gerekirdi."

"İhmalini hoş gör. Endişelenme. Eskisi kadar güzelsin Halime. Kerem nasıl?"

"Hayatta, eli ayağı tutuyor ve hayatı insanlara dar etme uğraşıyla meşgul."

Bir kahkaha atıyor, gülüşü o kadar sinirime dokunuyor ki kalkıp kahveden çıkıyorum.

Bu sefer tiyatroya gidecek cesarete ve kararlılığa sahibim. Yapımcıyı görmek istediğimi söyleyip odaya giriyorum. Oda hiç değişmemiş: aynı deri koltuk ve aynı adam.

Hayır, adam değişmiş. Eski halinden, ahlak düşkünlüğü dışında pek bir şey kalmamış; bu da onu, hapsin bizi yaşlandırdığından daha çok yaşlandırmış. *Mutsuzluğumda hangimizin daha çok payı var, senin mi, benim mi?* Beni karşılamak için ayağa kalkıyor. "Hoş geldin, hoş geldin! Seni bu kadar iyi gördüğüme çok sevindim," diyerek hayretini ifade ediyor.

"Bak sen," diye karşılık veriyorum otururken.

"Başarılı bir oyun yazarının annesine de böylesi yakışır."

"Şu anda o oyun yazarı yüzünden dertliyim."

"Boş yere üzülüyorsun. İyi haberlerim var. Abbas bana telefon etti."

Sevinçten uçarak sözünü kesiyorum, "Neredeymiş?"

"Bilmiyorum. Bu onun sırrı, sırrını saklamak istiyorsa bırak saklasın. Önemli olan yeni bir oyun üstünde çalışıyor olması."

"İşinden ayrıldı mı?"

"Evet. Riske girdi elbette, ancak kendinden çok emin, ben de ona güveniyorum."

"Benimle temasa geçme zahmetine katlanamamış mı?"

"Bence, oyunu hakkında sorguya çekilmekten kaçınıyor."

"Bazı kuşkular tekrar tekrar dile getiriliyor. Bütün bunlar hakkında ne düşünüyorsun?"

"Bir oyun bir sanat eseridir, sanat da bir kurgu, gerçeğin ne kadarını ödünç almış olursa olsun."

"Peki, ama insanların varsayımları ne olacak?"

"Seyirci bunda bir şey bulmuyor. Aksini düşünmek budalalık olur, Tarık da aptallık etmeseydi..."

"Tarık, Abbas'ın düşmanı, Allah onun belasını versin!" diye söze dalıyorum.

"Bak, artık biraz toparlan!"

"Kerem Yunus'un seni istettiğini duydum?"

"Evet doğru."

"Biliyorsun bunun çaresi var."

"Hayır, böyle bir aldatmacayı sürdürmek istemem."

"Yani, ona gerçeği mi söyleyeceksin?"

"Evet, en doğrusu bu."

"Olağanüstü bir kızsın sen! Günümüzde ilkesiz o kadar çok insan var ki. Ona kimle olduğunu söyleyecek misin?"

"Orası önemli değil."

"Söylemesen daha iyi."

Kafeteryaya giriyorum, Ahmet Burgal beni görüp sesleniyor. "Hoş geldin!"

Onun önünde sessizce oturuyorum, o da bana sandviç ve çay hazırlıyor. Bu dünyada mutluluk adına yaşadığımız ne varsa bu iki insana borçluyuz: Ahmet Burgal ve Ümmü Hani. Anılar zihnime üşüşmeye başladı: Bir fincan çay, bir sandviç, birazcık flörtleşme, bir çöp yığını üstüne düşen temiz yağmur damlaları gibi, cehennemden gelen bir flüt sesi.

Ahmet Amca, "Abbas'ın başarısı iyiye işaret. Geçmişi telafi edecektir," diyor

"Ama tek söz söylemeden gitti."

"Canını sıkma. Buradaki kimse bu konuda endişelenmiyor."

"Ya Tarık Ramazan?"

"O yarı deli sayılır."

Korkunç bir sınavdan daha geçtim. Durumumu itiraf etmeye kararlıydım, saygıdeğer ve alçakgönüllü bir insandım ve yalan dolandan nefret ediyordum, ancak son anda korkum konuşmamı engelledi. Kerem övgüye değer bir genç adama benziyordu; ciddi ve sevgi doluydu. Onu kaybeder miydim? Kapı üstümüze kapanana kadar korkumdan konuşamadım. Zayıflığım beni dehşete düşürmüştü, ağladım. Şimdi gerçek tüm çıplaklığı ve gerilimiyle, her amaca hiz-

met edebilecek şekilde aramızda duruyordu. "Suçum büyük," diye fısıldadım. "Sana bir türlü önceden söylemeye cesaret edemedim."

Gözlerindeki ciddi bakış beni şaşkına çevirdi. Korktuğum şey başıma geliyordu. "Seni kaybetmekten çok korkuyordum. Bana inanman gerek, tecavüze uğradım."

Gergin halinden korkarak bakışlarımı yere indirdim. Ben bir şeyler söyledim, o bir şeyler söyledi, ancak sözlerimiz ıstırabımızın yoğun acısında kayboldu. Sesi bilincime kazınmıştı sanki: "Geçmiş benim için önemli değil." Ben daha şiddetli ağlamaya başladım, ancak önümde beklenmedik bir umut ışığı belirmişti. Ona çok yürekli olduğunu, yaşamımı onu mutlu etmeye adayacağımı söyledim. Gözlerimi sildim. "Masumiyet ne kadar çabuk kaybedilebiliyor," diye fısıldadım.

Hapishane hücreme keder içinde dönüp oturuyorum. Ona Fuad Şalabi'den söz edeceğim, o kadar. İçini rahatlatacak bir bilgi vermeyeceğim. Abbas'ı sevdiği filan yok. Neler öğrendiğimi hiç merak etmiyor gibi davranıyor. Keşke benim kadar acı çekseydi. İnsanlara sattığımız yemişler onların zaman geçirmesine yardım ediyor, ancak bizim tek avuntumuz birbirimizin canını acıtacak şeyler söylemek.

Hayal kırıklığım gitgide arttı. Yuvamızın temellerini yeni bir zaaf sarsıyordu. "Afyon korkunç bir şey. Seni mahvedecek."

"Ne olursa olsun, ona minnettarım."

"Gerçeklikten kaçıyorsun. Ve bunu gitgide daha hızlı yapıyorsun."

"Dediğim gibi, ona minnettarım."

"Ben elimden geleni yapıyorum. Hem Abbas'ı, sevgili oğlunu düşün." O kara çaydan bir yudum daha içiyor. "Bir tek benim maaşım evi çekip çevirmeye yetmiyor."

"Ramazan'ın odasının kirası da var."

"O bile yeterli olmuyor. Hayat çok pahalı."

Artık seni anlıyorum. Ve senden korkuyorum. Birlikte hayata başladığımızda olduğunu sandığım kişi değilmişsin meğer. Her şeyini kaybettin, bir zamanlar övündüğün erkekliğini bile. Odalarımızı ayırdık. Aramızda ne sevgi kaldı ne arzu! Bana kalan tek şey sensin Abbas. Babanın söylediklerine kulak asma. Ona inanma. Hastalıklı bir adam o. Çoğu zaman yalnız kalman iyi bir şey. Allah yardımcın olsun. O bize yeter. Beni üzme. Senin öğretmenin arkadaşların, kitapların ve tiyatro olsun. Benim oğlum ol, diğer iyi insanlara da evlatlarıymışsın gibi davran. Bu karanlığa batmış eski evdeki tek ışık sensin. Her açıdan benzersiz ol.

Arada sırada bana kaçamak bakışlar fırlatarak, öğrendiklerimi açıklamamı umuyor. Asla. Benden daha çok nefret etmesi için onu zora koşacağım.

"Kış geliyor. Bu her tarafı açık dükkânda nasıl duracağız?" diyor.

"Abbas başarılı olduğunda, şansımız dönecek," diye yanıtlıyorum güvenle.

"Abbas başarılı olduğunda!" diye karşılık veriyor, her hecesi zehir gibi.

"Ben gidip onunla yaşayacağım," diyorum meydan okur gibi, "o da herhalde senden bir paltoyu ya da yün bir cüppeyi esirgemez!"

Kırmızı kafeterya her zaman aynıydı; vardiyalarda ve müşteri değişimlerinde yüzü gülüyordu, söylenenlerin çoğu-

nu duyuyor, ancak kimseye inanmıyordu. "İşte sandviçin. Şimdi de çayını hazırlayayım," dedi Ahmet Burgal Amca.

Genç bir adam gelip yanımdaki bar taburesine oturdu. Bakla ve sandviç söyledi. Görünüşe bakılırsa tiyatrocular-dan biriydi, ancak oyunculardan değildi. Kocaman kafasını ve burnunu saymazsak, çekici, genç bir adamdı. Ahmet Amca bana, "Daire bulabildin mi Halime Hanım kızım?" diye sordu.

Yabancının önünde biraz da çekinerek cevap verdim: "Altın bulmak bile daha kolaydır herhalde."

Genç adam damdan düşer gibi, "Daire mi arıyorsunuz?" dedi.

Öyle olduğunu söyledim, Ahmet Amca bizi tanıştırdı.

"Evleniyor musunuz?" diye cesurca konuyu devam ettirdi genç adam.

Ah, baştan çıkarma başlamıştı. Burada, bu tiyatroda bu iş hemen başlar ve şiddetle karşılaşmadığı sürece durmazdı.

Av, kaval sesinin eşliğinde başlamıştı.

"Benim iki katlı eski bir evim var."

"Her katta bir daire mi var?"

"Hayır. Ev dairelere bölünmüş değil."

Ahmet Amca ona, bana katlardan birini verip veremeyeceğini sordu, o da verebileceğini söyledi.

"Aileniz rahatsız olmasın?" diye sordum.

"Tek başıma yaşıyorum," dedi.

Bu kadar cüretkâr olmasına kızarak sırtımı ona döndüğümde, kurnazca devam etti. "Siz ve aileniz evimde güvende olursunuz." Ona teşekkür ettim ve bir daha konuşmadım. *Bende kötü bir izlenim bırakmamıştı. Ama ne istiyordu? Yaşadığım trajedi, aşkım ya da insanlara olan güvensizliğim hakkında hiçbir şey bilmiyordu.*

Tarık Ramazan'ın kaldığı ve Ümmü Hani'ye olan ait el-İmam'daki daireye gideceğimi söylüyorum. Ümmü Hani beni sıcak bir şekilde karşılıyor, ama Tarık uyanana kadar beklemem gerekiyor. Tarık saçları dik dik, şeytanın ta kendisi gibi odasından çıkıyor.

"Hoş geldin," diyor yakışıksız bir alaycılıkla.

Lafı dolandırmadan, "Abbas kaldığı yerden ayrılmadan önce onu görmeye gitmişsin?" diyorum.

"Doğru."

"Gitmesine neden olan şeyler söylediğini tahmin etmek zor değil."

"Kendini kapana kısılmış hissetti, çareyi kaçmakta buldu."

Küstahlığı gözlerimin öfkeden dolmasına neden oluyor.

"Sen insaf nedir bilmez misin?" diye tiz bir sesle bağırıyor Ümmü Hani. "Bu ortada dolaşan dedikodular da neyin nesi? Ben Tahiye'nin ölümünü, Abbas'ın kederden nasıl çılgına döndüğünü kendi gözlerimle gördüm!"

Ümmü Hani'nin sözleri beni şaşkına çeviriyor, ortada dolaşan dedikoduların gördükleriyle örtüşüp örtüşmediğini bilmek istiyorum.

"Aslı astarı yok canım!"

"Tahiye'yi senin gözlerinin önünde öldürecek hali yok herhalde, ahmak kadın," diyor Tarık.

"Abbas'ın katil olduğunu söylemek delilik."

"İtirafı her gece sahnede tekrar tekrar sahneleniyor."

"Abbas sayesinde İsmail'den bile çok alkış alan bir oyuncu oldun," diyor Ümmü Hani.

"Suçu sayesinde diyelim şuna, kaçmasına neden olan suçu."

"Kafasını dinleyebileceği bir yere gitti yalnızca," diyorum inatla, "yeni oyununu tamamlamak için."

"Yeni oyunu mu! Kendini kandırma Ümmü Abbas!"

Ah, o eski günlerde benim adam her şeye karşın makul ve yardımsever bir adamdı.

"Ne dersin Halime? Tarık Ramazan bizden bir oda kiralamak istiyor."

İtiraz ettim. "Hayır. Hayır. Bırak Tarık olduğu yerde kalsın."

"Ümmü Hani'yle tartışmışlar, onun evinden taşınması gerekiyor. Gidecek yeri yok, orada burada kalıyor, hayat da gün geçtikçe pahalanıyor."

"Evde bir yabancının kalması hiç hoş değil."

"Bize ihtiyacı var. Bizim de paraya."

"Tarık serserinin teki."

"Bizim ona merhamet göstereceğimizi ümit ediyor, özellikle de senin. Evde bir orduya yetecek kadar boş oda var."

İstemeye istemeye kabul ediyorum. Benim gözümde Tarık'ın hiç değeri yoktu; kadınların alın terinden geçinen işe yaramaz oyuncunun tekiydi. Ancak bize bunları yapabileceği aklıma gelmezdi.

Ümmü Hani, ona ziyaretimin ertesi günü dükkâna habersiz gelerek bizi şaşırtıyor. Belli ki erkeğinin bana kaba davranışı yüzünden özür dilemek istiyor. Tarık gibi o da ellilerinde, ancak hâlâ olgun ve dolgun, yüzüne bakılabilir, paralı bir kadın.

"Herkes oyunun başarısından söz ediyor," diyor. "Tiyatronun en başarılı oyunu oldu."

"Ama oyunun yazarı ortaya çıkmak istemiyor," diyorum kederle.

"Yeni oyununu bitirince ortaya çıkacaktır." Bir süre sessiz kalıyor, sonra, "Söylenenler gerçekten saçma. Ama zaten Tarık delinin teki!" diyor.

"Annesini öldürseydi daha iyi olmaz mıydı?" diyor Kerem alaylı alaylı.

Ümmü Hani'yi gerçekten severdim, kocamla akraba olması ona duyduğum sevgiyi azaltmamıştı.

Tambakşiyya'daki ev sanki bir otobüstü: Tıklım tıklım dolu, kauçuk kokulu bir yerdi. Teyzem, Ahmet Burgal Amca'yı ağırlamak için bir köşeyi boşaltmıştı.

"Erzakı unutma, Allah'tan sonra yaşamımız ona bağlı."

"Ondan çok daha önemli bir iş için geldim!" dedi Ahmet Amca, her zamankinden daha ciddi bir tavırla.

"Çıkar bakalım ağzındaki baklayı."

"Halime hakkında."

Teyzem bir ona, bir de bana baktı; yanaklarım al al oldu.

"Nasıl! Bir kısmet mi yoksa?"

"Evet, aynen öyle."

Teyzem ona sorgulayan bir bakış atınca, Ahmet Amca, "Kerem Yunus," dedi.

"Kimmiş bakalım bu Kerem Yunus?" diye sordu teyzem.

"Tiyatronun suflörü."

"O ne demek?"

"Tiyatroda saygıdeğer bir çalışan demek."

"Sence bu adam uygun bir koca mı Ahmet Amca?"

"Bence öyle. Ama önemli olan gelinin ne düşündüğü."

"Gelin güzeller güzeli bir kız bildiğin gibi. Ama biz yoksuluz Ahmet Amca."

Konuşma sırası bendeydi. Sakladığım kanlı sır yüzünden yüreğim paramparçaydı. Damadı sevmiyordum, ancak onu itici buluyor da değildim; bence eli yüzü düzgün bir gençti. Belki bana huzur, hatta mutluluk verirdi. Teyzemin bakışları altında eriyerek, "Damat hakkında söz etmeye değecek bir şey bilmiyorum," diye geveledim. "Bir işi, bir evi var, saygın biri."

"Allah'a şükür!" diye feryat etti teyzem. Beni sevmesine karşın, benden kurtulmaktan memnun olacaktı. Bana gelince, o kalabalık evden kaçmak istiyordum, Serhan el-Hilali yoz adamın biri olduğu için, o yönde bir umut ışığı yoktu.

Hayat çekilmezdi, açlık kapıyı çalmıştı.

"Çeneni kapatmanın yolunu buldum," dedi, bana küçümsemeyle bakıyordu.

"Sonunda şu berbat uyuşturucu alışkanlığından kurtuldun demek?"

"El-Hilali gece toplantılarını bizim eski evde yapmayı kabul etti!" Ne demek istediğini anlayamadığımı görünce, "Kâğıt oynamaları için onlara bir oda hazırlayacağız, böylece düzlüğe çıkacağız," diye ekledi.

"Evde kumar mı oynatacağız?" dedim, dehşete düşerek.

"Her şeyi en kötü şekilde tanımlarsın hep."

Arkadaşlar bir araya gelmiş toplanmış, ne var bunda?" İtiraz eder gibi oldum, sözümü kesti. "Rahat bir yaşam istemez misin?"

"Evet, ama temiz bir yaşam da isterim!"

"Rahatsa, temiz de olur. Kötü olan tek şey var, o da ikiyüzlülük."

"Abbas'ı da düşünmemiz gerek," diye kaygıyla mırıldandım.

"Bu evin sahibi benim, Abbas değil. Senin oğlun aklını kaçırmış. Yine de, midesi tok, sırtı pek olsun istersin herhalde!" diye bağırdı.

Bu sonbahar, güneş bulutların ardında o kadar uzun kalıyor ki hüzün yakamı bırakmıyor. Bu dar sokak her gün Sidi el-

Şarani'ye giden en az bir cenazeye tanık oluyor. Adam müşterilerle meşgul olmadığı zamanlar kendi kendine konuşmaya başlıyor. Ben Abbas'ın benim için yapacaklarını hayal ediyorum, onunsa hayal edecek hiçbir şeyi yok.

Neden mutlu anlarımızın kaydını tutmayız ki? Böyle yapsak sonradan gerçekten yaşandıklarına inanabilirdik. Bu adam o adam mıydı? O zamanki davranışları gerçekten içten miydi? "Neredeyse bir erkeğin kaldıramayacağı kadar büyük bu mutluluk için Ahmet Burgal Amca'ya minnettarım," diyen adam o muydu?

Başımı işveli işveli sallamıştım. "Abartma canım!"

"Halime, kim kalbi boş yere çarpmayan bir adamdan daha mutlu olabilir ki?" Bunu, artık sonsuza kadar bir daha duyamayacağım bir tonda söylemişti. Onu sevmesem de, sözlerini seviyordum, sözlerinin ateşi beni ısıtıyordu.

Beklenen günde sevinç ve korku dalgaları geçiyor bedenimden. Hamama gidiyorum. Ümmü Hani bana bir elbise, bir manto ve bir çift ayakkabı veriyor ve kuaförden, uzun süredir ihmal edilmiş saçlarımdan yeni yapılmış gösterişli bir haleyle dönüyorum. Adam bana küçümseyerek bakıyor. "Demek hâlâ fahişeyi oynamaya zaafın var. Neden düşkünlüğümüzün ayyuka çıktığı şu günlerde bundan yararlanmıyorsun?"

Ne pahasına olursa olsun, bu gece tadımı kaçırmamaya kararlıyım. Tiyatroya gidiyoruz, insanlar bizi hak ettiğimiz saygıyla karşılıyor. Serhan el-Hilali beğeni dolu bakışlarını bana dikiyor. "Peki neden oyunun yazarını göremiyoruz?" diyorum. "O gelmedi, ama sana zaten bunun nedenini uzun uzadıya anlattım."

İlk umutlarım yıkılıyor ve bütün gün yeniden gençleşmişim gibi hissetmekten doğan o ışık sönüyor. Ahmet Amca'yı görmeye gidiyoruz; bize her zaman yaptığı gibi

çay ve sandviç veriyor. "Tıpkı eski günlerdeki gibi," diyor, gülerek.

"Neden söz ediyorsun sen Ahmet Amca?" Keşke o günler hiç olmasaydı. O günlerin sonucu olan tek avuntum bile burada değil. Bu yer iyice sinirlerimi geriyor ve kederime keder katıyor. Ancak tam zamanında salona giriyoruz, içerisini hıncahınç dolu görmek beni aniden çok mutlu ediyor. "Başarılı olmuş bak!"

Yanıtını dinlemiyorum. Perde açılıyor ve bizim eski ev görünüyor. Olaylar birbirini kovalıyor, acılarım gözümün önünde hayat buluyor; artık onlardan geriye, derin iç çekişlerin anısından başka bir şey kalmadı. Bir kez daha kendimi cehennemde buluyorum. Kendime daha önce hiç olmadığı kadar lanet ediyorum. *İşte onu şu an terk etmeliydim, diyorum kendi kendime, işte şu an reddetmeliydim.* Artık olduğumu sandığım kurban değilim.

Peki, ama bu yepyeni lanet, kimsenin şimdiye kadar farkında bile olmadığı suçlamalar, oyunda betimlenme şeklim ne anlama geliyor? Yoksa oğlum benim hakkımda gerçekten bunları mı düşünüyor? Oğlum, bu nedir? Anneni, babandan bile fazla yanlış anlamışsın, hatta ondan daha insafsızsın. Tahiye ile evlenmene kıskançlık ve bencillik yüzünden mi karşı çıktım? Ne kıskançlığı, ne bencilliği! Yok, yok. Bu cehennemin ta kendisi. Neredeyse babanı benim kurbanım yapmışsın. O annesi dışında kimsenin kurbanı olmadı. Beni bir fahişe, bir mama olarak mı görüyorsun? Karını, parası için o turiste iten bir muhabbet tellalı mıyım ben sence? Bu hayal ürünü mü, yoksa cehennem mi? Beni öldüreceksin Abbas. Beni oyununun kötü adamı yapmışsın. Seyircilerse alkışlıyor - alkışlıyorlar!

Yediğim darbeyle hayat içimden çekildi. Kafeteryadaki partiye davet ediliyoruz. "Katılalım mı, yoksa gidelim mi?" diye soruyor adam. Beni kışkırtmaya ve benimle alay etme-

ye çalıştığını hissederek meydan okumasına karşılık veriyorum. "Neden katılmayalım ki?"

Ancak aslında hiç kutlama yapacak durumda değilim. Sersemlemiş bir haldeyim, ateşler içindeyim; kafamda cıyaklayan sesler yankılanıyor, bir yandan da tuhaf yüzler gözlerimin önünde dalgalanıyor, nedensiz yere bağırıp gülüyorlar. *Başım çatlayacak. Dünyanın sonu yaklaşıyor. Bırakın kıyamet kopsun. Allah'ın huzuru dışında asla adilane yargılanamayacağım, belli. Cinayet işledin, ihanet ve intihar ettin! Seni ne zaman göreceğim? Seni bir daha görebilecek miyim?*

Eski eve tan ağarırken varıyoruz. Kerem sobayı yakarken kendimi holdeki divana atıyorum. Bana, "Oyunu sevdin mi?" diye sorduğunu duyuyorum.

"Seyirciler sevdi," diyorum isteksizce.

"Peki konuyu?"

"Etkileyici bir olay örgüsü."

"Biz olduğumuz gibi tasvir edilmemiş miyiz?"

"Şu kindar Tarık Ramazan gibi düşünmeye başlama."

"Oyunda olanlar gerçeklerden bile daha esaslıydı."

"Oyundaki halimle gerçekler arasında hiçbir bağ yok," diye öfkeyle cevap veriyorum. İtici bir kahkaha atıyor, bense kederimi bastırıyorum. "Bu yalnızca kurgu!" diyorum.

"Yani hepsi gerçek yaşamda bildiğimiz gibi mi yansıtılmış diyorsun."

"Büyük oranda kurgu, çok az da gerçek vardı."

"O zaman seni neden o şekilde betimlemiş?"

"O onun bileceği iş."

"Seni sevdiğini ve saydığını sanıyordum."

"O konu şüphe götürmez."

"Şirret yüz ifaden seni ele veriyor."

"Haklıyım, biliyorum."

"Tarık'la bile mi! Bu kadar düşeceğini tahmin etmezdim."

"İğrenç fikirlerini duymak istemiyorum!" diye haykırıyorum.

"Bu benim değil, bizi hapse attıran oğlunun fikirleri."

"Abbas kendini değil, seni tanımlamış orada!"

"Kendisini ne kadar da erdemli göstermiş!"

Kederimi bastırmak için çabalayarak, "Abbas geri geldiğinde, bu lanet olası evi terk edip onunla yaşayacağım!" diye haykırıp odama koşuyorum. Kapıyı kapatınca gözyaşlarına boğularak sersemliyorum. *Nasıl olur da anneni anlamazsın Abbas?*

Merdivenden aşağı sendeleyerek, yorgunluk ve sarhoşluktan neredeyse düşecek gibi indi. Sonra orada olduğumu fark edince "Biraz kolonya!" diye bağırdı. "Bittim!"

Ona kolonyayı götürmek üzere odama girdim, o da arkamdan geldi.

"Al bakalım."

"Teşekkürler. Gereğinden fazla içtim."

"Gecenin başından beri şans yüzüne gülmedi."

Bir süre sonra kendini toparladı, bana baktı, sonra gidip kapıyı sürgüledi. Ona karşı koymaya hazırlandım.

"Halime, muhteşemsin!" dedi.

"Hadi yukarı çıkalım." Bana yaklaştı, kaşlarımı çatarak geriledim.

"O hödüğe sadık mı kalacaksın?"

"Ben saygıdeğer bir kadın ve bir anneyim."

Aceleyle kapıya gidip açtım. Bir an içeride durdu, sonra odadan çıkıp evden ayrıldı.

Hepsi beni baştan çıkarmaya çalıştı, ama ben onları reddettim. Bir fahişe ha! Doğru, bir zamanlar tecavüze uğramıştım: Bir de babanla yattım, gerçi kısa bir süre içindi o da, sonra o işlerden elimi eteğimi çektim. Ben bir fahişe değil, bir rahibeyim oğlum. Bu gerçekdışı resmi senin zihnine baban mı çizdi? Ben şanssız, kimsesiz kalmış bir kadınım; senden başka umudum yok. Öyle biri olduğumu nasıl düşünebildin? Sana her şeyi anlatacağım! Ama ne zaman döneceksin?

Geceleri, âlemciler bizim eski eve bir bir sıvışıp, utanmazlıklarıyla Sidi el-Şarani'ye uzanan yolu kirletiyorlardı. Onların o sefih ifadelerini gördükçe yüreğim pır pır ediyordu, odasına çekilmiş olan Abbas için kaygılanıyordum. *Ama sen bir mücevhersin oğlum. Bu düşkünlük bataklığında boğulma.* Üstünde hoş geldiniz yazan bir paspas gibi, yüzüme güler yüzlü maskemi takıp onları, borç aldığımız parayla dekore ettiğimiz üst kattaki odaya alıyorum.

Barmenlik görevini üstlenip, yiyecek ve içki servisi yapmam gerekiyordu; bizi çukurun dibine kadar götürecek kaygan bir yolun başında olduğumuzu nereden bilebilirdim?

"Korkma canım benim. Onlar babanın arkadaşları. Tüm erkekler böyle şeyler yapar."

"Ama anne, sen niye onlarla ilgileniyorsun?"

"Onlar benim tiyatrodan iş arkadaşlarım, onları ihmal edersem ayıp olur."

"Güzel, güvenli bir yer," dedi Serhan el-Hilali sırıtarak, İsmail'in kartları karıştırmakta olduğu masada yerini alırken.

"Tahiye'nin Tarık'ın yanına oturması yasak," dedi Fuad Şalabi kıkırdayarak.

Kerem masanın ucundaki para kutusu önünde, ayakta duruyordu; Tarık ona gülerek takıldı: "Adaklar için bağış kutusu mu o, Bay Kerem Yunus?"

"Hiçbir ses savaşın sesini bastırmamalı!"*

Kerem çayında bir parça afyon eritiyordu. Hiç sonu gelmeyecek bir başlangıç!

Tıpkı tiyatroya giydiğim giysileri sahibine teslim ettiğim gibi, kendimi hapishane hücreme teslim ettim. Orada, yüzünde huysuz ve boş bir ifadeyle oturuyor; yerfıstığı ve kabak çekirdeği satıyor, müşterilerle zamanın ne kadar kötü olduğunu konuşuyor. Neredeyse kendi kendime, "Oyun çok başarılı oldu, tek teselli bu," diye mırıldanıyorum.

"Bir hafta geçmeden belli olmaz."

"Önemli olan seyirci, onların heyecanı, oyunun onlar üzerindeki etkisi."

"Acaba el-Hilali oyun için Abbas'a ne kadar ödemişti?"

"İlk eser her zaman en düşük ücreti alır. Abbas'ın parayla işi olmaz." Yine o her zamanki gürültülü kahkahasıyla gülmeye başlayınca ona tüm kalbimle lanet okuyorum.

Kötü ilah, taht odasının enginliğinde, tahtından aşağı bize gülümseyerek baktı, "Hoş geldin Halime. Sanırım oğlun bize yeni bir oyun sunacakmış?"

"Doğru."

"Son getirdiğinin hiçbir değeri yoktu," dedi Abbas'a.

"Yorumlarınızın bana her zaman yararı oluyor," diye yanıt verdi Abbas.

"En azından annenin hatırı için, seni teşvik etmek istiyorum."

Haftalar geçip giderken, oyunun ne kadar başarılı olduğu ortaya çıkıyor. Tiyatro hiç bu kadar sık kapalı gişe oynamamıştı. Haftalar ayları kovalıyor. Oyunun yazarı ne za-

* İsrail'le yapılan savaşlarda kullanılan bir cümle; özel bir anlama sahiptir. (ç.n.)

man ortaya çıkacak? İstediği gibi düşünebilir, bana acı çektirebilir, ama nerede? Adamın duyacağı kadar yüksek sesle, "Sanıyorum tiyatrodakiler bu zamana kadar bizim kayıp oğlandan bir haber almışlardır," diye yorumda bulunuyorum.

"Oraya on gün önce gittim ya."

Onun sivri diline karşı kendimi savunmaktan yorulduğum için artık ondan bir şey istemiyorum. Kerem zaman zaman tiyatroya gitse de, ben açılış gecesinden sonra oraya bir daha gitmeye cesaret edemedim. Ertesi sabah yine tiyatroya gidiyor. Sıcak bir gün, güneş parlıyor ve yüreğim, beni yiyip bitiren bir umutla pır pır ediyor.

Her tür mucizenin ve tuhaf olayın gerçekleşeceği aklıma gelirdi de, Abbas'ın Tahiye'yle evleneceği aklıma gelmezdi. Şimdiyse Abbas gidiyordu, Tarık Ramazan kalıyordu. İlahi adalet bunun neresinde?

"Abbas, kadın senden en az on yaş büyük! Belli bir şöhreti ve geçmişi var. Bunun ne anlama geldiğini anlıyor musun?"

Gülümsedi. "Ne yazık ki, sen aşk nedir anlamıyorsun," dedi kendini beğenmiş bir tavırla. Yakıcı duygular, ruhumda yükselerek derinlere gömdüğüm kederimi yüzeye çıkardı. "Biz birlikte yepyeni bir hayat kuracağız," diye ekledi.

"Kimse geçmişinden kaçamaz."

"Her şeye rağmen, Tahiye erdemli bir kadın."

Adil davranmıyordum, kendi gerçeklerimi unutmuştum, ama Abbas'ın benden daha iyi bir hayatı olsun istiyordum. Tek istediğim buydu.

Tahiye ziyaretime geldi; durgun, ancak kararlı görünüyordu. "Mutluluğuma engel olma," diye yalvardı. "Günahımı alıyorsun. Ona sadık bir eş olacağım."

"Sen mi!"

Sesimdeki sertlik, benzinin öfkeyle atmasına neden oldu. "Tiyatrodaki tüm kadınlar, Serhan el-Hilali'yle başladılar!" dedi ters ters.

Yüreğim sıkıştı. Demek hepsi biliyordu, ya da bilmeseler de bu yönde tahminde bulunuyorlardı. Beni tehdit eder gibiydi! Ondan nefret ediyordum. Ama Abbas her şeye karşın benim oğlum olarak kalacaktı.

Adam her zamankinden daha geç kalmadı mı? Son ışık huzmeleri de dar sokak boyunca uzanan duvarları terk ediyor. Neden bu kadar gecikti? Acaba sonunda Abbas'ın nerede saklandığını buldu da, doğrudan oraya mı gitti? Yoksa eve birlikte mi dönecekler? Abbas'ımın, zarif hatlı yüzünde bir gülümsemeyle özür dilediğini görebiliyorum. Bu işkencenin sonsuza kadar süreceğine inanamam. Oyun zayıflığımın nedenlerine işaret etmiş olabilir, ama ben yüreğimi her zaman temiz tuttum. Bu zayıflığın bedelini yeterince ödemedim mi? Güzel ve namuslu Halime'yi böyle bir yaşamın beklediğini kim hayal edebilirdi? Yüreğimde şimdi hoşgörü ve sevgiden başka bir şey yok. Ey Allahım, hakkımdaki hükmünü kabul ediyorum. Yüreğim hoşgörüyle öylesine dopdolu ki, sefalet içindeki Kerem'e bile acıyorum. Onun bana yaptığı zalimlikleri bile affedeceğim. Benim sevgili kayıp oğlumla kol kola döndüğünde, tüm yaptıklarını affedeceğim.

Benliğim mutlulukla doluyor, ancak bu duygu zaman geçtikçe hafifliyor. Bir müşteri elinde paketiyle çıkarken, "Başka âlemdesin Ümmü Abbas," diyor.

Kısa kış gününde karanlık basarken akşam ezanı camiden kulaklarıma ulaşıyor. Gecikmesinin bir nedeni olmalı. O böyle kaygılı bir bekleyişe layık değil. Neden bu kadar gecikti? Mumun alevi kış rüzgârında titriyor; ayağa kalkıyorum, bir daha oturmaya niyetim yok. Ruh halim değiş-

mişti; o beni acımasızca aldatmıştı. Sabrım tükendi; gidip onu aramam gerekecek.

Tiyatro kapısında karşılaştığım ilk kişi Fuad Şalabi oluyor, bana alışılmadık biçimde şefkatle, ellerini uzatarak yaklaşıyor.

"Umarım haberler asılsız çıkar," diyor.

"Ne haberi?" diyorum, son umut ışığım da sönerek. Fuad ne diyeceğini bilemiyor gibi, o nedenle sessiz kalıyor. "Abbas'la ilgili bir şey mi var?"

Başını sallıyor, daha da başka bir şey söylemiyor, bayılıyorum.

Kendime geldiğimde, beni kafeteryadaki divana yatırmış olduklarını görüyorum, Ahmet Amca başımda, benimle ilgileniyor. Fuad Şalabi ve Tarık Ramazan da oradalar. Ahmet Amca haberi cenazedeymiş gibi bir sesle veriyor ve sözlerini, "Kimse inanmıyor," diye bitiriyor.

Fuad Şalabi beni arabasıyla eve bırakıyor. Yolda yüksek sesle, "İntihar ettiyse, cesedi nerede?" diye şaşkınlığını dile getiriyor.

"O zaman neden o notu yazdı?"

"Bu da Abbas'ın sırrı işte," diyor. "Zamanı gelince öğreniriz."

Ancak ben Abbas'ın sırrının ne olduğundan adım gibi eminim, ne kadar bahtsız biri olduğumu da bilirim; Abbas kendini öldürdü. Lanet Abbas'ın peşini bırakmıyor.

ABBAS KEREM YUNUS

Çocukluğumda yalnızlık ve eski ev, yoldaşlarımdı. Evin her köşesini avucumun içi gibi bilirdim: Büyük, kemerli revakları, sokak kapısının açılabilen küçük kırmızı, mavi ve kahverengi vitraylı camları, misafir odasının demir parmaklıklı penceresi, üst kat ve alt kat odalarının yüksek tavanlı ve boyalı ahşap kirişleri, odaların Masarani karo zeminleri, eski püskü divanları, şilteleri, kilimleri ve halıları, gözü pek fare, hamamböceği ve kertenkele aileleri, yaz akşamlarında kadınlar ve çocuklarla dolup taşan diğer çatılara bakan ve tramvay ya da troleybüs kabloları gibi kesişen çamaşır ipleriyle dolu çatı. Evde bir başıma gezinirdim, derslerimi yüksek sesle tekrarlarken, şiir okurken, bir oyundan bir bölüm canlandırır ya da şarkı söylerken sesim, evin köşelerinden yankılanırdı. Aşağıdaki dar sokağı, geçip giden insanları belki de saatlerce seyreder, bir oyun arkadaşının özlemini çekerdim. Bazen sokaktaki oğlan çocuklarından biri, "Aşağı gelsene!" diye seslenirdi.

"Kapı kilitli, anahtarı da babamda!" derdim. Gece gündüz bir başına olmaya alışmıştım, hiçbir şeyden korkmazdım, ecinnilerden bile.

Babam, "Tek korkman gereken şeytan, âdemoğlunun kendisi," derdi.

Annem de telaşla, "Melekler kadar uslu ol," diye eklerdi.

Yapacak bir şeyim olmadığında kendimi, fareleri, kertenkeleleri ya da hamamböceklerini kovalayarak oyalardım.

Bir keresinde annem, bebekken beni deriden bir taşıma çantasıyla tiyatroya götürdüğünü ve bilet gişesindeki bir bankın üzerine koyduğunu anlatmıştı. "Seni sık sık tiyatroda emzirirdim," demişti. Elbette o dönemleri hatırlamıyorum, ama sanıyorum dört yaşında olduğum dönemden bazı şeyler hatırımda kalmış. Sahnenin arkasında ya da önünde dolaşır, diğer uğraşlarımın yanı sıra, rollerini ezberleyen oyuncuları dinlerdim. Kulaklarım hoş şarkılar ve konuşmalarla, hain yeminler ve küfürlerle doluyor, çalışmadıkları zaman uyuyan annem ve babamdan asla alamayacağım bir eğitim alıyordum. Her oyunun açılış gecesinde, kâh büyülenmiş bir biçimde, kâh uyuklayarak babamın yanında oturuyordum. Resimli ilk kitabımı almam o zamana rastlar: *Sultan'ın Oğlu ve Cadı*, Fuad Şalabi'den bir hediye.

Oyunlardaki kahramanları ve kötü adamları anlamamı sağlayan o kitap oldu. Ne annemin ne de babamın bana yol gösterecek zamanı vardı; babam zaten eğitimimle hiç ilgilenmezdi, annemse bana, "Melek kadar uslu bir çocuk ol," tavsiyesini yinelemeyi yeterli buluyordu. Melek kadar uslu olmayı da bana, iyiliği sevmek, başkalarına zarar vermemek, bedenini ve giysilerini temiz tutmak olarak açıklamıştı. Benim asıl öğretmenlerim önce tiyatro, sonra kitaplar, sonra da zamanı geldiğinde annem ve babamla hiçbir akrabalık bağı olmayan kişiler olmuştu.

Okulu, başladığım andan itibaren sevdim: Sayesinde arkadaşlar edinmiş, yalnızlığımdan kurtulmuştum. Ancak, her adımda kendime yetmek zorundaydım. Sabahları erkenden uyanır, bir gece önceden üstü peçeteyle örtülmüş olarak bırakılmış tabaktan, peynir ve haşlanmış yumurtadan oluşan soğuk kahvaltımı yer, giyinir, uyumakta olan annemle babamı uyandırmamak için sessizce evden çıkardım. Öğleden sonra döndüğümde, onlar tiyatroya gitmek için hazırlanıyor olurlardı. Ben de evde bir başıma oturup ödevlerimi yapar, sonra kendimi oyunlarla ya da kitaplarla

oyalardım. Önceleri kitapların resimlerine bakardım, sonradan sözcükleri de okuyabilmeye başladım –Sidi el-Şarani Camii'nin yanındaki kaldırımda, ikinci el kitaplar satan Abdu Amca'nın cömertliğini asla unutmayacağım– sonra da peynir ve helvadan oluşan akşam yemeğimi yiyip yatardım.

Yani, annemle babamı güneş batmadan önceki kısa bir süre dışında hiç göremezdim; o kısa süre bile, çıkmaya hazırlanmakta oldukları için kayıp bir zamandı. Belki de onlara bu kadar bağlı olmamın nedeni, onlardan çok az yakınlık ve ilgi görmemdi. Onları özlüyordum. Annemin güzelliği, tatlı dilliliği ve şefkati beni büyülüyordu, onun melek gibi bir insan olmam hayalinin esiriydim. Babamınsa benimle oynarken gösterdiği anlayış ve içten kahkahaları, onu gözümde mükemmel biri yapmıştı. Şakacı, eğlenceli bir babaydı ve birlikte geçirdiğimiz kısıtlı süre asla talimatlar, tehditler ya da uyarılarla gölgelenmezdi. Arada sırada hatırlattığı tek bir şey vardı. "Yalnız olmanın tadını çıkart," derdi. "Kendi kalenin kralısın. İnsan bundan başka ne ister? Evin tek oğlusun, herkesten bağımsızsın. Baban da böyleydi, sen ondan da mükemmel olacaksın."

"Benim oğlum bir melek," diye hemen ekleyiverirdi annem. "Melekler kadar uslu ol, canım benim."

Bir keresinde babama, "Dedem ve ninem de seni yalnız mı bırakıyorlardı?" diye sordum.

"Deden mi?" dedi. "Deden ben onu tanımadan önce gitmiş. Ninense... evde çalışıyordu."

Annem ters ters bakınca bu sözcüklerin altında gizli bir anlam yattığını sezdim. "Deden genç yaşta ölmüş, ninen de sonradan onun yanına gitmiş, bu nedenle baban evde yalnız kalmış," diye açıkladı annem.

"Bu evde mi?"

"Evet."

"Şu duvarlar konuşabilseydi, sana akıl almaz hikâyeler anlatırdı," dedi babam.

Evimizde yalnızlık hüküm sürerdi, yine de herkes iyi anlaşırdı. O zamanlar babam ve annem iyi bir çiftti, ya da tan vaktinde bana öyle görünüyorlardı. Konuşuyor, şakalaşıyor ve bana karşı duydukları derin sevgiyi paylaşıyorlardı. Babamın kendini biraz fazla özgürce ifade etme huyu vardı, o zaman annem onu uyarı niteliğinde bir bakışla sustururdu. Bazen bu bakışı fark eder ve nedenini merak ederdim. Evden çıktıkları an benim için acı vericiydi ve gittikçe tükenen bir sabırla perşembe gününü beklerdim çünkü perşembe geceleri onlarla birlikte tiyatro seyretmeye giderdim.

Okuma yazmam ilerleyip daha çok şey okumama olanak sağladığında, kitap almak için harçlığımın artırılmasını istedim, öyle ki artık ikinci el çocuk kitaplarından oluşan bir kitaplığım olmuştu. "Her hafta tiyatroya gitmek sana yetmiyor mu?" diye sorardı babam.

Yetmiyordu. Düşlerim beni uzaklara, yepyeni ufuklara götürüyordu. Bir gün babama oyun yazarı olmak istediğimi söyleyecek kadar ileri gittim!

Kahkahalarla güldü. "Oyuncu olmayı düşlesen daha iyi! Hem daha iyi hem de daha kârlı."

"Kafamda bir oyun fikri de var."

"Bak sen!"

Tiyatroda son seyrettiğim oyun olan *Faust*'un öyküsünü anlatmaya başladım. Kahramanı kendi yaşımda bir çocuk yapmak dışında hiçbir yeni unsur eklemedim.

"Peki, çocuk şeytana karşı nasıl zafer kazanmış?" diye sordu annem.

"Sen şeytanı, kendi yöntemleriyle yenmiştin ama!" dedi babam.

"Düşüncelerini kendine sakla!" diye bağırdı annem. "Bir melekle konuştuğunu görmüyor musun?"

Küçüklüğümden beri sanat sevgisi ve erdemle iyice doyurulmuştum. Yalnız kaldığımda bu konularda kendi kendime uzun söylevler verirdim, aralarında sivrildiğim okul arkadaşlarımdan da bu konularda bilgi edinmiştim. Arkadaşlarımın çoğu kesinlikle kötü huylu küçük şeytanlardı. Öğretmen onlardan bıktığında, "Piçler!" diye bağırırdı. Ancak, masum ve iyi huylu olarak bilinen seçkin küçük bir grup daha vardı; ben onlara yakındım. Birlikte, müstehcen konuşmalara karşı bir Ahlak Gözcüleri grubu kurmuştuk; yürekten inandığımız Yeni Mısır Devrimi'nin marşlarını söyleyip duruyorduk Aramızdan birkaçı daha önce eşi görülmemiş kadar cesur askeri ya da siyasi kahramanlar olmaya ahdettiklerinde, ben de kendimi, bir kahramanlık platformu olarak gördüğüm tiyatroya adamıştım. Üstelik henüz ilkokula giderken numaralı gözlükler takmak zorunda kaldığım için tiyatro bana uygun bir platformdu. Aramızda ne tür farklılıklar olursa olsun, hepimiz kendimizin örnek vatandaşlar olduğu ideal bir dünya hayal ediyorduk. Yenilgi bile temel ideallerimizi sarsmayı başaramıyordu. Sloganlar değişmediği ve lider aynı kaldığı sürece, yenilgi de neydi?

Oysa annemin yüzünde artık bitkin bir ifade vardı ve babam hiçbir şeyin önemi yokmuş gibi omuzlarını silkerken o da mırıl mırıl bir şeyler söyleniyordu, sonra babam birden boğuk ve alaycı bir sesle ulusal marşımızı söylemeye başlıyordu: "Ülkem, ülkem, senin için kanımı döktüm."

Bir keresinde tiyatro birkaç günlüğüne kapatılmıştı, ben de ilk kez annemle babamın evde tüm gün benimle olmalarının tadını çıkarabiliyordum. Hatta babam beni Şaria el-Gayş'taki kahveye götürmüştü, bu benim için yeni bir deneyimdi. O zamanlar yenilgilerin bile beklenmedik, iyi tarafları vardı, ama kısa ömürlüydüler.

Annem çay koyuyordu. "Abbas," dedi, "evimizde bir yabancı yaşamaya başlayacak!" Ona inanmazlıkla bakakal-

dım. "Babanın bir arkadaşı. Sen de tanıyorsun. Tarık Ramazan."

"Oyuncu olan mı?"

"Evet, kaldığı yerden ayrılmak zorunda kalmış, ev bulmak zor olduğu için de gidecek iyi bir yer bulamamış."

"Berbat bir oyuncu o. İyi birine de benzemiyor."

"İnsanlar birbirlerine yardım etmeli. Sen de bir meleksin, canım benim."

"Tarık tan vakti gelir," dedi babam, "öğleden sonraya kadar uyur. Yani bu oda dışında, ev yine sana ait olacak."

Tarık Ramazan'ın gelişini asla duymazdım, genellikle de annem ve babamla birlikte ya da onlardan hemen sonra çıkardı. Küstah görünümlü ve kaba konuşan bir adamdı. Annemle babama yaranmak için bana numaradan ilgi gösteriyordu, ama benim ona hiç saygım yoktu. Bir gün, salonda oturduğu yerden kütüphanemi gördü ve "Okul kitapların mı?" diye sordu.

"Edebi kitaplar ve oyunlar," dedi annem gururla. "Bir oyun yazarıyla konuşuyorsun!"

"Tiyatronun adı batsın! Keşke oyuncu değil de seyyar hurdacı olsaydım. Ya da hayvan kafalarından çıkardığım etleri satan bir seyyar satıcı ..."

Bunun üzerine, "Neden yalnızca küçük roller oynuyorsunuz?" dedim.

Aniden öksürdü. "Kader! O kadar şanssızım ki baban nezaket göstermeseydi, umumi tuvaletlerde uyumak zorunda kalırdım."

"Hocamızı böyle konuşarak korkutma Tarık," diye uyardı annem.

Tarık güldü. "Bir oyun yazarının her şeyi öğrenmesi gerekir, iyiyi de, kötüyü de. Özellikle de kötüyü. Tiyatronun kaynağı ahlaksızlıktır."

"Ama iyiler her zaman kazanır," diye beyan ettim, ateşli ateşli.

"O dediğin tiyatroda olur!" diye cevap verdi.

Bizimkileri, gecenin gelişi misali, belli belirsiz bir değişiklik etkisi altına almıştı. Suskunlukları eski suskunluklarına benzemediği gibi, konuşmaları da eskisi gibi değildi; ne babam aynıydı, ne de annem. Evimizde ufak görüş ayrılıkları ya da önemsiz atışmalar hiç eksik olmazdı, ancak genelde birlikte oldukça uyumlu bir biçimde yaşardık. Peki, annemle babamın arasına girivermiş olan bu karanlık sır da neyin nesiydi? Annemin ışıltısı sönmüştü, her zaman dışadönük, yüksek sesle gülen, her şeyle dalga geçen ve herkese dostça davranan babamsa içine kapanmıştı. Annemin bana bağlılığı –her ne kadar aynı sevecenlikle dopdoluysa da– saklamayı başaramadığı bir kederle gölgelenmişti, babamsa beni hepten ihmal ediyordu. Tatsız ve bilinmeyen bir şeye karşı duyulan kaygı ve korku ruhuma işlemişti.

Bir gün çay saatinde, evden çıkmalarından önce Tarık'ın onlara, "şeytana uymayın," diye öğüt verdiğini duydum.

Annem, "Senden iyi şeytan mı olur," dedi zehir gibi.

"Bana bir yeniyetmeymişim gibi davranmayın," diye itiraz etti babam.

Sanıyorum annem, sırf ben orada olduğum için başka bir şey söylemedi. Onlar evden çıktıktan sonra, tüm benliğimi nahoş ve bilinmez bir şeyin korkusu sardı.

Bir şeyler döndüğü acı bir biçimde ortadaydı. Anneme neler olduğunu sordum, bir şey yokmuş gibi davranarak sorumu geçiştirdi. Annemle babam holde yalnızken, şiddetli kavgalara tutuştuklarını duyardım. Açık kapının arkasına korkuyla siner, kulak kabartırdım.

"Hâlâ tedavi olma şansın var."

"Benim özel işlerime burnunu sokma!"

"Ama yaptığın şey bizi de etkiliyor. Bunun farkında değil misin?"

"Bana akıl öğretilmesinden nefret ediyorum."

"Teyzemin kocası afyondan öldü."

"Bu da afyonun işe yaradığını gösteriyor."

"Bambaşka biri oldun. Çekilmez biri haline geldin!"

Korkunun pençesine düşmüştüm. Afyonun ne olduğunu biliyordum. *Kurbanlar* adlı oyunu seyrettiğimde ne olduğunu öğrenmiştim; ölüme mahkûm bağımlıların tasvir edildiği sahneler beni korkutmuştu. *Yoksa babam da onlardan biri mi olacaktı? Benim sevgili babacığım kendi mahvına doğru mu gidiyordu?*

Babam ve Tarık dönmeden önce annemle baş başa kaldığım bir an oldu. Gözlerimi ona kederle diktim.

"Ne oldu Abbas?"

"Her şeyi biliyorum." Sesim titriyordu. "Tehlikeli bir şey bu. *Kurbanlar*'ı unutmadım."

"Nereden öğrendin bunu? Hayır, oğlum. Sandığın gibi değil."

Tam bu noktada babam içeri girdi, sinirli ifadesinden beni duyduğu anlaşılıyordu. "Kendi işine baksana sen çocuk!" diye bağırdı.

"Sana bir şey olacak diye korkuyorum," dedim.

Daha önce hiç duymadığım kadar korkunç bir sesle bağırdı: "Çeneni kapat, yoksa beynini dağıtırım!"

O anda gözümde bir canavara dönüştü. Uzun süredir içinde yaşamakta olduğum mutlu düş, paramparça olmuştu. Tarık'ın evden kovuluşuyla başlayan ve babamın –elbette benim çabalarımın sonucunda– iyileşmesiyle sona eren bir oyunun genel çerçevesini tasarlamak için odama çekildim. Kendi kendime, babam kendine yardım edebilecek bi-

rini bulacak olursa, iyiliğin yine de galip geleceğini söylüyordum.

Ancak durum gitgide kötüleşti. Babam daha da içine kapandı; artık tanıdığım adam değildi. Babam edindiği bu yeni kişilikle, herhangi bir nedenle öfkesinin kabardığı zamanlar dışında, bizimle tüm iletişimi kesti. Öfkelendiği zamanlarsa, bize lanetler ve hakaretler yağdırıyordu. Ondan korkmaya ve uzak durmaya başladım. Annem çok mutsuzdu, ne yapacağını bilmiyordu. Bir keresinde babama, "Bir tek benim maaşım evi geçindirmeye yetmiyor," dedi.

"O zaman git kafanı duvara vur!" dedi babam karşılık olarak.

Kesinlikle eskisi gibi yaşamıyorduk, çok daha az para harcıyorduk, soframız çok daha yoksuldu. Yiyecek ve parayla işim yoktu, ama nasıl kitap alacaktım? Ne yazık ki parasız ruh dirliği olmuyor. Ancak benim için en büyük darbe, babamı kaybetmiş olmaktı. O eski adam neredeydi şimdi? Gözlerimdeki bakış onu kızdırıyor gibiydi. Bana, "Zayıf bir insansın, hayat seni ezer geçer," diyordu. Annemle babamın arası o kadar açıldı ki her biri kendine ait ayrı bir yaşam kurdu ve odalarını ayırdılar. Yuvamız parçalanıyordu, aynı çatı altında yabancı gibi yaşıyorduk. Annemin kaderinin kötülüğüne katlanmakta zorlanıyordum. Zihnimde, babamla Tarık'ın kavga ettiği sahneyle başlayan bir olaylar zinciri canlanıyordu. Babam Tarık'ı öldürüyor ve tutuklanıyordu, evden çıkarken bana dönüp, "Keşke sözünü dinleseydim," diyordu; evimiz de yeniden eski saflığına kavuşuyordu. Bu hayalin ardından elbette, hayal gücümün zalimliği nedeniyle pişman oluyordum.

Anneme, "Tek başına eve nasıl para yetiştiriyorsun?" diye sordum.

"Önemsiz öteberiyi satıyorum. Sen çalışmalarınla ilgilen. Sen benim tek umudumsun artık."

"Sana çok üzülüyorum."

"Farkındayım oğlum, ama bizim yüklerimizi senin üstleneceğin zaman daha gelmedi. Sen çalış ve iyi bir iş sahibi ol."

"Ben oyun yazarı olmak istiyorum."

"O sağlam bir iş değil."

"Benim maddiyatla işim olmaz. Beni tanırsın."

"Maddiyattan nefret edebilirsin Abbas, ancak tümüyle göz ardı etmeye kalkışma."

"İyilik kazanacaktır anne," diye ona şevkle güvence verdim.

Babam nasıl afyon bağımlısıysa, ben de düşlerime bağımlıydım. Çevremdeki her şeyi değiştirmenin ve bunlara yeni bir şekil vermenin hayalini kuruyordum. Hurda pazarını süpürüyordum, sokakları suluyordum, sürekli taşan lağımı kurutuyordum, eski evleri yıkıp yerine çok katlı apartman kuleleri dikiyordum; polise çekidüzen veriyordum, öğrencilerin ve öğretmenlerin davranışlarını düzeltiyordum, içki ve uyuşturucu işine son veriyordum ve yoktan yiyecek var ediyordum.

Bir öğleden sonra ikisi salonda oturuyordu; babam cımbızla bıyıklarını alıyor, Tarık da çoraplarını yamıyordu.

"Yoksulların haline bakıp aldanma," diyordu Tarık. "Bu ülke gizli zenginlerle dolu."

"El-Hilali altın madeni işletiyor," dedi babam.

"Bana el-Hilali'den ve altınından bahsetme, kadınlardan ve petro-dolar furyasından bahset!"

"Bu tertip ilgimi çekiyor. Ama elimiz kolumuz bağlı."

"Ebu el-Ala* yalnızca mercimek yiyerek yaşarmış," diye araya girdim.

---

* Ebu el-Ala el-Marri (973-1057): Bir kuşkucu, hür düşünür ve materyalist olduğu söylenen kör şair ve filozof. (ç.n.)

"Bu bilgelik incilerini annene sakla!" diye bağırdı babam.

Onların birer vahşiden farksız olduğunu düşünerek sustum.

Tahiye tam önümde ayakta duruyordu; o büyüleyici gözleriyle inanılmaz derecede çekiciydi, öyle ki gözlerime inanamadan, büyülenmiş gibi ona baktım.

Sınavlardan önceki dönemde, geceleri geç saate kadar çalışır, gündüz uyurdum. Holde bir aşağı bir yukarı yürüyüp çalışırken kapı açıldı ve hemen peşinden gelen Tarık Ramazan'la beraber Tahiye içeri girdi. Annemle babam çoktan yatmışlardı. Tahiye'yi tanıyordum. Onu sık sık sahnede görüyordum, Tarık gibi küçük rollerde oynuyordu, ona şaşkınlıkla bakakaldım.

"Bu kadar geç saatte ne yapıyorsun böyle?" dedi gülümseyerek.

"Abbas çalışkandır. Geceleri ders çalışıyor, gelecek hafta da ortaokul sınavlarına girecek."

"Aferin sana."

Yukarı, Tarık'ın odasına çıktılar. Başım dönüyordu, öfkeden çıldırmak üzereydim. Annem ve babamın haberi olmadan Tahiye'yi eve mi getiriyordu? Tahiye'nin evi yok muydu, oraya gitselerdi. Evimiz böyle düşecek miydi? Dikkatimi toplayamıyordum. Kafam, ergenliğin giderilemez arzularıyla yanıyordu. Günahın saldırısına uğramıştım, saflığa ulaşmaya çabalayarak, bu arzulara irade gücümle karşı koydum: Sonunda uykuya yenilene kadar tüm benliğim kavruldu.

Öğleden sonra, salonda oturan annemle babamın yanına gittim; babam beni görünce tedirgin bir şekilde, "Ne var?" dedi.

"Çok tuhaf bir şey oldu! Ne oldu bilin!" dedim patlar gibi. "Tarık dün gece odasına Tahiye'yi aldı!" Babam ağır-

laşmış gözlerini bana çevirip dik dik baktı. Hiçbir şey söylemedi, bu yüzden bana inanmadığını sandım. "Kendi gözlerimle gördüm!"

"Tam olarak ne istiyorsun?" diye sordu soğuk soğuk.

"Sana haber vereyim dedim, böylece ona haddini bildirip burasının saygın bir ev olduğunu anlamasını sağlarsın. Ona evimizden gitmesini söyle."

"Sen derslerine bak, bırak evle ilgili konularla evin sahibi ilgilensin," dedi sertçe.

"Tahiye onun nişanlısı," diye açıkladı annem boğuk ve perişan bir sesle.

"Henüz evli değiller ki!"

Babam elini bana doğru sallayarak, "Bu çocuk açlıktan ölmek istiyor," dedi anneme.

"Biz kendi kendimizi yoksullaştırdık," diye itiraz ettim, ani bir öfke patlamasıyla.

Bana fırlatmak için çay bardağına sarıldı, ama annem aramıza girip beni odama götürdü. Gözlerinde akmaya hazır yaşlar vardı. "Ondan bir şey beklemenin yararı yok," dedim, onu avutmaya çalışarak. O da bana, "Artık ona bulaşma. Keşke başımızı alıp buradan gidebilseydik, ama nereye gidebiliriz? Nerede yaşarız? Yaşayacak parayı nereden buluruz?" dedi.

Bunlara verecek bir cevabım yoktu. Gerçekler önümde tüm çirkin çıplaklığıyla duruyordu. Annemin dayanma gücü, babamın açıkça sorumlu olduğu, ancak kurtulmaya gücünün yetmediği bağımlılığının yarattığı koşullar altında tükenmişti. Ancak zaman zaman babamın, bir bağımlı olmasının yanı sıra, tümüyle ilkesiz biri olduğunu da gözlemliyordum. Babamdan nefret ediyordum, onu babalıktan reddetmiştim. Evimizi bir geneleve çevirmişti. Ancak ben de zayıftım. Tek yapabildiğim ağlamaktı.

Sınavlarımı geçtim, ancak başarım beni gerektiği kadar mutlu etmemişti. Utanç duygusundan kurtulamıyordum; keder, benliğimin derinliklerine kadar işlemişti. Uzun okul tatili sırasında kütüphaneye sığınıp burada bir oyun yazdım. Babama, oyunu Serhan el-Hilali'ye göstermesi için yalvardım, ama o, "Bizimkisi çocuk tiyatrosu değil," demekle yetindi.

Annem senaryoyu ona vermek için gönüllü oldu. İki hafta sonra senaryoyu geri getirip, "İlk yazdığın oyunun kabul edilmesini bekleme. Tekrar denemen gerek," dedi.

Bozulmuştum, ama ümitsizliğe kapılmadım. Tek umudum tiyatroyken, ümitsizliğe kapılma lüksüm var mıydı? Bir gün okuma odasında Fuad Şalabi'ye rastladım. El sıkıştık, ona kim olduğumu hatırlattım; cana yakınlığından cesaret bularak, "Kabul edilecek bir oyun nasıl yazılır?" diye sordum.

"Kaç yaşındasın?" dedi. "Kaçıncı sınıftasın?"

"Gelecek yıl liseye başlayacağım."

"Okulun bitene kadar bekleyemez misin?"

"Bana şimdi de yazabilirim gibi geliyor."

"Hayır, henüz hayatı anlayamazsın."

"Hayatın ne olduğunu çok iyi biliyorum ben."

Gülümsedi, "Peki sence hayat nedir?" diye sordu.

"Ruhun maddiyata karşı verdiği savaş."

Gülümsemesi daha da genişleyerek, "Peki ölümün bu savaştaki rolü nedir?" dedi.

"Ruhun son zaferidir," diye cevap verdim güvenle.

"Keşke o kadar basit olsaydı." Omzuma hafifçe vurdu. "Daha kırk fırın ekmek yemen lazım. İnsanların ilgisini neyin çektiğini, onları neyin harekete geçirdiğini bul. Sana hayatın içine dalmanı, tam olarak tadına varmanı ve en az bir on yıl daha beklemeni şiddetle öneririm."

Sözleri içime daha fazla kapanmama neden oldu. Hayatımda beni kötülüğe teşvik eden herhangi bir unsur olmadığını, bunlardan korunduğumu sanıyordu! Belki bizim evde neler döndüğünün farkında değildi. Ayrıca bir ergenin ruhunda yaşanan çatışmalardan, şehvet ile yüce değerlere bağlılık ve Ömer Hayyam'ın erotik şiirleriyle Leyla ile Mecnun'un epik aşkı arasındaki ayrımdan ve bu ayrımı yapmama neden olan eşdeğer bir durumla, yani üst kattaki odadaki sefih kadın Tahiye ile aklımdan çıkmayan hayali arasında zihnimde yaşanan savaştan, ya da ne bileyim, toprağa atılmış bir pislikle, gökte süzülen beyaz bulutlar arasındaki farktan habersizdi.

Tarık'ın odasının yanındaki odada da tuhaf şeyler oluyordu. Eski mobilya satılmış, yerlerine halka açık bir müzayededen satın alınan güzel eşyalar gelmişti. Odanın ortasında, Masarani karolarından oluşan zemine serilmiş olan halının üstünde, yeşil çuhayla örtülü bir masa vardı artık, orta duvarın önünde de bir büfe. Bunlar gizemli hazırlıklardı. Nedenini sorduğumda annem, "Baban odayı geceleri arkadaşları ve meslektaşlarıyla zaman geçirmek için hazırlıyor, tüm erkeklerin yaptığı bir şey bu," dedi. Ona kuşku dolu bakışlarımı diktim, babamın adının geçmesi bile beni kaygıya boğmuştu. "Tiyatro kapandıktan sonra geceleri buraya gelecekler," diye ekledi.

Odamda karanlıkta çömelip bir şeyler görmeye çalışmayı âdet edinmiştim.

Gerçek şu ki evimizde olup bitenler yalnızca geceleri görülebiliyordu. Söz edilen arkadaşlar eve çok geç saatte geliyorlardı. Eve bir bir sızmalarını seyrederdim –önce babam, sonra el-Hilali, İsmail, Selim el-Agrudi, Fuad Şalabi, Tarık ve Tahiye– sonra karanlıkta üst kattaki odama sıvışırdım. Masanın çevresine otururlardı, kartlar çoktan dağıtılmış olurdu.

Tıpkı tiyatroda gördüğüm gibi, kumar oynuyorlardı. Kurgulanmış oyun sahneleri, kadın ve erkek kahramanlarıyla birlikte evimize taşınmıştı; aradaki tek fark, sahnede birbirleriyle çekişen bu insanların, burada sarsılmaz bir biçimde ve hep birlikte kötülüğün tarafında durmalarıydı. Hepsi oyuncuydu, hatta eleştirmen bile; yalanlar dışında hiçbir şey kesin değildi. Yine bir tufan gelecek olsa ve iyi niyetli olmanın bir kıymeti varsa, yalnızca annemle ben bir cankurtaran sandalında yer almayı hak ederdik. Bu değişiklikler bizim yüzümüzden olmuyordu. Ancak annem bile, onlara yiyecek ve içecek hazırlayacak kadar ileri gitmişti. "Bu ayaktakımına hizmet etmen gerekmiyor," diye itiraz ettim.

"Hepsi işten arkadaşlar, ben de evin hanımıyım," dedi bahane olarak.

"Ne evi? Burası bir genelevden, bir kumar yuvasından başka bir şey değil."

"Buradan uzaklaşmak istiyorum, keşke birlikte başımızı alıp gidebilsek. Ama ne yapabiliriz ki?"

"İşte bu yüzden paradan nefret ediyorum," dedim sabrım taşarak.

"Ama parasız da olmuyor. İşin acıklı yönü de bu. Her durumda, sen benim tek umudumsun."

İyilik nedir? Elden bir şey gelmezken iyilik ne işe yarar? Tiyatronun alanına giren gündüz düşlerinden ve hayallerden başka hiçbir şey için takatim kalmamıştı. Ev iğrenç bir yere dönmüştü, çocuk olmak bunu kabullenmek için bahane olamazdı, ancak elim kolu bağlıydı. Başka bir çıkar yolum yoktu. Okul arkadaşlarımın yaşantılarını ancak hayal gücümün, güzel sözleri görüntülere dönüştüren ateşinde gözümde canlandırabiliyordum; dans salonunun kenarından alkışlamakla yetindiğim bir Ölüler Dansı gibi.

Sonraları Fuad Şalabi de Doria'yı getirmeye başladı; böylece dedemden kalma çerçeveli Bismillah yazısının asılı olduğu üçüncü odada baş başa fısıldaşabiliyorlardı. "Şalabi ve Doria da başladılar," dedim anneme. "Buradan gitmemiz lazım."

"Sen gidebilecek duruma gelene kadar olmaz," dedi kıpkırmızı gözlerle.

"Burada boğuluyorum."

"Ben de öyle oğlum, hatta senden bile fazla."

"Bunların hepsinin sebebi afyon mu?" Cevap vermedi. "Belki afyonun kendisi de başka bir şeyin sonucudur. Belki asıl sebep değildir."

"Baban delinin teki," diye içini çekti. "Ama beni yanıltmasının sorumlusu benim."

"Onu öldürmek istiyorum."

Kolumu okşadı. "Sen kendini derslerine ver," diye fısıldadı. "Sen benim tek umudumsun artık."

Son hayalimi de ateşe verip yok eden o gece: Odamın kapısından, Serhan el-Hilali'nin karanlıkta saçı başı karışmış bir biçimde, donuk bakışlarla ve aklı başından gitmiş gibi sendeleyerek aşağı indiğini gördüm. Kumar oynanan odadaki savaş alanından neden böyle öfkeyle kaçtığını merak ettim. Annem neler olduğunu anlamak için odasından çıktı –yukarıda olduğunu sanıyordum– ve son basamakta onu karşıladı. Duyamadığım bir şeyler fısıldaştılar. Annem odasına girdi, o da arkasından içeri daldı. Düşünmeden ayağa fırladım, sonra annemi durdurmaya çalışmaktansa gerçeği öğrenmenin daha önemli olduğunu hissederek taş gibi hareketsiz kaldım. *Annem de mi?* Hatta birkaç dakikalığına bilinç kaybına bile uğramış olabilirim. İşte bu, iblislerin alaylı sözleri dört bir yanımda yankılanırken dünyamı yakıp yıkacak olan darbeydi. Hole fırladım, sonra da annemin karanlığa boğulmuş odasına dalıp ışığı açtım. Oda boştu. Işı-

ğı yeniden kapattım, gerileyerek hole çıktım, holün ışığını yaktım ve ne yapacağımı bilemeden ayakta dikildim. Tam bu noktada, babam zıplaya zıplaya merdivenden indi; yüz yüze geldik.

"Bu saatte niye uyandın?" dedi sert sert.

"Uyku tutmadı," diye cevap verdim, ne diyeceğimi bilemeyerek.

"Serhan el-Hilali'yi gördün mü?"

"Evden çıktı."

"Ne zaman?"

"Bir süre önce. Tam olarak ne zaman bilmiyorum."

Odama dönüp, beynim çılgınca düşünceler içinde yanarken karanlıkta ayakta dikildim; orada ne kadar durduğumu bilmiyorum, sonunda ayak sesleri beni kendime getirdi. İnsanlar gidiyordu. Artık holde annemle babamdan başka kimse kalmamıştı. Kulağımı anahtar deliğine dayayarak ne konuştuklarını duymaya çalıştım. Babamın anneme "Arkamdan neler döndü?" diye sorduğunu duydum. Annem cevap vermedi, babam o zaman bir soru daha sordu. "Abbas gördü mü?" Yine cevap yok. "Sana bu işi veren o. El-Hilali'nin kimseyi elinden kaçırmadığı herkesçe biliniyor, hatta Ümmü Hani'yi bile." Annemden herhangi bir sesin çıktığını duymadım, babam konuşmaya devam etti: "Her şeyin bir bedeli vardır, beni asıl ilgilendiren bu. Sana gelince, sen kıskanılmaya değmezsin."

Sonunda annem konuştu: "Sen gördüğüm iğrenç yaratıkların birisin."

"Bir küçük solucan dışında!"

Gerçek buydu. Annem ve babam bu insanlardı işte. Dünyamı saran alevler daha da şiddetlendi. *Hançerini kınına sok, çünkü Sezar bile öldürüldü. Cyrano de Bergerac hayaletlere karşı savaştı.*

Ebeveynimi reddettim, biri pezevenk, diğeri fahişeydi –şimdi hatırlıyorum da bir keresinde onu Fuad Şalabi'yle de fısıldaşırken görmüştüm de, aklıma bir fenalık gelmemişti, bir keresinde de Tarık Ramazan'la, ama o zamanlar herhangi bir güvensizlik ya da kuşku duymuyordum. *Hepsiyle, hem de istisnasız hepsiyle. Neden olmasın ki? Annem benim baş düşmanım: Babam aklını yitirmiş keşin teki, oysa annem dünyadaki tüm kötülüklerin tertipçisi.*

Annemin bana seslendiğini duydum. Babama karşı duyduğum kin belirli bir biçim alırken, anneme karşı duygularımın yalnızca basit bir tiksinme olarak değil de, aklımı karıştıran bir kızgınlık karmaşası olarak ifade bulması ne tuhaftı.

Annem aceleyle içeri girip elimi tuttu. "Hadi ne okuyorsan biraz bırak, her zaman oturup sohbet etme olanağını bulamıyoruz."

Beni hole çekti, yanına oturttu ve çay verdi. "Bu aralar senden hiç hoşnut değilim," dedim.

"Seni neyin üzdüğünü biliyorum," dedi, "ama çilemi daha da ağırlaştırma." Ona bakmamaya çalışıyordum. "Kurtulacağımız gün yaklaşıyor, birlikte burayı terk edeceğiz."

Ne ikiyüzlü kadındı! "Bu evi ancak ateş arındırır," diye mırıldandım.

"Tüm kalbimle sana tapmam yetmiyor mu!" *Yanan kalbimin küllerini ortaya döksem mi? Onu gömsem mi?* Ancak hayal gücüm, içimdeki her tür cevabı öylesine yerle bir etmişti ki, o bana bakarken tek yapabildiğim allak bullak olmuş bir biçimde susmaktı. "Yeni bir oyun mu yazıyorsun?" dedi.

"Evet. Teması *Sarhoş Kadın* adlı oyununkiyle benzer," dedim, düşmüş kadınların karanlık dünyasını irdeleyen bir oyunu kastederek.

"Ah yapma," dedi, "oyunlarında kalbinin ışığını ortaya dökmelisin oğlum."

Tam o anda babam odasından çıktı, Tarık ve Tahiye de aşağı indiler. Odama dönmek için ayağa kalktım, ama Tahiye geçmeme izin vermedi. "Biraz daha otur bizimle yazar bey," dedi neşeyle.

Belki benimle gerçekten ilk kez ilgilendiği için oturdum. Tarık güldü. "Trajedi yazacakmış," dedi.

Babam, "Abbas, erdem hastalığına tutuldu!" diye mırıldandı.

Tahiye bardağından bir yudum aldı. "Günümüzde bir insanın erdemli olabilmesi ne kadar güzel," diye mırıldandı.

"Dikkat edersen, gözleri bozuk," dedi babam, "o yüzden çevresinde olan biteni göremiyor."

"Bırakın cennetinde yaşasın," dedi Tahiye. "Ben de erdem âşığıyım."

"Senin erdemlerin herkesin keyfini yerine getirecek cinsten," dedi Tarık kıkırdayarak.

"Annesinin güzelliğini almış. Babası gibi de güçlü. Don Juan olacak bir genç," dedi Tahiye çayını yudumlarken.

"Şu gözlüklere baksanıza!" diye alay etti babam. "Ne yazık ki, gözleri bozuk."

Dışarı çıkıp, beni öfke ve isyan içinde bıraktılar. Hayalimde her şeyi hevesle yıkmaya ve yeniden inşa etmeye başladım.

Ancak Tahiye yolumu kestiğinde bana sürtünerek geçmiş ve yepyeni bir hayali harekete geçirmişti. Onun da annemden aşağı kalır yeri yoktu. Peki, neden onu annem kadar tahammül edilemez bulmuyordum? Daha sonra, bir başımayken, Tahiye'nin bana nasıl dokunduğunu hatırladım ve içimdeki cehennemden yeni bir oyun fikri çıkıverdi: Oyun, dedemin alın teri dökerek inşa ettiği bu eski ev

ve onun bir geneleve dönüşmesi konusunu temel alacaktı. Ana fikir buydu. Bu oyunun başarılı olabileceğine ilişkin tek işaret, tüm benliğimi saran o titrek sevinç hissiydi. *Böyle bir taslak, etkili bir oyunun temelini oluşturabilir miydi? Sevgisiz bir oyun olabilir miydi?*

Kapımın hafifçe vurulduğunu duydum. Kapıyı açtım, karşımda dışarı çıkmak için giyinmiş olan Tahiye duruyordu. *Çay saatinden önce onu buraya getiren nedir?* Yalnızca, "Senin dışında herkes uyuyor," diyerek içeri girip odanın tam ortasında durdu. Gözleri odadaki eşyanın üstünde dolaştı. "Yatak. Çalışma masası, "diye belirtti. "Burası yalnızca bir oda değil, bir yuva. Odanda şeker var mı?"

Özür dileyerek olmadığını söyledim.

Odanın ortasında durmuştu; olgun bedeninden odaya bir hale, bir çekicilik yayılıyordu. İlk kez bal rengi gözlerinin ne kadar berrak olduğunu fark ettim.

"Madem kitaplardan başka bir şeyin yok, gideyim bari." Ancak gitmek üzere dönmek yerine, "Herhalde neden bu kadar erken çıktığımı merak ediyorsundur," dedi. "Şaria el-Gayş'taki daireme gidiyorum. Yerini biliyor musun? Bab el-Şaria'dan sonraki tramvay durağında iniliyor. 117 numaralı bina."

Kadınsı kokusu beni çoktan kendimden geçirmişti. "Bekle!" diye heyecanla haykırdım. "Sana şeker getireyim."

"Sokaktan alırım. Ne kadar iyisin."

Odamdaki varlığı nedeniyle bir anlığına vicdanımdaki hiddetli mücadeleyi unutmuştum. "Asıl iyi olan sensin," dedim.

Beni, hayallerimi ateşleyen bir bakışla süzdü, sonra ağır ağır kapıya doğru yürüdü. Kendime hâkim olamayarak, "Gitme," diye mırıldandım. "Yani, ne acelen var?"

Etkileyici bir gülümsemeyle bana bakıp "Görüşmek üzere," dedi; sonra beni o sakin odada tatlı bir heyecan fırtınasının içinde bırakarak çıktı. *Neden herhangi bir bahane ile-*

ri sürmeksizin gelmişti, neden sıradan bir şey söylüyormuş gibi dairesinin numarasını söylemişti? Benim o kimsesiz, inatçı ve saf yüreğim nasıl da çarpıyordu. Hayatımda ilk kez yüreğimin ilgisini, Leyla, Lubna, Mayya, Ofelya ya da Desdemona dışında kanlı canlı bir kadın çekmişti.

Bunu izleyen birkaç gün boyunca, birbirimize attığımız kaçamak bakışlar, birbirimizden ne kadar hoşlandığımızı doğrulayan yeni bir anlamla dopdoluydu. Yanımızda kim olduğuna aldırmaksızın, samimi bir şekilde sohbet ediyorduk. Aklım karışmış ama ısrarlı bir biçimde, yukarı doğru çekilmekte mi, yoksa iyice aşağılara, derinlere itilmekte mi olduğumu soruyordum kendime.

Dışarıda uğuldayan Amşir* rüzgârına karşın, yukarı kattan duyulan bağırış çağırış ve arbede bana kadar ulaştı. Neler olduğunu anlamak için yukarı fırladım, holde Tarık'ın Tahiye'yi tokatladığını gördüm. Şaşkınlığımdan yarı yolda kalakaldım. Tahiye odasına çekildi.

"Seni rahatsız mı ettik?" dedi Tarık buz gibi bir sesle.

"Özür dilerim," diye geveledim, gerginliğimi bastırarak.

"Canını sıkma. Bu bizim günlük rutinimizin bir parçası. Tadını çıkar."

Tahiye bağırıyor denebilecek kadar yükselmiş olan titrek sesiyle, "Bu sefer geri gelmeyeceğim!" diye odadan dışarı seslendi.

Tarık odaya girip kapıyı arkasından kapattı, ben de yeniden aşağı indim; şimdi yeni bir hüzün beni umutsuzluğun daha da derinlerine itiyordu. *Neden Tahiye gibi güzel bir kadın, Tarık gibi bir adamın kendisini sürekli hırpaladığı bir yaşama katlanır? Sevgi, yalnızca trajediyi gözler önüne seren bir ışık mı yayar?*

---

* En soğuk ay olan ve ocak ayına denk gelen Tuba ayını izleyen rüzgârlı ay. Kıpti takvimi ile bağlantılı zengin rüzgâr bilgileri, Mısır'da hem Kıptiler hem de Müslümanlar tarafından halen kullanılmaya devam etmektedir. (ç.n.)

Tahiye iki gün boyunca eve gelmedi, ancak üçüncü gün, yüzü ışıldayarak geri döndü. Yüreğim sıkıştı, kederim daha da büyüdü. Davranışını küçümsüyordum, ancak artık ona duyduğum aşk göz ardı edilemeyecek kadar açıktı. Bu aşk büyük ihtimalle ben farkına varmaksızın filizlenmiş, kök salmıştı ve uzun süredir büyümeye devam ediyordu. O gün çıkarlarken, çoraplarını düzeltmek için durdu, yere katlanmış küçük bir kâğıt düşürdü, sonra diğerlerine yetişti. Yüreğim sevinçle titreyerek kâğıdı açtım, adresi ve saati okudum.

Evi yalnızca iki oda, bir de küçük holden oluşuyordu, ancak sempatik ve temizdi, tatlı tütsüyü anımsatan bir kokusu vardı. Girişteki masanın üzerinde duran turuncu yuvarlak vazoya bir gül buketi konmuştu. Beni, üzerinde koyu mavi bir elbiseyle karşıladı. Çiçekleri işaret ederek, "Buluştuğumuz bu günü kutlamak için," dedi. Bastırılmış arzularım beni onun kollarına itti. Uzun süre birbirimize sarılmış bir halde durduk; bana kalsaydı buluşmamız daha bedenlerimiz birbirinden ayrılmadan, henüz ilk öpücüğümün tadını çıkarırken sona ererdi. Ama Tahiye sevecen bir biçimde kollarımdan sıyrılıp beni sade, ancak düzenli mavi oturma odasına götürdü; burada büyük divanda yan yana oturduk. "Bizdeki de ne cesaret," dedi nefes nefese fısıldayarak, "ama doğru bir şey bu yaptığımız."

"Doğru bir şey!" diye tekrarladım emin bir sesle.

"Artık aramızdaki duyguları gizlememiz mümkün değil."

"Doğrusu bu," dedim çocukluğu bir kenara bırakmaya kararlı bir biçimde. "Seni uzun zamandan beri seviyorum."

"Gerçekten mi! Ben de seni. İlk kez âşık olduğumu söylesem inanır mısın?" İnanamadığım için bir şey söyleme-

dim. "Kendi gözlerinle gördün," dedi içtenlikle "ve büyük olasılıkla daha fazlasını da duydun. Benim yaşadığım aşk değil, yalnızca el yordamıyla aramaktı."

"Senin gibi birine hiç yakışmayan bir hayat," dedim üzüntüyle.

"Bir dilenci neyin kendisine yakıştığını, neyin yakışmadığını seçme lüksüne sahip değildir," dedi.

"Her şeyin değişmesi lazım."

"Ne demek istiyorsun?"

"Doğru dürüst bir hayata başlamalıyız."

"Daha önce senin gibi biriyle hiç karşılaşmadım," dedi ateşli ateşli. "Diğerleri, hepsi birer hayvandı."

"Hepsi mi?" diye itiraz ettim.

"Senden hiçbir şey saklamak istemiyorum: Serhan el-Hilali, Selim el-Agrudi ve son olarak Tarık." Dilim tutulmuştu, annemi düşünüyordum. "Geçmişi unutamayacak biriysen," diye devam etti, "fikrini değiştirmek için hâlâ zamanın var."

Bu kişilik sınavını geçmek için duyduğum güçlü içgüdünün etkisi altında, elini elime aldım. "Beni tek ilgilendiren, kişinin gerçek değeridir," diye ona güvence verdim.

"Yüreğim hep senin, önemsiz korkularımdan daha büyük biri olduğunu söylüyordu zaten."

"Çocuk değilim ben."

"Ancak hâlâ öğrencisin," dedi gülümseyerek.

"Önümde hâlâ uzun bir yol olduğu doğru."

"Benim biraz birikmiş param var," dedi lafı dolandırmadan. "Bekleyebilirim."

Ancak beni esir alan duygu yalnızca aşk değil, aynı zamanda o kirli, mutsuz evden kaçma özlemiydi. Bu nedenle, geri dönülmez biçimde yeni bir yol açacak olan adımı atmaya karar verdim.

"Tam tersine," dedim sessizce, "hemen evlenmeliyiz."

Yanakları pespembe olunca daha da güzel göründü gözüme, ancak konuşamayacak kadar sarsılmışa benziyordu.

"Yapmamız gereken bu," diye yineledim.

"Yaşam tarzımı değiştirmek istiyorum!" dedi birdenbire, heyecan içinde. "Ben de tiyatrodan uzaklaşmak istiyorum. Ama babanın seni destekleyeceğinden emin misin?"

"Kesinlikle desteklemeyecektir." Kederle gülümsedim. "Ben de onun pis parasını asla istemem."

"Peki o zaman nasıl evleneceğiz?"

"Liseyi çok yakında bitireceğim, gözüm bozuk olduğu için beni askere almayacaklardır. Bir işe girmemem için hiçbir sebep yok. Yeteneklerim kendi çabamla gelişti, dersler sayesinde değil."

"Kazandığın para yeterli olacak mı?"

"Babam tiyatrodaki işinden ayrılmak istediğini bildirdi. Kumardan ve diğer kaynaklardan elde ettiği para onu rahat rahat geçindiriyor, suflör olarak yerini alacak birini arıyordu. O işe başvururum. En azından tiyatroda, ait olduğum bir dünyada çalışıyor olurum. Sen de bu daireyi zaten kiralamış olduğun için, yaşayacak yer bulma sorunumuz olmaz."

"Durumumuz düzelene kadar tiyatroda çalışmaya devam etsem mi acaba?"

"Hayır!" dedim sertçe. "O adamlardan uzak durmalısın."

"Dediğim gibi kenara biraz para koymuştum, ama sen ayaklarının üstünde durana kadar bizi idare etmez."

"İdare edeceğiz bir şekilde," dedim ateşli ateşli, "hedefimize ulaşana kadar."

O noktada tutkularımıza teslim olduk ve bir süreliğine her şeyi unuttuk; Tahiye sevecen bir biçimde kollarımdan

kurtulup, "Tarık'tan uzaklaşmam gerek," diyene kadar tek kelime etmedik. "Onu bir daha görmeyeceğim."

"Buraya gelecektir," dedim. Tarık'ın adının geçmesi bile keyfimi kaçırmıştı.

"Ona kapıyı açmam."

"Ben ona her şeyi anlatırım," diye beyan ettim.

"Abbas," dedi tedirgin olarak, "lütfen işler çığırından çıkmasın."

"Onunla yüzleşmekten korkmuyorum," diye böbürlendim.

Bab el-Şaria'ya yeni biri olarak döndüm. Ona ilk kez, veda eden bir âşığın gözleriyle bakmıştım, bana çok daha güzel ve anlayışı çok daha fazla hak eden biri olarak görünmüştü. Kendi kendime, *çok yakında seyirci olmaktan çıkıp yaşam sahnesinde bir oyuncu olacağım, o köhne evin kokuşmuş havasından kurtulup daha temiz, daha yeni bir havaya kavuşacağım*, dedim.

Tarık aşağı inene kadar boş holde oturup bekledim. Beni selamlayıp "Tahiye gelmedi mi?" diye sordu.

"Hayır," dedim, onunla yüzleşmek için ayağa fırlayarak.

"Tiyatroda da karşılaşmadık."

"Tiyatroya gitmeyecek."

"Ne demek istiyorsun?"

"Buraya gelmeyecek, tiyatroya da gitmeyecek."

"Tüm bu sırları ne zaman keşfettin?"

"Biz evleneceğiz."

"Nasıl?!"

"Biz evlenmeye karar verdik."

"Seni oro...! Delirdin mi sen? Ne diyorsun?"

"Size saygılı davranmak istedik."

Öfkemi tepeme çıkaracak kadar sert vurarak beni gafil avladı. Ben de ona bir yumruk attım, neredeyse yere düşüyordu. Birdenbire annemle babamın şuursuzca bana doğru koştuğunu gördüm.

"Tam bir maskaralık!" diye bağırdı Tarık. "Annesinin kuzusu Tahiye'yle evlenecekmiş!"

"Tahiye mi!" diye haykırdı annem. "Bu nasıl bir delilik böyle? Kadın senden on yaş büyük!"

Tarık bize tehditler savurmaya başlayınca annem eşyalarını toplayıp defolmasını söyledi.

"Kıyamete kadar burada kalacağım!" diye bağırdı Tarık çıkarken.

Bir süre kimse konuşmadı. Sonra babam eski bir şarkının sözlerini –"Âşıksın, yasını tuttuğum sen"– sesine aşağılayıcı bir ton katarak mırıldanmaya başladı.

"Abbas," dedi annem, "uzun boylu düşünmeden duygularına kapılıyorsun."

"Hiç de değil! Yeni bir yaşam bu."

"Düşlerine ne olacak, geleceğine ne olacak?"

"Onlara en takdire şayan yolla ulaşacağım."

"Tahiye'nin nasıl biri olduğunu biliyor musun?"

"Bana dürüstçe her şeyi anlattı."

"O tiyatronun çocuklarından biri," diye alay etti babam, "tüm numaraları bilir. Sen de tuhaf bir çocuksun! Anneni tanıyan biri olarak dişilerden uzak kalmaya yemin etmiş olman gerekirdi."

Bunun üzerine annem beni odama götürdü. "Tahiye'nin belli bir şöhreti ve geçmişi var," dedi. "Bunun ne demek olduğunu anlıyor musun?"

Eski yaram yeniden sancımaya başladı, ona bakmamaya çalışıyordum. "Ne yazık ki, sen aşk nedir anlamıyorsun,"

diye cevap verdim. "Biz birlikte yepyeni bir hayat kuracağız."

"Kimse geçmişinden kaçamaz!"

Ne yazık, onun geçmişi hakkında neler bildiğimin farkında değildi. "Tüm olanlara rağmen, Tahiye erdemli bir kadın," diyerek Tahiye'yi savundum.

Keşke senin için de aynı şeyi söyleyebilseydim anne.

Liseyi bitirir bitirmez, Serhan el-Hilali'ye gidip babamın işini devralmak istediğimi söyledim. Tahiye ve ben hemen evlendik, eski eve ve içinde yaşayanlara, okula ya da kütüphaneye gidiyormuş gibi kısaca veda ettim. Babam bizi kutlamak ya da iyilik dilemek için tek söz etmedi. "Madem sonunda suflör olacaktın, neden bu kadar çok ders çalıştın?" dedi.

Annem ise bana sarılıp gözyaşlarına boğuldu. "Allah yardımcın olsun ve seni kötü niyetli insanlardan korusun," dedi. "Yolun açık olsun, ziyaretimize gelmeyi unutma."

Oysa benim o cehenneme geri dönmeye hiç niyetim yoktu. Bambaşka bir yaşam sürmeye, temiz hava solumaya can atıyor, saplandığım dipsiz bataklığı, çektiğim acıları unutmak istiyordum.

Tahiye beni bekliyordu, aşk da öyle. Onunla, uyumlu iki insanın birlikteliğinden doğan mutluluğu buldum. Tahiye konuştuğunda ya da sustuğunda, ciddi ya da eğleniyor olduğunda, hep büyüleyiciydi; hatta yemek ya da temizlik yaparken bile. Maaşımın yetmediği noktada, tasarruflarından bana destek çıkıyordu. Daha önceki tüm huzursuzluğumun, kaybolmuşluk hissinin, kederin ve bastırılmış öfkenin yerini şimdi ondan kaynaklanan bir huzur almıştı. Eve sabah üç civarında geliyor, saat onda uyanıyordum, ondan sonra da aşka ve yazmaya bol bol zamanım oluyordu.

Umutlarımızı bir oyun yazarı olarak başarılı olmama bağlamıştık. Başarı bizi bulana kadar basit, hatta sade bir

şekilde yaşamaya, iki kat çaba ve sabır göstermeye ve umut etmeye razıydık, çünkü birlikte çok mutluyduk. Tahiye iradesinin ne kadar güçlü olduğunu, ağzına bir damla bile şarap koymayıp uzun süreli bir alışkanlığı kırarak kanıtladı. Tasarruf etmek için sigara içmeyi bile bıraktı. Bir keresinde midesi bulanıp tiksinmeseymiş, afyon içmeye başlayacak kadar alçalacak hale geldiğini itiraf etti. Öyle becerikli bir ev kadınıydı ki bir keresinde, "Evin her zaman temiz ve düzenli, yemeklerin lezzetli, yol yordam biliyorsun," dedim. Aslında hiç o adamlarla...

"Babam ölünce annem bir mübaşirle evlendi," dedi düşünce zincirimi bölerek. "Annem beni ihmal ediyordu, kocası da bana çok kötü davranıyordu, o yüzden evden kaçmak zorunda kaldım."

Fazla ayrıntıya girmedi, ben de ondan bunu istemedim. Yine de, Serhan el-Hilali'nin oyuncularından biri olmak için neler yaşamış olabileceğini tahmin ediyordum. Kendime engel olamayarak annemin de aynı tiyatroda çalıştığını ve onun da Serhan el-Hilali'nin insafına kalmış olduğunu anımsadım. İnsanların maruz kaldığı her tür köleliğe karşı gizli bir savaş, bir kampanya yürütüyordum. *Tiyatro bu savaşın yürütüldüğü bir alan olmaya yetecek miydi? Seviyesiz bir geneleve dönüşene dek düşen eski eve ilişkin fikirlerim yeterince güçlü bir müttefik olabilecek miydi?*

Tahiye hep sevecen, hep hoştu; çocukluğumun mutlu zamanlarında bile annemle babamın ilişkisi asla böyle olmamıştı. Bir melekti adeta; bunun kanıtı da üzücü geçmişini lekeleyen yaşam biçimini bir kenara bırakmaktaki kararlılığıydı. Bir bebek istemesinden de açıkça anlaşıldığı üzere beni gerçekten seviyordu. Ancak ben, kısıtlı gelirimizle bir sanatçı olarak sürdürdüğüm yaşantıya engel olacağından korktuğum için bunu istemiyordum; sanat yaşamım benim

için dünyadaki her şeyden, hatta aşktan da önemliydi. Yine de onu düş kırıklığına uğratmayı hiç istemiyordum, ahlaki değerlerim de bencil olmamı engelliyordu.

Tam da hayat şartlarının, tahminimizin ve imkânlarımızın da ötesinde zorlaştığı, hayatta kalmak için başka yollar düşünmeye kendimizi zorlamaya başladığımız dönemde, Tahiye'nin hamile kalma arzusu gerçekleşti; artık hem yakın hem de uzak geleceği düşünmek zorunda kaldığımdan yeni bir kuruntunun pençesine düştüm. Gidişatımıza bakınca, bir iş daha bulmak gerektiğine karar verdim; elbette mümkünse.

Amerikalı ve Avrupalı yazarların kalem yerine daktiloyla yazdığını duymuştum, bu nedenle daktilo öğrenmiştim. Tiyatroya giderken, daktilo hizmeti veren Faysal adında bir şirketin önünden geçiyordum, iş için oraya başvurdum. Şirket sahibi beni kendi şartlarını öne sürerek derhal işe aldı. Orayla sabah sekizden öğleden sonra ikiye kadar çalışmak ve parça başına ödeme almak üzere anlaştım.

Tahiye bu haberi karışık hislerle karşıladı. "Sabah üçte yatıp, saat on yerine en geç yedide kalkacaksın, sekizden ikiye kadar çalışacaksın, sonra eve gelip dört ile altı arasında en fazla iki saat daha uyuyacaksın. Hiç dinlenemeyeceksin. Okumaya ya da yazmaya da zamanın olmayacak."

"Ne yapabilirim ki?"

"Babanın çok parası var."

"Onun pis parasından tek kuruş bile istemem," dedim kızarak.

Konu hakkında daha fazla tartışmayı reddettim. Tahiye kesinlikle olağanüstü bir kadındı, ancak ev geçindirme gibi konularda fazlasıyla pratikti; yüreğinin derinliklerinde zamanımı, yaratıcılığımı ve gücümü etkileyecek işlere gö-

müldüğümü görmektense, babamdan yardım istemeyi tercih ediyordu.

Oyunumu bitirmek için Faysal'dan iki günlüğüne izin aldım ve oyunu Serhan el-Hilali'ye verdim. Bana gülümseyerek baktı. "Hâlâ vazgeçmedin mi?" dedi.

Onun yanıtını beklediğim süre boyunca tatlı düşler içinde yaşadım. Sanat yalnızca en derin özlemlerimi tatmin etmenin bir yolu olmaktan çıkmış, aynı zamanda geçinmenin de tek yolu olmuştu benim için. Ancak bu oyunu, eski evimizi bir genelev olarak görme fikri aklıma gelmeden önce yazmaya başlamıştım, son halini almamıştı, yine de yazmayı bitirdiğimde oyunun idealist ahlaki felsefesinden memnundum.

Serhan el-Hilali oyunu bana tek bir yorumla geri verdi. "Önünde daha uzun bir yol var."

"Nesi eksik?" diye sordum içimi çekerek.

"Bu bir öykü," dedi kesin bir dille, "bir oyun olarak işe yaramaz." Devam etmem için beni cesaretlendirecek bir şey de söylemedi.

Ne benzersiz bir acıydı bu! Eski evde çektiklerimden bile kötüydü. Sanatta başarısızlık ölümdü –yaradılışımız böyle– ve sanat, benim durumumda, yalnızca sanat değil, benim gibi bir idealist için yapamadıklarının yerine koyduğu bir şeydi. *Çevremdeki kötülükle başka nasıl mücadele edebilirdim ki? Bana bahşedilen tek alan olan tiyatroda mücadeleye devam etmeye gücüm yoksa, ne yaparım?*

Günler geçti. Bir makine gibi hiç durmadan çalıştım, alelacele seviştim, ruhumu besleyecek hayattan elimi ayağımı çektim. Okumak yoktu. Yazmak yoktu. Her yanı kaplayan karmaşadan nasibini alan, taşan kanalizasyonun pisliğinden, çamurundan ve berbat ulaşım sisteminden ibaret hale gelen hayatımdan zevk alamaz olmuştum. Tahiye'yle birlikte geçirdiğim kısa dinlenme anlarında gözden geçirdi-

ğimde, hayatım bana, kısır ve kaba bir komedi içinde yitip giden takvim günleri olarak görünüyordu. Tahiye'nin rahminde nabız gibi atan yaşam, umut ve hayal ettiğimiz başarımın şartlarını zorluyor, bu baskılı ortamda Tahiye'yle birbirimize duyduğumuz sevgiyi, gündüz kurduğumuz temkinli düşlerle su üstünde tutmaya çabalıyorduk. Ancak bazen bu düşler utanca ve günaha karşı öfkeyle alev alıyor, zihnimde eski ev ve zinacı sakinleri bir yangında yok oluyorlardı. Ama bu tür hayallerden sonra mutlaka utanç duyuyor ya da kendime kızıyordum. Babam için kalbimde bir zerre bile sevgi olmadığı doğruydu, ancak anneme karşı gidip gelen bir merhamet duyuyordum.

İçimdeki bu çelişkiyi anlattığımda Tahiye, "Gizli bir kumar yuvası yasaların gözünde suç olabilir, ama fiyatlardaki artış da bir o kadar kötü," dedi.

"Bizim evimizde böyle şeyler yaşansın ister miydin?" diye sordum.

"Allah korusun! Demek istediğim, denize düştüğünde yılana sarılacak insanlar var."

Kendi kendime, yasalara göre herhangi bir suç işlemesem de, o denize düşen insanlar gibi davrandığımı söyledim: Eve ekmek getirmek için tüm zamanımı değersiz işlerle doldurmuştum, bunun sonucunda yaşamım da kuru bir saza dönüşmüştü. Bu da bir tür suç değil miydi?

Günler geçti, acım arttı ve şeytani bir güç en derinlerdeki arzuma şekil vermemi sağladı: Daktilonun başına oturduğumda birden özgürlüğe, kaybettiğim insanlığıma ve çarçur edilmiş yaratıcılığıma büyük bir özlem duydum. Bir mahkûm zincirlerini nasıl kırardı? Bir dünya canlandırdım gözümde: Günahın, bağların, toplumsal zorunlulukların olmadığı erdemli bir dünya, yaratıcılık, yenilik ve düşünce dışında hiçbir şeyi temel almayan bir dünya; baba, anne, eş ya da çocukların olmadığı, sadece bir amaca adanmışlığı

barındıran bir yalnızlığın egemen olduğu bir dünya; insanın yanına fazla eşya almadan seyahat edebileceği, tek başına sanata dalabileceği bir dünya.

Ah! Ne güzel bir hayal! Kendisini iyiliğe adamış bir yürekte meğer nasıl bir şeytan pusuda bekliyormuş? Meleğimin gözümün önünde beliren hayali bana vicdan azabı çektirdi. *Çevresine sevgi ve sabır yayan bu kadının huzurunda kendimden utanmalıyım. Allah karımı korusun ve annemle babamı affetsin.*

"Ne düşünüyorsun?" diye sordu. "Ne söylediğimi dinlemiyorsun."

Eline nazikçe dokundum. "Doğacak bebeği ve onun için neler hazırlamamız gerektiğini düşünüyordum."

Bir gün, tiyatrodaki barda yerime oturmak üzereyken, Ahmet Amca'nın yüzünün asık olduğunu fark ettim, belli ki kötü haberleri vardı: "İyi misin Ahmet Amca?" diye sordum.

"Duymadın herhalde."

"Şimdi geldim. Ne oldu?"

"Polis," diye başladı. "Dün gece, yani sabaha karşı evi basmış."

"Babamın evini mi?" Başını salladı. "Ne olmuş peki?"

"Böyle durumlarda hep ne oluyorsa o: Kumarbazları serbest bırakmışlar, annenle babanı tutuklamışlar."

Perişan olmuştum. İçim boğucu bir kaygıyla doldu, daha önceki duygularımı, dinmek bilmeyen öfkemi unutuverdim. Babamla annemin korkunç kaderi beni öylesine derinden yaralamıştı ki hıçkırıklara boğuldum. Serhan el-Hilali beni derhal yanına çağırttı. "Onlara konusunda uzman bir avukat tutacağım," dedi. "Paraya el koydular. Çok miktarda uyuşturucu da buldular. Yine de az da olsa ümit var."

"Onları hemen görmek istiyorum."

"Görürsün elbette, ancak bu akşam sana işten izin veremem. Tiyatro böyledir. Ölüm bile söz konusu olsa, gösteri devam etmelidir. Demek istediğim, sevdiği birisinin ölmesi bile profesyonel bir aktörü, rolünü oynamaktan alıkoymamalı. Komik bir rol bile olsa."

Serhan el-Hilali'nin odasından kendimi bozguna uğramış hissederek çıktım, korkunç hayallerimin beni suçlu hissettiren anısı, acımı derinleştiriyordu.

Tahir, duruşmadan hemen önce, moral bozukluğu, keder ve utançla dopdolu öylesine ağır bir atmosferde doğdu ki Tahiye ne kadar sevindiğini benden gizlemek zorunda kaldı. Bebek henüz bir aylık bile değilken, dedesi ve ninesi hapse girdi. Bebek hastalıklıydı, bu durum ikimizi de kaygılandırıyordu, ben kendimi bitmek bilmez işlere vererek dertlerimden ve suçluluk duygumdan kaçtım. Ancak kaderimde, o sırada hissettiğim kederi bana neredeyse unutturacak kadar acımasız bir başka darbe daha vardı.

Tahir beş aylıktan biraz daha büyüktü ki Tahiye'nin sağlığı bozuldu. Hastalığının grip olduğunu düşündük, ancak bir hafta geçip de herhangi bir iyileşme görülmeyince mahalle doktorunu getirdim. Doktor, yalnız kaldığımızda, "Bazı testler yaptırması gerek," dedi. "Tifodan şüpheleniyorum." Önlem olarak birkaç ilaç yazdı ve onu ateşli hastalıklar hastanesine yatırmamızı tavsiye etti.

Faysal daktilo hizmetleri bürosundaki işimden ayrılmam gerekse de, Tahiye'ye kendim bakmayı aklıma koyduğum için bu öneriyi reddettim. Gelir kaybını telafi etmek ve artan giderlerle başa çıkabilmek için buzdolabını sattım. Tahiye'nin hemşiresi, Tahir'in de bakıcısı oldum; bebeği diğer odaya taşıdım, Tahiye'ye bakarken bebeğe biberonunu verdim, her iki işe de kendimi adadım. Bebeğin aksine, Tahiye iyileşmeye başladı.

Bana her zaman nazik ve iyi davranan bu kadına duyduğum sevgi ve gönül borcuyla, onun için elimden gelen her şeyi yaptım. Üç haftalık bakımdan sonra, yatağından çıkıp, güneş gören rahat bir koltukta oturacak kadar iyileşmişti. O taze güzelliğinin çoğunu, canlılığının da tümünü kaybetmişti, yine de bana sürekli bebeği soruyordu. Onun iyileşmesi, Tahir'in süregelen perişanlığına karşın bana biraz soluk aldırmıştı. Tiyatroda akşam saat sekizden sabah saat ikiye kadar geçirdiğim uzun saatler boyunca Tahir'le hiç ilgilenemiyordum ve Tahiye'nin yakında görevlerimi benden devralabileceğini umuyordum. Ancak Tahiye tekrar aniden kötüleşti; durumu öyle ağırlaştı ki doktoru yeniden çağırmak zorunda kaldım. "Yataktan kalkmaması gerekirdi," dedi. "Hastalığı nüksetmiş. Genellikle hastalık nüksedebilir, ama ciddi bir şey değildir." Moralim daha da bozulmuştu, ancak artan azimle ona yeniden hemşirelik etmeye başladım. Ümmü Hani içinde bulunduğumuz zor durumu öğrenince, ben evde yokken Tahiye'nin başında durmayı teklif etti.

Doktorun ziyaretlerinde bana sürekli güvence vermesine karşın, yüreğim sıkışıyordu ve gerçekleşmesinden korktuğum acı olayın yakında başıma geleceğini hissediyordum. Tahiye'siz mi yaşamak zorunda kalacaktım? Onsuz yaşamaya katlanabilir miydim? Tahiye ile gitgide direnci azalan bebek arasında kalmış, paranın hızla tükenmesinden kaygı duyuyor ve başka ne satabilirim diye düşünüyordum. Tahiye'nin solgun, çökmüş yüzüne bakıp ona veda eder gibi güzel ilişkimizin anılarını bir bir aklıma getiriyordum. Dünya bana kapkara geliyordu. Son uyarı geldiğinde, evin dışındaydım, tiyatrodan dönüyordum, tam zili çalmıştım ki Ümmü Hani'nin bir çığlık atarak ağlamaya başladığını duydum. Kaderimi kabullenerek gözlerimi kapatıp yüreğimi kederlerin en karasına açtım.

Tahiye'nin ölümünden bir hafta sonra, beklenen oldu ve Tahir de ona katıldı. Doktor bunun böyle olacağını söylemişti. Babalığın nasıl bir şey olduğunu anlamak için yeterli fırsatım olmamıştı: Onun acı çeken varlığı, benim için hep bir ıstırap kaynağı olmuştu.

O günlere ilişkin olarak, Tarık Ramazan'ın ağlaması dışında pek fazla bir şey anımsamıyorum. Bir başımayken gözümde yaş kalmayıncaya kadar ağladığım için, cenazede toplanan insanların önünde ağlamamayı başarmıştım; Tarık'ın ani feveranı, tiyatrodan herkesin ona bakmasına neden oldu. Bu duygu gösterisinin ardında ne yattığını merak ettim. Standart sevgi taklidini Ümmü Hani'nin evine taşımış olan bu hayvan, Tahiye'yi gerçekten sevmiş olabilir miydi? Tarık'ın gözyaşlarının anlamı konusunda, yalnızca dul kalmış bir adam olarak değil, bir oyun yazarı olarak da tahmin yürütmekten kendimi alıkoyamadım, çünkü beni sersemletmiş kederimin pençesinde bile, rafa kaldırdığım amaçlarımı unutmamıştım.

Yalnızlık buydu işte: Anılarla ve hayaletlerle dolu sessiz bir ev, yalnızca kederle değil, aynı zamanda günah işlediği hissiyle kasıp kavrulan bir yürek; yüzleşmek zorunda kaldığım soğuk gerçeklik kulağıma, hayal ettiklerimin aslında gerçekleşmediğini fısıldıyordu. Daha derin yas tutmak anlamına da gelse, bu hayalleri unutmak istiyordum.

Ancak keder bu kadar yoğunken, o kadar derine işliyor ki sonunda dibe vurduğunda tuhaf bir zehir yaymaya başlıyor, bu da insanı biraz olsun avutuyor. Yas tutanları gözlerinden boşalan yaşlarla gücendiren Tarık Ramazan aslında, derinlerde bir yerde gülüyor olabilir miydi? İşte bu da yalnızlıktır: Kederle birlikte hissedilen sabır ve meydan okuma. Bu duygular hep birlikte beni kendine çeken bir olasılığı gözlerimin önüne serdi: Ömrümün sonuna dek bekârlık, doyurulmuş bir gurur ve ölene kadar yazılara gömülmek.

Eski Ev-Genelev adlı oyunun planlarını yapmaya başlamıştım ki bir anda gözümün önüne Tahiye'nin güçlü ve sağlıklı, yaşama sevinciyle dopdolu eski hali geldi. Aniden zihnimde yeni bir fikir belirdi: Oyunun geçtiği yer bizim eski ev olacaktı, evin bir geneleve dönüşmesi fikri hâlâ geçerliydi, kahramanlar gerçek hayattan kişiler olacaktı, ancak konu hayali olacaktı, gerçeklere dayanmayacaktı. Benim hayal ettiğim olaylar mı, yoksa gerçekler mi dramatik anlamda daha güçlüydü? Hiç şüphesiz, hayal ettiklerim. Gerçekte evi polis basmıştı, Tahiye ve oğlu hastalıktan ölmüştü, oysa benim oyunumda katil başkaydı: hayal gücüm... Hayal gücüm, polise ihbarda bulunmuştu, Tahiye'yi ve bebeği öldürmüştü, dramatik bir kurgunun tüm gerekliliklerini yerine getiren en mükemmel ana kahramandı ve bu dramatik kurgu, itiraflarda bulunmamı, günahlarımın bedelini ödememi ve ilk kez gerçek bir oyun yazmamı sağlayacaktı. Bakalım Serhan el-Hilali bunu reddedebilecek miydi? Gerçi o ve birkaç kişi bunu, bir hayalin dayandığı anafikir yerine, benim gerçekte olanlara ilişkin itirafım sanacaktı, ama olsun. Sanat, içsel olarak arınma, dışsal olarak da günah ortamında doğup büyümüş ve buna karşı isyan etmeye kararlı kişilerin görevi olan bir savaşın verilmesi anlamına gelir. Başka hiçbir şeyin önemi yoktur. Yaratıcılık ateşi tüm benliğimi sarmıştı.

Oyunu teslim ettikten sonra okuması için gereken bir aylık süre sona erdiğinde, Serhan el-Hilali ile olan randevuma giderken yüreğim deli gibi çarpıyordu. Bu sefer de reddedilirsem bunu kaldıramazdım. Bu benim sonum olurdu. Ancak bakışlarındaki gizli memnuniyet kederli yüreğimi titretti; bana gösterdiği yere gittikçe artan bir iyimserlikle oturdum ve gürleyen sesinin, "Sonunda gerçek bir oyun yazdın," dediğini duydum, beni sorgulayan bakışları sanki "Bunu nasıl yaptın?" diyordu. O anda tüm dertlerim bir anlığına buharlaştı, yüzümün kızardığını hissedebiliyordum.

"Büyük başarı kazanma olasılığı çok yüksek, harika ve korkutucu bir oyun bu! Neden adını *Düğün Evi* koydun?"

"Bilmiyorum," diye cevapladım sersemlemiş bir biçimde.

"Sanatçıların kurnazlıklarına aklım ermiyor," dedi çınlayan bir kahkaha atarak. "Acaba gitgide daha yaygın hale gelen aşağılık yaşam biçimlerinin ortasında verilen –nasıl desem?– ahlaki mücadelenin hazlarına gönderme yapıyor olabilir misin? Yoksa kara derili bir hizmetçiye Sabah ya da Nur adını vermemiz gibi, ironik bir şey mi bu?" Onaylamak amacıyla gülümsedim. "Sana üç yüz pound vereceğim," dedi. "Cömertlik belki de tek erdemimdir. Bir ilk oyun için ödenmiş en büyük para bu." *Keşke mutluluğumu paylaşacak kadar uzun yaşayabilseydin.* "Peki ama utanç verici sorularla karşılaşmayacak mısın?" diye sordu, bir an düşündükten sonra.

"Bu bir oyun. Bunun ötesinde bir şey aramaya gerek yok."

"Güzel cevap. Beni oyundan başka bir şey ilgilendirmiyor. Ancak tanıdıklarımız arasında bir kuşku fırtınası yaratması kaçınılmaz."

"Umurumda değil," dedim sakin bir biçimde.

"Bravo! Elinde başka neler var?"

"Yakında yeni bir oyun yazmaya başlamayı umuyorum."

"Aferin sana! Şimdi senin için bereketli mevsim başlıyor. Senden büyük beklentilerim var. Önümüzdeki sonbaharda oyunla kumpanyaya sürpriz yapacağım."

Küçük dairem, sık sık hüzün nöbetlerine kapılmama neden oluyordu, yaşayacak başka bir yer bulmak istiyordum, ama nereye gidebilirdim ki? Odaları yeniden düzenlemek, yatağı satıp yenisini almak yetmedi, Tahiye'nin, hayatımın sandığımdan çok daha derinlerine işlemiş olduğu-

nu fark ettim. Yas tutma sürecim yoğun bir acı olarak başlayıp sonra gittikçe hafifleyen bir süreç olmadı. Önceleri acım –büyük olasılıkla şok geçirdiğim için– daha katlanılabilir düzeydeydi, ancak sonra hayatıma öyle bir yerleşti ki tek umudum zamanla unutmak oldu. Açıkça herhangi bir tepki vermememem, birçok kişi tarafından Tahiye'yi öldürdüğüme ilişkin bir kanıt olarak görülecektir. *Ama Tahiye tüm gerçeği biliyor.*

Sonbaharın başlangıcından kısa bir süre önce, annemle babam hapisten çıktılar. Zihnimde yer etmiş olan görev bilinci her zaman için duygularıma galebe çalmıştır; bu yüzden onları anlayışlı bir yardımseverlikle karşıladım, yine de onları bu kadar çökmüş görmek bunalımımı derinleştirdi. Serhan el-Hilali'ye, annemle babamın eski işlerine geri dönmesine izin vermesini rica ettim, ben de işten ayrılıp işi onlara devredecek, böylece tüm zamanımı sanatıma ayırmakta özgür olacaktım. El-Hilali kabul etti, ancak annemle babam bunu kesin bir dille reddederek, artık tiyatroyla ya da –Ahmet Burgal Amca ve Ümmü Hani dışında– onları ziyaret etme zahmetine katlanmamış olan tiyatro çalışanlarıyla alakaları olmayacağını belirttiler.

Buna sevinmiştim. Babam şimdi oyunda kendisi için çizdiğim portreye uyuyordu. Zorunlu olarak afyon bağımlılığından kurtulmuş olsa da hâlâ tuhaf biriydi, ortak hiçbir noktamız yoktu ve onu anlayamıyordum. Ancak onu herhangi bir dönemde anlamış olduğumu da kesin bir biçimde söyleyemem. Onu yoksulluk ve uyuşturucunun kurbanı olarak tasvir etmem oyunun bir gereğiydi. *Acaba rolü hakkında ne düşünecek? Oyundan sonra yüzüne bakabilecek miyim?*

Anneme gelince, hâlâ bana bağlıydı ve benimle yaşamak istiyordu, ama ben tek oda bile olsa kendi başıma yaşayacağım yeni bir yer bulmak, özgür olmak istiyordum. Ona karşı ne sevgi hissediyordum, ne de nefret besliyordum. *Annem*

sahnede nasıl canlandırıldığını görünce perişan olacak ve benden saklamaya çalıştığı her şeyin farkında olduğumu anlayacak. Ondan sonra annemin gözlerine bakabilir miydim? Asla!

Onları kendi başlarına bırakacaktım, ama elbette biraz destek vererek. Dükkân açmak –Ahmet Burgal Amca'nın önerisiydi– iyi bir fikirdi. Dükkândan yeterince para kazanacaklarını ve eski yaşamlarından içtenlikle pişman olacaklarını umuyordum.

Tarık Ramazan'la her gün yüz yüzeydim. Genellikle birbirimizin yanından geçerken selamlaşıyorduk. Ancak bu sefer, kendine özgü küstahlığıyla, yalnızlığımı teklifsiz bir biçimde böldü. Tarık, başkalarına zarar verecek şeyler yapmaktan utanç ya da sıkıntı duymaktan âciz, ender insanlardan biriydi; Ümmü Hani'yi onunla yaşadığı için çok kez paylamıştım.

"Seni kutlamaya geldim," dedi, "oyun için."

Ona inanmadım. *Doğrusu, acımasız bir sorgulama peşindesin.* Ancak saygılı olmaya çalışarak ona teşekkür ettim.

"Kahraman tamamen iğrenç, nefret uyandırıcı bir insan," dedi. "Seyirci ona kesinlikle sempati göstermeyecektir." Bu yorum, yönetmenin fikrini bana söylemenin sinsi bir yoluydu, bu eleştiriyi tamamen kulak arkası ettim. Kahramanım dediği gibi biri değildi, ne gerçek yaşamda, ne de oyunda. Tarık'ın yalnızca bana saldırdığını, sözlerinin ne bir eksik ne bir fazla, bu anlama geldiğini görüyordum ve bana, "Oyundaki olaylar nedeniyle senin hakkında kötü düşünüleceği aklına hiç gelmedi mi?" diye sorduğunda ona küçümseyerek baktım.

"Umurumda bile değil."

"Amma soğukkanlı bir katilmişsin!" diye bağırdı, gerginliğini daha fazla bastırmayı başaramayarak.

"Yine geçmişe döndün," dedim küçümseyerek. "Bana göre önemli olan aşka bir şans vermekti, oysa seninle iliş-

kisi, kininin gölgesi yaşanan bir çileden başka bir şey değildi."

"Kendini savunabilecek misin peki?"

"Suçlanmadım ki savunayım."

"Kendini savcının ofisinde bulacaksın."

"Ne ahmak adamsın sen yahu!"

Ayağa kalktı. "Her neyse, Tahiye öldürülmeyi hak ediyordu zaten," dedi küçümsemeyle. "Ama sen, asılmayı hak ediyorsun," diye ekledi. Sonra çıktı.

Bu nefret dolu ziyaret, kendimi bir girdaba kapılmış gibi hissetmeme yol açtı; bu cahillerin ulaşamayacağı bir yerde saklanmam gerektiği konusunda beni ikna etti. *Gerçekten asılmayı hak etmiş miydim? Hiç de değil, hem de benliğimin derinliklerindeki arzularla suçlansam bile hak etmemiştim. Aşktan ya da sevdiğimden kaçışın değil, fiili yüklerden kaçışın sembolleri olan hayallerim geçici kaygılardan kaynaklanan şeylerdi, kökleşmiş duygular değildi. Her neyse, bu iblisin bana ulaşabileceği bu yerde artık yaşayamazdım.*

Bir emlak acentesi Helvan'da* bulunan La Cote d'Azur isimli bir pansiyonda oda tutmamı önerdi. Bu da yalnızlıktı, ancak farklı tür bir yalnızlıktı: Ben, sanatım ve hayal gücüm baş başa olacaktık. Daha çok odamda kalıyordum, ancak biraz hareket etmek amacıyla gece dışarı çıkıp yürümeye zaman ayırıyordum. İşten ayrıldığım ve yazmaktan başka bir işim olmadığı için, kendi kendime oturup zihnimde dolaşan onlarca fikirden birini seçeceğimi, ardından bu konuya odaklanacağımı düşünüyordum. Sıra buna geldiğinde ise, fark ettim ki aslında zihnimde tek bir fikir bile yok. Neden böyle olmuştu?

Yalnızca tek başına değil, aynı zamanda bir boşlukta yaşıyordum. Tahiye'nin ölümü karşısında duyduğum keskin,

* Kahire'nin yaklaşık yirmi beş kilometre güneyinde bir kent. Sıcak, kuru iklimi ve şifalı su kaynaklarıyla bir zamanlar ünlü bir ılıcaydı. (ç.n.)

derin ve boyun eğdiren o acı beni yeniden pençesine aldı. Tahir'in bile o masum, bir deri bir kemik, bilinmeyen bir varlığa karşı mücadele eden görüntüsü gözlerimin önünde beliriyordu. Yazarak depresyonumdan kaçma girişimim sonucunda, boşlukla karşılaşmıştım. Yanıp tükenmiştim. Ateşimi söndüren şey ise yaratıcılığımı boğmakla kalmamış, aynı zamanda yerine sonsuz bir kayıtsızlık ve yaşama duyulan sevgisizlik dışında hiçbir şey bırakmamıştı.

Bu arada, oyunun başarısıyla ilgili birçok şey okudum; eleştirmenlerin, yazarın yaratıcılığını övdüğü ve tiyatronun onun yeteneğinden ne kadar çok yararlanacağına ilişkin tahminlerini içeren onlarca yazıyı okuyup şaşırıyordum. Eleştirmenlerin, her gün azalan kaynaklarımla, bu keder ve sıkıntı cehenneminde işkenceye dönen yazma çabalarımın hemen ardından gelen bu tepkisi benimle tam anlamıyla alay eder gibiydi. Beni saran hüzne, yüksek sesle, "Bunu tahmin etmemiştin işte," dedim.

Bırakın Serhan el-Hilali'nin öngördüğü bereketli mevsimin tadını çıkarmayı, düşüncelerimi bile toplayamıyordum. Aklıma gelen tüm fikirler kısır kaldı, suyu çekilmiş olan derin düşünce kuyularında kurudu gitti. Bunun ölmekten farkı yoktu, yaşarken ölmekti. Ölümü gördüm, kokladım, ona dokundum ve onunla yaşadım.

Paranın tümü suyunu çekince, Serhan el-Hilali'yi evinde görmeye gittim. Sözleşme gereği ödediği ücrete ek olarak, fazladan yüz poundu benden esirgemedi.

Ölümle bir yarışa girmiştim, ancak içim öylesine kurumuştu ki ruhu olmayan bir beden haline gelmiştim. Yok oluşun sesi kulaklarıma bir şeyler fısıldıyor, benimle alay ediyor ve sonumun geldiğini söylüyordu; benimle istediği gibi oynamıştı, şimdi ölüm fermanımı bildirmek için dişlerini gösteriyordu.

Param yine bittiğinde ikinci kez Serhan el-Hilali'ye koştum, ancak o nazik ama kesin bir dille, ancak, ona yeni bir oyunun bir kısmını gösterdiğim takdirde ödeme yapabileceğini belirtti.

Keder ve kısırlığa yoksulluk eklenmiş olarak yalnızlığıma geri döndüğümde, Bab el-Şaria'ya sığınmak geçti aklımdan, ama bir şey beni durdurdu. O noktada, kendi isteğimle annesiz babasızdım, yakında evsiz de kalacaktım ve herhangi bir yere ait olmayan bir insan olarak, kendi kendime, benim için oyunumdaki kahramana uygun gördüğüm sondan başka seçenek kalmadığını söyledim. Sonunda, son repliğim olan intihar notuma ne yazacağımı da buldum. Yüklerimden ve dertlerimden nefret ediyordum. Onlardan söz etmeyecektim. Onları kendime saklayarak ölecektim.

İkindi namazından az önce, Japon Bahçesi'ne* gittim ve çevremde olan bitene ilgisiz bir biçimde, yalnızca birbiriyle korkunç bir çatışma içinde olan düşüncelerime dalmış halde bir bankta oturdum. *Hangi yöntemi kullanacaktım? Ve ne zaman?*

Bir gece önce yalnızca bir saat uyumuştum. Rüzgâr esiyordu, uyku bastırıyordu, gün ışığı hızla soluyordu. Yorgunluk tüm bedenimi sardı.

Gözlerimi açtığımda gün kararmak üzereydi, karanlık ağır ağır bastırıyordu, bir saat ya da daha fazla uyumuş olmalıydım. Banktan kalktığımda kendimi beklenmedik şekilde canlı ve enerjik hissettim. Zihnimdeki heyecanlı düşünceler, yüreğimdeki ağırlık kaybolmuştu; muhteşem bir histi bu, sıkıntım dağılmış, bunalımım yok olmuştu, bambaşka biriydim. *Bu adam ne zaman doğmuştu? Nasıl doğmuştu? Ve neden doğmuştu?* Bu bir saat içinde ne olmuştu?

---

* Helvan'da Japon heykelleriyle süslü, Japon stilinde düzenlenmiş halka açık bir park. (ç.n.)

Sanki bir saat değil, bir asır uyumuş ve yeni bir asırda uyanmıştım. Uykumda bir şey olmuştu, öyle değerli ve önemli bir şey ki aniden iyileştiğim için hissettiğim, sonunda anılara ölesiye tutunan ellerimi gevşeten ve ölçülemeyecek kadar değerli şeylerin anısını bile unutuşun kollarına atan bu mutluluk olmasaydı, bu mucizevi değişimin başlangıcına ilişkin en azından bir işareti anımsayabilirdim. Tek düşünebildiğim, her nasılsa uzun bir yolculuğu başarıyla tamamlamış olabileceğimdi. Bu yeniden diriliş başka nereden kaynaklanmış ve nasıl gerçekleşmiş olabilirdi yoksa? Anlaşılmaz, davetsiz ve belki de hak edilmemişti, ama öyle somut, öyle gerçekti ki ruhsal bir boşluğun ve fiziksel yoksunlukların içinde, her tür direnişe, engele, kayba ve derde karşın ortaya çıkan bu mutluluk hissi, bu esriklik hali, bir tılsım gibi sarılmak istediğim tek şeydi. *Bırakalım bunun gücü, sırrına erişilmez derinliğinde kalsın! Yaşam veren enerjisi, zaferin güzel kokusunu da taşıyarak nasıl da ilerliyor!*

Hemen, çok da uzakta olmayan istasyona doğru yola koyuldum; attığım her adımla yepyeni bir dinçlik hissi, tıpkı yağmur yüklü bulutlar gibi çok şey vaat ederek içime doluyordu; beş kuruşsuz olduğum, kederi aradığım ve onu içimde taşıdığım gerçeğinden çok uzak ve buna aldırmaksızın yürürken, gizli olanaklar, duygular ve duyarlılıklar bana doğru akıyordu. Epey bir yol kat ettikten sonra ardımda bıraktığım not aklıma geldi ve bunu bıraktığım yerden almak için çok geç olduğunu fark ettim. Kendi kendime bunun önemli olmadığını söyledim, artık hiçbir şeyin önemi yoktu –o mektuba ne olacaksa, sonucu ne olacaksa olsundu– tek önemli olan devam etmekti. *Doruğuna ulaşmış bu esriklik hali yalnızca, yetersizlikler nedeniyle tüm çoraklığıyla çırılçıplak gözler önüne serilene kadar her şeyinden soyunmuş, ancak mutluluğun meydan okuması karşısında iradesiyle özgür kalan bir bedende ışıl ışıl parlayabilir.*

Kahire'de bir tiyatroda, genç yazar Abbas Yunus'un *Düğün Evi* adlı oyunu sahnelenmektedir. Abbas'ın aile sırlarını ortaya döktüğü oyun büyük başarı kazanır. Ancak oyunda tartışmalı birçok bölüm vardır: Abbas'ın anlattıklarının ne kadarı gerçek, ne kadarı kurgudur?
Abbas gerçekleri yağmalayan yeteneksiz bir yazar mıdır, yoksa hayal gücünü ustaca kullanmayı başarmış mıdır?

Nobel Edebiyat Ödüllü Mısırlı yazar Necib Mahfuz'un 1981'de yazdığı *Düğün Evi*, yazarın toplumsal konularla ahlaki ikilemleri ustalıkla ele aldığı ve kişisel hikâyelerin eşsizliğini bir kez daha vurguladığı bir roman.